

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Π.Μ.Σ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ: ΤΥΠΙΚΗ, ΑΤΥΠΗ

ΚΑΙ ΑΠΟ ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ e-ΜΟΡΦΕΣ)

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ

**Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ-ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ**

Φοιτήτρια : ΟΛΓΑ ΓΟΥΡΔΟΜΙΧΑΛΗ

Αρ. Μητρώου: 3032201701102

Επίβλεψη: ANNA ΤΣΑΤΣΑΡΩΝΗ

Τριμελής επιτροπή: ANNA ΤΣΑΤΣΑΡΩΝΗ Ομότιμη Καθηγήτρια, Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΤΣΑΚΙΡΗ Καθηγήτρια, Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

ΜΑΡΙΑ ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗ Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Κόρινθος,
Φεβρουάριος 2020

Περιεχόμενα

Περίληψη	4
Ευχαριστίες.....	6
Εισαγωγή	8
1.1 Κεφάλαιο 1 ^ο Εισαγωγή.....	10
1.2 Οι πολιτικές του ΟΟΣΑ για την Ελληνική δημόσια εκπαίδευση.....	10
1.2.1 Έκθεση ΟΟΣΑ (1997).....	11
1.2.2 Έκθεση ΟΟΣΑ (2011) «Καλύτερες επιδόσεις και επιτυχείς μεταρρυθμίσεις στην εκπαίδευση».....	13
1.2.3. Έκθεση ΟΟΣΑ (2018).....	15
1.3. Η ανταπόκριση της Ελλάδας στις πολιτικές της Ε.Ε. για τη σχολική αυτονομία.....	17
1.4 Σύνοψη.....	20
2. Κεφάλαιο 2 ^ο Βιβλιογραφική Επισκόπηση.....	22
2.1 Εισαγωγή.....	22
2.2. Προσδιορισμός του όρου «ιδιωτικοποίηση».....	22
2.2.1 Ιδεολογικό Στίγμα της Ιδιωτικοποίηση.....	22
2.2.2 Είδη Ιδιωτικοποίησης.....	23
2.3 Η Ελληνική και διεθνής κριτική βιβλιογραφία για την ιδιωτικοποίηση στην εκπαίδευση.....	24
2.4 Σύνοψη.....	34
3. Κεφάλαιο 3 ^ο Μεθοδολογία	
3.1 Εισαγωγή.....	36
3.2 Αναγκαιότητα πραγματοποίησης έρευνας.....	36
3.3 Σκοπός έρευνας.....	36
3.3.1 Ερευνητικά ερωτήματα.....	37
3.3.2 Μεθοδολογική προσέγγιση.....	37
3.3.3 Δείγμα έρευνας.....	39
3.3.4 Υποκείμενα έρευνας.....	40
3.3.5 Διεξαγωγή της έρευνας.....	45
3.4 Περιορισμοί έρευνας.....	47
3.5 Ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας της έρευνας.....	47
3.6 Σύνοψη	47

4. Κεφάλαιο 4 ^ο Ανάλυση Δεδομένων	
4.1 Εισαγωγή.....	48
4.2 Παρουσίαση και ανάλυση δεδομένων.....	48
4.2.1 Τα δεδομένα απο συνεντεύξεις με ιδιωτικούς φορείς/ ΜΚΟ.....	48
4.2.2 Τα δεδομένα απο τις συνεντεύξεις με εκπαιδευτικούς Α/Βαθμιας εκπαίδευσης δημόσιων σχολείων...55	
4.3 Σύνοψη	66
5. Συζήτηση κύριων θεμάτων για τις νέες μορφές ιδιωτικοποίησης στη δημόσια εκπαίδευση.....	63
6.1 Γενικά συμπεράσματα.....	66
6.2 Αναστοχασμός.....	70
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	71
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – ΟΔΗΓΟΙ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ.....	75
Ια. Οδηγός συνέντευξης με εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης δημοσίου σχολείου.....	75
Ιβ. Οδηγός Συνέντευξης με εκπροσώπους ΜΚΟ – ιδιωτικών εκπαιδευτικών φορέων.....	77
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ- ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ (1 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ Α΄ΒΑΘΜΙΑΣ – 2 ΜΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΦΟΡΕΩΝ/ΜΚΟ).....	79
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΜΕ ΜΚΟ-ΙΔΙΩΤΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ.....	79
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ Α/ΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ.....	90

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία αναφέρεται στην ιδιωτικοποίηση της δημόσιας εκπαίδευσης, η οποία προκύπτει από την εμπλοκή μη δημόσιων και ιδιωτικών φορέων που υλοποιούν εκπαιδευτικά προγράμματα σε δημόσια σχολεία. Ερευνώνται οι απόψεις των εκπαιδευτικών Α/βάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τη σύμπραξη δημοσίου-ιδιωτικού τομέα και την επίδραση που ασκούν οι μη δημόσιοι φορείς στην σχολική κοινότητα με αντίκτυπο σε εκπαιδευτικούς, γονείς και μαθητές. Το θέμα προσεγγίζεται με εμπειρική έρευνα που πραγματοποιήθηκε με τη συμμετοχή 5 εκπαιδευτικών Α/βάθμιας Εκπαίδευσης δημοσίων σχολείων του νομού Αττικής και 3 εκπροσώπων μη δημοσίων φορέων/ΜΚΟ, οι οποίοι έχουν πραγματοποιήσει προγράμματα στα αντίστοιχα σχολεία. Το κυριότερο εύρημα της έρευνας είναι ότι υπάρχει συναίνεση μεταξύ των μη δημόσιων φορέων και των σχολείων για την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων στα σχολεία. Το σημαντικότερο πλεονέκτημα αυτής της συνεργασίας φαίνεται να είναι η εφαρμογή προγραμμάτων βιωματικής δράσης, τα οποία ενισχύουν τη συμμετοχή των μαθητών στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες μέσα από την αξιοποίηση κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο διατίθεται στους μαθητές δωρεάν ή με κάποιο μικρό κόστος για τους γονείς. Επιπλέον, αυτή η συνεργασία μεταξύ των ιδιωτικών φορέων και των δημοσίων σχολείων φαίνεται να είναι σε ανοδική πορεία.

Λέξεις-Κλειδιά: ιδιωτικοποίηση, μη δημόσιοι φορείς, ΜΚΟ, εκπαιδευτικοί, δημόσια σχολεία, εκπαιδευτικά προγράμματα, βιωματική δράση, σύμπραξη

Abstract

The present thesis refers to the privatization of public education through non-public and private bodies that implement educational programs in public schools. The views of teachers in primary education are investigated concerning the collaboration of the public and private sector and its effects on the school community, the teachers, parents and students. The issue is approached through empirical research, interviewing 5 teachers of primary public schools in Attiki and 3 representatives of non-public bodies/NGO who have implemented programs at the corresponding schools. The research concludes that there is consensus about the cooperation of the non-public bodies with schools in implementing educational programs in schools, utilizing the innovative educational materials that the former produce which help students learn through experiential activities. The educational materials are provided either free of charge or with some cost for the pupils' parents. Furthermore, this collaboration between bodies in the private sector and state schools appears to be constantly evolving.

Keywords: *privatisation, non-public bodies, NGO, teachers, public schools, educational programs, experiential action, cooperation*

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την εκπόνηση αυτής της εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω αρχικά την οικογένεια μου που με στήριξε με αγάπη όλο αυτό το διάστημα και με παρότρυνε να ξεκινήσω το συγκεκριμένο μεταπτυχιακό πρόγραμμα.

Το ταξίδι του μεταπτυχιακού στην ηλικία των 24 δεν μου φαινόταν τόσο γεμάτο και αναλογιζόμενη ότι έφτασα να παραδίδω την εργασία μου μπαίνοντας με το νέο έτος στα 26, μου φαίνεται τόσο μακρινό και απίστευτο που ολοκληρώνεται. Είμαι χαρούμενη γιατί ωφελήθηκα ακούγοντας συμφοιτητές μου μεγαλύτερης ηλικίας με περισσότερη εμπειρία και είναι ευκαιρία να τους ευχαριστήσω που μοιράστηκαν τις απόψεις τους και έδωσαν ιδέες και προτάσεις για αναστοχασμό.

Έπειτα, θα ήθελα να ευχαριστήσω φίλους και συγγενείς που μου έδιναν κουράγιο και μου έλεγαν να μην εγκαταλείψω την προσπάθεια, να αγωνιστώ για το καλύτερο. Αλλά το μεγαλύτερο ευχαριστώ θα ήθελα να το πω στην καθηγήτριά μου κα Τσατσαρώνη Άννα που με υπέμεινε και με στήριξε μέχρι το τέλος με όποιο τρόπο μπορούσε, στέλνοντάς μου συνεχείς ανατροφοδοτήσεις, με το να επικοινωνούμε με email και τηλεφωνικώς, με το να κανονίζουμε συναντήσεις. Χωρίς εκείνη δεν θα είχα καταφέρει να φτάσω μέχρι εδώ, η επιμονή της και τα λόγια της με έκαναν να αναθεωρήσω κάποια πράγματα, να τα δω αλλιώς και να προχωρήσω προς την ολοκλήρωση της εργασίας μου. Ευχαριστώ επίσης την υποψήφια διδάκτορα κα Κουτσιούρη Σοφία για την υποστήριξή της στην εκπόνηση της εργασίας μου, στο πλαίσιο άσκησης επικουρικού έργου.

“Αυτή η εργασία είναι αφιερωμένη σε δύο ανθρώπους που ανήκουν σε μια άλλη γενιά και εποχή, που μου δίδαξαν την αγάπη, την ευγένεια και το ήθος. Αξίες και ιδανικά που απουσιάζουν επί το πλείστον σήμερα από το κοινωνικό σύνολο και που οι ίδιοι χωρίς να το γνωρίζουν αποτελούν το «καταφύγιό» μου στις δύσκολες στιγμές μου...”

Στον παππού μου Νίκο και στη γιαγιά μου Όλγα

Εισαγωγή

Στην παρούσα διπλωματική ερευνητική εργασία μελετάται η διείσδυση του ιδιωτικού τομέα στον δημόσιο με τις νέες μορφές ιδιωτικοποίησης και οι απόψεις των εκπαιδευτικών Α/βάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τη σύμπραξη δημοσίου-ιδιωτικού. Στο πρώτο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στις πολιτικές της ΕΕ και του ΟΟΣΑ για τη σχολική αυτονομία και τις αλλαγές που πρέπει να γίνουν.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, επιχειρείται βιβλιογραφική επισκόπηση και γίνεται αναφορά σε έρευνες που αφορούν την εμφάνιση νέων μορφών ιδιωτικοποίησης στη δημόσια εκπαίδευση και, τις απόψεις των εκπαιδευτικών Α/βάθμιας εκπαίδευσης για τις συμπράξεις δημοσίου- ιδιωτικού.

Στο τρίτο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στη μεθοδολογία, διατυπώνονται τα ερευνητικά ερωτήματα και περιγράφεται η διαδικασία της εμπειρικής μελέτης. Στη συνέχεια, στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται αναλυτικά τα δεδομένα που προέκυψαν από συνεντεύξεις με εκπαιδευτικούς Α/βάθμιας εκπαίδευσης και εκπροσώπους των φορέων του ιδιωτικού τομέα και των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ).

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η συζήτηση των κύριων θεμάτων που προέκυψε από τις συνεντεύξεις σε συνάρτηση με τις πολιτικές και τη βιβλιογραφική επισκόπηση. Στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζονται τα γενικά συμπεράσματα που προκύπτουν από τα δεδομένα των συνεντεύξεων. Τέλος, παρατίθεται η βιβλιογραφία και τα Παραρτήματα με στοιχεία που αφορούν την εμπειρική έρευνα.

«Η Ελλάδα είναι ο κακός μαθητής της Ευρώπης. Αυτή είναι όλη η αρετή της. Ευτυχώς που υπάρχουν κακοί μαθητές σαν την Ελλάδα που εκφράζουν την πολυπλοκότητα των πραγμάτων. Που εκφράζουν μια άρνηση απέναντι σε μια ορισμένη κανονικοποίηση, γερμανογαλλική και άλλη. Συνεχίστε λοιπόν να είστε κακοί μαθητές και θα παραμείνουμε καλοί φίλοι...»

(1992, Φελίξ Γκουαταρί. Αναφέρεται από τον Lazzarato (2014 :185)

Κεφάλαιο 1^ο

Οι πολιτικές για τη δημόσια Ελληνική εκπαίδευση

1.1 Εισαγωγή

Στο πρώτο αυτό κεφάλαιο θα γίνει αναφορά στις πολιτικές του ΟΟΣΑ και της ΕΕ για τη δημόσια εκπαίδευση. Γίνεται αναφορά στις Εκθέσεις του ΟΟΣΑ (1997, 2011, 2018) για τις αλλαγές που πρέπει να γίνουν στη ελληνική δημόσια εκπαίδευση και στις εκπαιδευτικές πολιτικές της ΕΕ ξεκινώντας από την πρώτη περίοδο Ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής μέχρι τις προτάσεις και τους σχεδιασμούς προγραμμάτων έως τον Μάιο του 2022, ορόσημο-αναφορά στην στρατηγική «Ευρώπη 2020».

Διακρίνεται το ενδιαφέρον για την αυτονομία των σχολείων με έμφαση στη διοικητική αυτονομία που κάνει λόγο για την αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος και την ένταξη της αυτό-αξιολόγησης στα σχολεία.

1.2 Οι πολιτικές του ΟΟΣΑ για την Ελληνική δημόσια εκπαίδευση

Τα τελευταία χρόνια η δραστηριότητά του ΟΟΣΑ στην εκπαίδευση έχει ενταθεί ιδιαίτερα. Έχει καθιερώσει σταθερή και τακτική δημοσίευση ετήσιων εκδόσεων με τις επισκοπήσεις των εκπαιδευτικών συστημάτων των μελών του, τις συγκριτικές ποσοτικές έρευνες της σειράς (Education at a Glance) «Η Εκπαίδευση με μια Ματιά» (Ακριβώς! Όπως λέμε, «Η εκπαίδευση στα γρήγορα») και τις περιοδικές αναλύσεις εκπαιδευτικής πολιτικής. Φαίνεται πως η «εργαλειοθήκη» των εκπαιδευτικών επιδράσεων και των επιρροών του ΟΟΣΑ στην εκπαίδευση είναι το PISA, με τις διεθνείς συγκριτικές αξιολογήσεις, τις Εκθέσεις των αποτελεσμάτων και τις θεματικές εκθέσεις «PISA In Focus». ¹

Το ελληνικό Υπουργείο Παιδείας μέσω της Διεύθυνσης Σχεδιασμού, η οποία έκτοτε περιλήφθηκε στο οργανόγραμμά του, έκανε προσπάθειες να παρακολουθεί τις τάσεις στον τομέα της εκπαίδευσης καθώς και να εκπονήσει μελέτες για τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις και τις εκπαιδευτικές πολιτικές που απαιτούνται και οι οποίες θα διευκόλυναν ώστε το εκπαιδευτικό σύστημα να είναι συμβατό με τις τρέχουσες ανάγκες τόσο σε επίπεδο κοινωνίας όσο και σε επίπεδο οικονομίας (Τσαούσης, 2005).

Στην πραγματικότητα, η "εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής" αναφέρεται σε διαφορετικές πραγματικότητες για διαφορετικούς αποδέκτες: οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές μπορεί να θεωρούν την εφαρμογή πολιτικής ως τις αλλαγές που συμβαίνουν στις καθημερινές πρακτικές σχολικής διαχείρισης, διδασκαλίας και μάθησης. Για τους εθνικούς φορείς χάραξης πολιτικής αντίστοιχα, η εφαρμογή μπορεί να αναφέρεται σε αυτά που πρέπει να εκτελεστούν ώστε οι νέες τους εκπαιδευτικές πολιτικές να εφαρμοστούν σε περιοχές και σχολεία. Για τις

¹ https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/306214_o-oosa/pisa-kai-pagkosmia-diakybernisi-stin-ekpaideysi-ena-afigima-apo-tin-plevra

περιφερειακές ή τοπικές πολιτικές μπορεί να σημαίνει επίσης, επιλογές που σχετίζονται με την αλλαγή προτεραιοτήτων και την χρήση των πόρων.

1.2.1 Έκθεση ΟΟΣΑ (1997)

Το 1997, μετά από σχετικό αίτημα του ελληνικού Υπουργείου Παιδείας, ο ΟΟΣΑ προχώρησε μετά από αξιολόγηση της ελληνικής εκπαίδευσης στη σύνταξη μιας έκθεσης για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα με τίτλο «Επανεξέταση των εθνικών πολιτικών για την εκπαίδευση» (ΟΟΣΑ, 1997). Με την εν λόγω έκθεση αν και δεν προστίθενται νέα στοιχεία για την κατάσταση αλλά και τις προοπτικές του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, ωστόσο ενισχύεται το ήδη υφιστάμενο κλίμα για την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση (Κασσωτάκης, 2000:32).

Με βάση την έκθεση αυτή του ΟΟΣΑ, στη συνέχεια θεσπίστηκαν ένα σύνολο ρυθμίσεων στον Ν.2525/1997, κυρίως όσον αφορά την διαδικασία του εκπαιδευτικού σχεδιασμού. Στην έκθεση αυτή, ο ΟΟΣΑ αναγνωρίζει ότι την προηγούμενη δεκαετία έγιναν αρκετές προσπάθειες για δομικές μεταρρυθμίσεις, και παράλληλα, τονίζονται τα προβλήματα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Κυρίως διαπιστώνεται η έλλειψη των απαιτούμενων πόρων για την εκπαίδευση καθώς οι δαπάνες στον εν λόγω τομέα ανέρχονταν την περίοδο εκείνη μόλις στο 4,2% του ΑΕΠ, ποσοστό 6,8% των δημοσίων δαπανών.²

Με βάση την ισχυρή ζήτηση για εκπαίδευση και τα προβλήματα που αντιμετώπιζε η χώρα για την ανόρθωση της οικονομίας, οι πόροι αυτοί θεωρούνταν ανεπαρκείς. Η ανεπάρκεια των δημοσίων κονδυλίων φαινόταν ξεκάθαρα. Οι σχολικές μονάδες που στεγάζονταν στον ίδιο χώρο λειτουργούσαν σε βάρδιες. Τα σχολεία δεν συντηρούνταν σωστά και είχαν ανεπαρκή υλικοτεχνικό εξοπλισμό. Αλλά και οι συνθήκες εργασίες για τους διδάσκοντες ήταν κακές και η ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση ελλιπής. Οι εμπειρογνώμονες του ΟΟΣΑ στην έκθεση αυτή έκριναν απαραίτητη, την προώθηση της αξιολόγησης στο εκπαιδευτικό σύστημα, διότι «το εκπαιδευτικό έργο θα πρέπει να αξιολογείται και να αναβαθμίζεται η ποιότητα μέσω του εξωτερικού ελέγχου και της αυτοκριτικής».³

Ένα άλλο πρόβλημα το οποίο επισημαίνεται στην πρώτη αυτή έκθεση είναι ο γραφειοκρατικός και σε μεγάλο βαθμό συγκεντρωτικός χαρακτήρας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, ενώ τονίζεται ότι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα δεν ανταποκρίνεται επαρκώς στις ανάγκες της οικονομίας αλλά και της κοινωνίας. Ειδικότερα επισημαίνεται ότι «υπάρχει μια σημαντική διαφορά μεταξύ του εκπαιδευτικού προϊόντος και των εναλλασσόμενων αναγκών της

² <http://glotta.ntua.gr/posdep/concrete/OECD/2005-oosa.htm>

³ <http://glotta.ntua.gr/posdep/concrete/OECD/2005-oosa.htm>

οικονομίας και της αγοράς εργασίας».

Έτσι οι εμπειρογνώμονες του ΟΟΣΑ προχώρησαν στη συνέχεια σε μια σειρά προτάσεων για τη βελτίωση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, τονίζοντας ότι «τα σχολεία αντιμετωπίζουν το μεγάλο βάρος της γραφειοκρατικής εξουσίας σε αντιπαράθεση προς το έργο της διαπαιδαγώγησης και το κυρίαρχο πρότυπο παραγωγής και μετάδοσης της γνώσης. Οι εκπαιδευτικοί απομακρύνονται από το επάγγελμά τους εξ αιτίας ενός προγράμματος, εθνικά προσδιορισμένου, το οποίο εν μέρει κατακρίνουν και δεν αφήνει περιθώρια για πρωτοβουλία ή ανάπτυξη.⁴

Καταληκτικά, μέσω των μεταρρυθμιστικών προσπαθειών το 1997 έγινε προσπάθεια, για πρώτη φορά, να εναρμονιστεί η ελληνική εκπαίδευση με τις ευρωπαϊκές τάσεις στον τομέα της εκπαίδευσης, όπως μορφοποιήθηκαν μετά την Συνθήκη του Μάαστριχτ το 1992, μέσω της οποίας επιδιώκεται ομοιογένεια με τα εκπαιδευτικά συστήματα των υπολοίπων κρατών-μελών της ΕΕ, ως προς τους στόχους της ανταγωνιστικότητας, της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της αξιολόγησης.

⁴ <http://glotta.ntua.gr/posdep/concrete/OECD/2005-oosa.htm>

1.2.2 Έκθεση ΟΟΣΑ (2011) «Καλύτερες επιδόσεις και επιτυχίες μεταρρυθμίσεις στην εκπαίδευση»

Το 2010, το ελληνικό Υπουργείο Παιδείας ζήτησε και πάλι από τους εμπειρογνώμονες του ΟΟΣΑ να εκπονήσουν μια ακόμη μελέτη στα πλαίσια του εκπαιδευτικού σχεδιασμού. Στο διάστημα που είχε προηγηθεί, οι ελληνικές κυβερνήσεις είχαν καταβάλει προσπάθειες προκειμένου να ρυθμίσουν μέσω μεταρρυθμίσεων κάποιες πτυχές του εκπαιδευτικού συστήματος, οι οποίες πάντως ήταν αποσπασματικές και δεν είχαν σημαντικά αποτελέσματα ως προς την αποτελεσματικότητα και ποιότητα του συστήματος, κυρίως επειδή οι νόμοι που θεσπίζονταν δεν εφαρμόζονταν συνολικά. Το 2010 η κυβέρνηση προώθησε ένα σύνολο αλλαγών στην υποχρεωτική εκπαίδευση και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όπως και στην ανώτερη, στα πλαίσια της εκπαιδευτικής πολιτικής «Πρώτα ο Μαθητής» – «Πρώτα η Σχολική Μονάδα - Νέα Διοίκηση για το Νέο Σχολείο».⁵

Οι εμπειρογνώμονες του ΟΟΣΑ συνέταξαν μια νέα έκθεση με τίτλο «Καλύτερες Επιδόσεις και Επιτυχίες Μεταρρυθμίσεις στην Εκπαίδευση. Συστάσεις για την Εκπαιδευτική Πολιτική στην Ελλάδα. » το 2011 (ΟΟΣΑ, 2011), τονίζοντας ότι θα αποτελούσε το πλαίσιο για την υλοποίηση των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων καθώς το μέλλον της χώρας εξαρτάται σε κάθε περίπτωση από τη βελτίωση της επίδοσης στην εκπαίδευση προκειμένου να υπάρξει προώθηση στην ανταγωνιστικότητα αλλά και βελτιώσεις σε επίπεδο κοινωνικό. Με την έκθεση αυτή ο ΟΟΣΑ τόνισε ότι η Ελλάδα πρέπει να αξιοποιήσει στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό τους διαθέσιμους πόρους της και να αναλάβει δράσεις τόσο σε βραχυπρόθεσμο όσο και σε μακροπρόθεσμο επίπεδο ώστε να μειώσει το κόστος του εκπαιδευτικού συστήματος το οποίο σε εκείνη την φάση κρίνονταν ως μη βιώσιμο αλλά και την μη αποδοτικότητα του αναποτελεσματικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Ειδικότερα στην έκθεση τονιζόταν ότι οι αναληφθείσες δράσεις θα έπρεπε να στοχεύουν σε αλλαγές στην διαχείριση αλλά και την διακυβέρνηση καθώς και στην κατάργηση ή συνένωση μικρών μη αποδοτικών εκπαιδευτικών μονάδων. Παράλληλα, στόχος θα έπρεπε να είναι η καλύτερη δυνατή αξιοποίηση του ανθρωπίνου δυναμικού, αλλά και η βελτίωση της ποιότητας όπως και των πληροφοριακών συστημάτων. Η δημιουργία έργων υποδομής σε βάθος χρόνου κρίθηκε επίσης σημαντική, ώστε να αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα (ΟΟΣΑ,2011).

Σε συνέχεια των επισημάνσεων της έκθεσης, η πολιτική ηγεσία, θεσμοθέτησε ένα πρόγραμμα μέσω μιας ειδικής ομάδας σχεδιασμού, που θα είχε ως στόχο την εφαρμογή των προτάσεων της έκθεσης αυτής του ΟΟΣΑ, η οποία έθετε τέσσερις τομείς στους οποίους ήταν

⁵www.opengov.gr/ypepth/?p=853

αναγκαίες βελτιωτικές παρεμβάσεις: Ανάπτυξη και αξιοποίηση ανθρωπίνου δυναμικού, Εξορθολογισμός του σχολικού δικτύου, Αξιολόγηση για τη βελτίωση της επίδοσης και της αποδοτικότητας του σχολείου και του συστήματος, Διακυβέρνηση και διαχείριση (ΟΟΣΑ, 2011:18).

Μετά την δημοσίευση της δεύτερης αυτής έκθεσης του ΟΟΣΑ, το Υπουργείο Παιδείας ανακοίνωσε το 2011 μια εκτεταμένη μεταρρύθμιση της διοίκησης του εκπαιδευτικού συστήματος, με βάση τον στόχο «Πρώτα ο Μαθητής» και «Πρώτα η Σχολική Μονάδα». Όπως είχε τονιστεί εξάλλου και από την έκθεση του ΟΟΣΑ, στόχος της νέας αυτής μεταρρύθμισης ήταν ότι «...όλες οι μεμονωμένες πολιτικές στον τομέα της παιδείας θα έχουν έναν και μοναδικό στόχο: τη σωστή και αποτελεσματική λειτουργία της σχολικής μονάδας που βρίσκεται στην καρδιά του εκπαιδευτικού συστήματος. Η πιλοτική λειτουργία 800 ολόημερων δημοτικών σχολείων με ενιαίο, αναμορφωμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, που προβλέπει την εισαγωγή διαφόρων μαθημάτων όπως διδασκαλία φυσικής αγωγής, ξένων γλωσσών, μουσικής, εικαστικών τεχνών, θεάτρου και πληροφορικής, έχει υποδείξει την αναγκαιότητα για από κοινού σχεδιασμό, ενότητα μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων παραγόντων στο Νέο Σχολείο και ενιαίους μηχανισμούς καθοδήγησης και υποστήριξης» (ΟΟΣΑ, 2011).

Αναφορικά με το ωράριο των εκπαιδευτικών, αυτό επιμηκύνθηκε κατά ένα δίωρο ήδη από την σχολική χρονιά 2013-14 στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση ενώ την σχολική χρονιά 2011-12 αναλήφθηκαν δράσεις από το ελληνικό Υπουργείο Παιδείας που είχαν ως στόχο, τον εξορθολογισμό του σχολικού δικτύου. Ειδικότερα, συγχωνεύθηκαν πολλές μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης αλλά και σχολικές μονάδες Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ενώ ταυτόχρονα καταργήθηκαν 181 σχολεία και ο αριθμός των μαθητών ανά τμήμα ορίστηκε στους 25. Επίσης μετά την έκδοση του Π.Δ 152/2013 ξεκίνησε κατά την διάρκεια του σχολικού έτους 2013-14 το πρώτο ολοκληρωμένο σχέδιο αξιολόγησης στα ελληνικά σχολεία, το οποίο εφαρμόστηκε στα εκπαιδευτικά στελέχη αλλά και στους σχολικούς συμβούλους. Στην συνέχεια, στις 31 Ιανουαρίου 2015 ανακοινώθηκε από την κυβέρνηση η κατάργηση του εν λόγω Π.Δ με την επισήμανση ότι «η αποτίμηση του εκπαιδευτικού και παιδαγωγικού έργου είναι απαραίτητη και οφείλει να διεξάγεται με δημοκρατικό και συλλογικό τρόπο ως λειτουργία γνωστικής ανατροφοδότησης και αναστοχασμού και σκοπό την ουσιαστική βελτίωση του εκπαιδευτικού και παιδαγωγικού έργου. Δεδομένου όμως ότι οι τρέχουσες διαδικασίες αξιολόγησης δεν υπηρετούν τον εν λόγω σκοπό, αυτές αναστέλλονται προκειμένου να μελετηθούν σε βάθος όλοι οι συναφείς παράγοντες». ⁶

⁶<https://www.naftemporiki.gr/story/645767/auksanetai-to-orario-ton-kathigiton>

1.2.3 Έκθεση ΟΟΣΑ (2018)

Μια ακόμα Έκθεση του ΟΟΣΑ για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, δημοσιεύθηκε το 2018 (OCED, 2018) με τίτλο «Εκπαίδευση για ένα λαμπρό μέλλον στην Ελλάδα. Ανασκοπήσεις Εθνικών Πολιτικών για την Εκπαίδευση» (Education for a Bright Future in Greece. Reviews of National Policies for Education). Προηγήθηκε η ενδιάμεση έκθεση (OCED, 2017) με τίτλο «Education Policy in Greece. A Preliminary Assessment», (Εκπαιδευτική Πολιτική στην Ελλάδα. Προκαταρκτική Αξιολόγηση). Οι λόγοι που επέβαλλαν την δημιουργία αυτής της νέας έκθεσης ήταν η ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη και η επέκταση του διαδικτύου, γεγονός που επιβάλλει στα κράτη μέλη του ΟΟΣΑ να συνεχίσουν σε ένα άλλο πλαίσιο τις προσπάθειές τους για επίτευξη σημαντικών βελτιωτικών αποτελεσμάτων στον τομέα της εκπαίδευσης⁷. Έτσι, και η Ελλάδα θα έπρεπε να ακολουθήσει τις εν λόγω εξελίξεις. Παρόλα αυτά, σε σύγκριση με άλλες χώρες, η Ελλάδα φαίνεται ότι παρουσιάζει σημαντικό έλλειμμα τα τελευταία χρόνια καθώς δεν έχει επιτύχει τον προσδοκώμενο βαθμό βελτίωσης.

Οι εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ αναφορικά με την εν λόγω αποτυχία του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος βασίζονται αφενός στα αποτελέσματα τα οποία προκύπτουν από τη Διεθνή Αξιολόγηση των μαθητών (PISA)⁸ κι αφετέρου από το πρόγραμμα για τις δεξιότητες του εργατικού δυναμικού (PIAAC)⁹ και τα οποία καταδεικνύουν την μη ύπαρξη μηχανισμών αποτελεσματικού ελέγχου σε αποκεντρωμένη βάση καθώς το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα παρουσιάζει υπερβολικά συγκεντρωτική μορφή ελέγχου.

Έτσι το 2016, μετά από μια σειρά διαπραγματευτικών επαφών της ηγεσίας του ελληνικού Υπουργείου Παιδείας και του ΟΟΣΑ, ακυρώθηκε η έκθεση του 2011 «Καλύτερες Επιδόσεις και Επιτυχίες Μεταρρυθμίσεις στην Εκπαίδευση» με την αιτιολογία ότι παρουσίαζε σημαντικές ελλείψεις ως προς την μεθοδολογική της επάρκεια, κι επίσης επειδή βασιζόταν σε οικονομικά στοιχεία τα οποία ήταν πριν την οικονομική κρίση.¹⁰ Έτσι στη συνέχεια, μετά από αίτηση της ελληνικής κυβέρνησης, δημιουργήθηκε από τον ΟΟΣΑ, όπως προαναφέρθηκε, μια επικαιροποιημένη, ενδιάμεση έκθεση η οποία έλαβε υπόψη τις δεσμεύσεις των ελληνικών αρχών προς τους δανειστές της με βάση το 3^ο Μνημόνιο και την σχετική συμφωνία η οποία υπογράφηκε με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ESM) τον Αύγουστο του 2015. Ειδικότερα είναι σε άμεση συνάρτηση με τις δεσμεύσεις που είχε αναλάβει η χώρα σε διεθνές επίπεδο, αναφορικά με την αναδιάρθρωση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Αναφορικά με τον υψηλό βαθμό συγκεντρωτισμού του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, θα πρέπει

⁷ https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/206425_ti-perilambanei-i-nea-ekthesi-toy-oosa-estiasmenei-meleti-episkopisis-tis

⁸ Το Διεθνές Πρόγραμμα για την Αξιολόγηση των Μαθητών (Programme for International Student Assessment (PISA) είναι μία Εκπαιδευτική Έρευνα που διεξάγεται κάθε τρία χρόνια (από το 2000 έως σήμερα) και που υλοποιείται από διεθνή ερευνητικά ιδρύματα (PISA Consortium) υπό την οργάνωση της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης του ΟΟΣΑ και τη συνεργασία των συμμετεχουσών στην Έρευνα χωρών.

⁹ Η έρευνα του ΟΟΣΑ για τις ικανότητες των ενηλίκων («Programme for the International Assessment of Adult Competencies» (PIAAC)) παρέχει στις κυβερνήσεις ένα αποτελεσματικό εργαλείο για την αξιολόγησή τους, για το πού βρίσκονται όσον αφορά στην ποσότητα και στην ποιότητα των γνώσεων και των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού τους. Παράλληλα, το PIAAC παρέχει γνώσεις σχετικά με το πώς οι δεξιότητες σχετίζονται με την κοινωνική και οικονομική ευημερία των ατόμων και των εθνών, αλλά και το σημείο αναφοράς με το πόσο αποτελεσματικά τα εθνικά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης συναντούν τις αναδυόμενες ανάγκες σε δεξιότητες.

¹⁰ https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/207513_etoimi-i-nea-ekthesi-toy-oosa-gia-tin-elliniki-ekpaideysi

πάντως να επισημανθεί στο σημείο αυτό ότι τον Ιούνιο του 2018, σε μια προσπάθεια μεταρρύθμισης του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, η κυβέρνηση ψήφισε νέο νόμο (Νόμος 4547/2018), ο οποίος εισάγει ουσιαστικές αλλαγές στο παραδοσιακά εξαιρετικά συγκεντρωτικό ελληνικό σχολείο (ΟΟΣΑ, 2018)¹¹. Οι Tsatsaroni et. al. (2018: 18) περιγράφοντας την πρόσφατη ανταπόκριση της Ελλάδας στις Ευρωπαϊκές και παγκόσμιες πολιτικές, που προωθούνται κυρίως από τον ΟΟΣΑ, καταλήγουν στο συμπέρασμα: «Ως εκ τούτου, στην παρούσα χρονική στιγμή, λαμβάνουν χώρα διαδικασίες αποκέντρωσης και ενίσχυσης του περιφερειακού επιπέδου διοίκησης της εκπαίδευσης – διατηρώντας παράλληλα πολλά από τα χαρακτηριστικά του συγκεντρωτικού συστήματος – σε μια προσπάθεια εναρμόνισης του εθνικού εκπαιδευτικού συστήματος στις Ευρωπαϊκές πολιτικές για την εκπαιδευτική διακυβέρνηση, και υπό την τεράστια πίεση που ασκούν τα μέτρα λιτότητας και οι σοβαρές περικοπές των δημοσίων δαπανών».

Επιστρέφοντας στην ενδιάμεση και την τελική έκθεση του ΟΟΣΑ για την Ελλάδα (ΟΟΣΑ, 2017, ΟΟΣΑ, 2018), αξιολογείται σ' αυτές η τρέχουσα κατάσταση του εκπαιδευτικού συστήματος ενώ παράλληλα προτείνονται ορισμένα μέτρα πολιτικής προκειμένου η ελληνική κυβέρνηση να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει ικανοποιητικά τις προκλήσεις με τις οποίες βρίσκεται αντιμέτωπη, λαμβάνοντας υπόψη τη σημαντική μείωση των δαπανών για την παιδεία εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, προκειμένου η εκπαιδευτική πολιτική να είναι αποτελεσματική.

Η ενδιάμεση και τελική έκθεση βασίζονται στην προηγούμενη έκθεση του ΟΟΣΑ (2011), αλλά η τελική έκθεση είναι προσαρμοσμένη στα νέα στοιχεία όπως αυτά έχουν προκύψει από την οικονομική κρίση που βιώνει η χώρα και προτείνει την αντιμετώπιση ενός συνόλου θεμάτων, τα οποία θα συμβάλουν στην αύξηση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Τα θέματα αυτά είναι τα ακόλουθα: 1. Διαδικασίες για τη χρηματοδότηση των δαπανών για την εκπαίδευση. 2. Τρόποι αύξησης της αυτονομίας των σχολείων και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων καθώς και μέτρα για τη διασφάλιση της διαφάνειας. 3. Εκπαίδευση και ανάπτυξη για την αποτελεσματική ηγεσία του σχολείου. 4. Η ανάπτυξη ολοήμερων σχολείων. 5. Σχέσεις μεταξύ ερευνητικών ιδρυμάτων, πανεπιστημίων και τεχνολογικής εκπαίδευσης Ιδρύματα. 6. Διαδικασίες για την αξιόπιστη παρακολούθηση της εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης.

Παραδοσιακά, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θεωρούν την εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής ως την τεχνική φάση της διαδικασίας πολιτικής στην οποία οι αποφάσεις που έχουν ληφθεί εκτελούνται από την διοίκηση και τους εκπαιδευτικούς σε όλο το σύστημα. Αν και παρατηρούνται αποτυχίες στην υλοποίηση, η λύση που προτείνουν είναι ότι συχνά προωθούν περισσότερο κοινές, ορθολογικές διαχειριστικές πρακτικές καθώς επίσης παρακολουθούν στενότερα τις διαδικασίες εφαρμογής. Αυτή η προοπτική από την κορυφή προς την κατεύθυνση της εφαρμογής αμφισβητείται πάντως, ειδικά στην περίπτωση των πιο σύνθετων εκπαιδευτικών συστημάτων. Συνεπώς, θα πρέπει να αναφερθεί ότι οι πολιτικές του ΟΟΣΑ ήταν αξιόλογες, όπως παραπάνω αναλύθηκαν, αλλά η εφαρμογή τους είναι πιο σύνθεση διαδικασία.

¹¹ https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/253126_ayti-einai-i-ekthesi-toy-oosa-ekpaideysi-gia-ena-lampro-mellon-stin-ellada

1.3 Η ανταπόκριση της Ελλάδας στις πολιτικές της Ε.Ε. για τη σχολική αυτονομία

Με το πόρισμα από την Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής τονίζεται ότι τα τελευταία είκοσι χρόνια πραγματοποιήθηκαν μεγάλες αλλαγές στον εκπαιδευτικό κλάδο και πιο συγκεκριμένα στα καθήκοντα των εκπαιδευτικών. Οι αλλαγές αυτές προωθήθηκαν για την ενίσχυση της σχολικής αυτονομίας. Με τον όρο «σχολική αυτονομία» εννοούνται οι κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες που επικρατούν σε μια χώρα και στόχος είναι να βελτιωθεί η ποιότητα της δημόσιας εκπαίδευσης (Διαρκής Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής, 2016: 15-16).

Ένα μακροπρόθεσμο πρόγραμμα υλοποίησης στο διάστημα Ιούνιος 2018-Μάιος 2022 στην ελληνική εκπαιδευτική πολιτική είναι η διοικητική αυτονομία της σχολικής μονάδας ως αναγκαία προτεραιότητα. Η ενίσχυση των σχολικών μονάδων διαρθρώνεται στους εξής τομείς: α. Παιδαγωγική/ διδακτική αυτονομία, β. Διοικητική αυτονομία, και γ. Οικονομική αυτονομία (Διαρκής Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής, 2016: 15)

- α. Η Παιδαγωγική αυτονομία αφορά τα προγράμματα σπουδών, το εκπαιδευτικό υλικό, τις διδακτικές μεθόδους κλπ.
- β. Η Διοικητική αυτονομία σχετίζεται με την αποκέντρωση όπου οι εκπαιδευτικές περιφέρειες προσαρμόζουν τις εκπαιδευτικές πολιτικές που απορρέουν από το Υπουργείο Παιδείας σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό ανάλογα με το επίπεδο αυτονομίας που τους προσφέρεται.
- γ. Η Οικονομική αυτονομία αναφέρεται στην δυνατότητα της κάθε σχολικής μονάδας να διαχειριστεί τους οικονομικούς πόρους της.

Τα κύρια χαρακτηριστικά της αυτονομίας της σχολικής μονάδας είναι (Διαρκής Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής, 2016: 15-16) :

- η εξωστρέφεια δηλαδή ένα σχολείο ανοικτό προς την κοινωνία σε πλαίσιο παγκόσμιων, εθνικών και κοινωνικών συνθηκών ενάντια στο φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού.
- η συνεργασία, δηλαδή ένα συνεργατικό σχολείο που θα έρχεται σε επαφή με κοινωνικούς τοπικούς φορείς σε ένα πλαίσιο υποστήριξης και αλληλεπίδρασης.
- η ευελιξία να μπορεί η σχολική μονάδα να ελίσσεται, να προσφέρει διαφοροποιημένη εκπαίδευση και να προσαρμόζεται στις ανάγκες του κάθε μαθητή.
- η διαφορετικότητα, ισάξια αντιμετώπιση και προσέγγιση όλων των μαθητών με κύριο στόχο την ενίσχυση των αδύναμων μαθητών.
- η συμπεριληπτική εκπαίδευση με κύριο στόχο τη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων.
- η αυτονομία στην αξιολόγηση των μαθητών για την καταπολέμηση της παραπαιδείας
- το δημοκρατικό πλαίσιο διαδικασιών και λειτουργίας, για τη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης

Απαραίτητες προϋποθέσεις για να επιτευχθούν τα παραπάνω, είναι η κατάλληλη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και η διασύνδεση των σχολείων μεταξύ τους και με το άνοιγμά τους προς την κοινωνία.

Στις θετικές αποτιμήσεις εφαρμογής της σχολικής αυτονομίας συγκαταλέγονται¹² :

- η διαμόρφωση ξεχωριστής σχολικής κουλτούρας
- ο εκδημοκρατισμός της Εκπαίδευσης και η ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευτικών στη διαμόρφωση της εσωτερικής εκπαιδευτικής πολιτικής του σχολείου
- η αυτενέργεια των εκπαιδευτικών και η ανάπτυξη καινοτόμων πρακτικών

Οι αρνητικές επιπτώσεις εφαρμογής της σχολικής αυτονομίας έχουν σχέση με:

- την αλλοίωση του δημόσιου χαρακτήρα της Εκπαίδευσης
- τη δημιουργία Εκπαίδευσης πολλών ταχυτήτων
- την εξάρτηση από την Τοπική Αυτοδιοίκηση ή από ιδιώτες χορηγούς
- την αλλαγή των εργασιακών σχέσεων

Στη χώρα μας η συζήτηση για ενίσχυση της σχολικής αυτονομίας διεξάγεται ακόμα σε κλίμα δυσπιστίας και προκαταλήψεων που θέτουν εμπόδια. Οι προτάσεις που ακολουθούν ενδυναμώνουν τον χαρακτήρα της σχολικής μονάδας και είναι¹³ :

- Διαμόρφωση περιεχομένου του αναλυτικού προγράμματος, έτσι ώστε να υπάρχει δυνατότητα να εμπλουτίζεται και να προσαρμόζεται στις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών.
- Δυνατότητα επιλογής των διδακτικών εγχειριδίων από την εκάστοτε σχολική μονάδα και λήψης αποφάσεων για θέματα που αναφέρονται στα μέσα και τις μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης
- Ανάδειξη και συντονισμός του εκπαιδευτικού έργου του σχολείου και η δυνατότητα για ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των εκπαιδευτικών σχετικά με τη διδακτική πράξη
- Δημιουργία διαύλου επικοινωνίας σχολείου-οικογένειας
- Σύσταση εκπαιδευτικών συνεταιρισμών για την υλοποίηση δράσεων (π.χ. προγράμματα ψυχικής υγείας)
- Κατανομή αρμοδιοτήτων και ευθυνών από τη σχολική ηγεσία για κατάλληλη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού
- Παροχή δυνατότητας σχεδιασμού εκπαιδευτικών προγραμμάτων στο σχολικό πλαίσιο (π.χ. εκπαιδευτικές επισκέψεις)

¹² <https://www.esos.gr/arthra/63965/sholiki-aytonomia-eyropaiki-empeiria-kai-elliniki-pragmatikotita>

¹³ <https://www.esos.gr/arthra/63965/sholiki-aytonomia-eyropaiki-empeiria-kai-elliniki-pragmatikotita>

- Εφαρμογή διδακτικού σχεδιασμού και παραγωγή διδακτικού υλικού με κύριο στόχο την ανατροφοδότηση και την ανταλλαγή εμπειριών για περαιτέρω διερεύνηση σε θέματα καινοτόμων παιδαγωγικών εφαρμογών
- Θεσμική κατοχύρωση της υλοποίησης προγραμμάτων ενδοσχολικής επιμόρφωσης μέσω της διασύνδεσης της σχολικής μονάδας με πανεπιστημιακά τμήματα, επιστημονικούς φορείς και μορφωτικά κέντρα με στόχο την επαγγελματική αναβάθμιση των εκπαιδευτικών
- Σύσταση διευρυμένου συμβουλίου διοίκησης σχολικής μονάδας, το οποίο θα έχει την ευθύνη διαμόρφωσης της παιδαγωγικής στρατηγικής της σχολικής μονάδας για τη διευθέτηση εκπαιδευτικών προβλημάτων μέσα από τους εμπλεκόμενους φορείς με τους οποίους συνεργάζεται το σχολείο.
- Οργάνωση ειδικών επιμορφωτικών προγραμμάτων που να μην απευθύνονται μόνο σε διοικητικά στελέχη της εκπαίδευσης αλλά και σε απλούς εκπαιδευτικούς με την υποστήριξη του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης (Ε.Κ.Δ.Α.) (π.χ. σχετικά με τον δημοκρατικό σχεδιασμό του εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας)
- Κατάργηση και αποδέσμευση των εκπαιδευτικών από γραφειοκρατικές εργασίες (παροχή μόνο εκπαιδευτικού έργου) με πρόσληψη ενός εργαζομένου ατόμου που θα ασχολείται αποκλειστικά με γραφειοκρατικά θέματα.

Μια ακόμα πρόταση που συζητείται είναι η αυτό-αξιολόγηση της σχολικής μονάδας με στόχο τη βελτίωση και όχι την επιβολή κυρώσεων. Προτείνεται το σύστημα αξιολόγησης με παιδαγωγικό και αξιολογικό χαρακτήρα. Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει: τις απαιτούμενες πληροφορίες για τη λειτουργία της σχολικής μονάδας, οργανωμένο σχεδιασμό προγραμματισμού και λήψης αποφάσεων, επισήμανση σημείων για βελτίωση και παράλληλα παραδείγματα καλής πρακτικής. Βασικά στοιχεία της αυτό-αξιολόγησης είναι η αποκέντρωση, η διαφάνεια, η εγκυρότητα και η αξιοπιστία (Διαρκής Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής, 2016: 18-19)

Με την εσωτερική αξιολόγηση που εντάσσεται στο πλαίσιο της σχολικής αυτονομίας επιτυγχάνεται η έγκυρη ανατροφοδότηση της σχολικής μονάδας για ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου, η επισήμανση των αδυναμιών στη λειτουργία της σχολικής μονάδας, η αποκέντρωση του συγκεντρωτικού εκπαιδευτικού συστήματος με τη λήψη δημοκρατικών αποφάσεων, η ανάπτυξη δράσεων με στόχο την ποιότητα της διδασκαλίας, η βελτίωση μαθησιακών αποτελεσμάτων, η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. (Διαρκής Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής, 2016: 18-19)

Ωστόσο, στην τελική έκθεση της Επιτροπής των Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής αναφέρεται ότι η τοπική αυτοδιοίκηση δεν έχει τους διαθέσιμους πόρους για να αναλάβει δαπανηρές λειτουργίες όπως η εκπαιδευτική. Η σχολική αυτονομία πρέπει να προσανατολίζεται στο άνοιγμα του σχολείου προς την κοινωνία. Αυτό προϋποθέτει την οργάνωση της παιδαγωγικής λειτουργίας από τον σύλλογο διδασκόντων και την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων που υπάρχουν στις τοπικές κοινωνίες, με σκοπό να

μετατραπούν τα σχολεία σε κέντρα πολιτισμού. Σε αυτή την αντίληψη για τη σχολική αυτονομία, το βασικό είναι να μην «αντιλαμβανόμαστε τα σχολεία ως απολήξεις σε τοπικό επίπεδο των νευρών ενός κεντρικού μηχανισμού, αλλά ως κόμβους της τοπικής δικτύωσης» (Εθνικός και Κοινωνικός Διάλογος για την Παιδεία, Πορίσματα, 27-5-2016: 9).

Συμπερασματικά, για την ενίσχυση και την υποστήριξη της αυτονομίας του σχολείου απαιτείται η ανάπτυξη ενός «πολιτισμού εμπιστοσύνης» μεταξύ της πολιτείας και της εκπαιδευτικής κοινότητας. Ωστόσο, το ουσιαστικό άνοιγμα του σχολείου προς την εκπαιδευτική κοινότητα και την κοινωνία, μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνον μέσα από διαδικασίες, ρυθμίσεις και μέτρα που κατοχυρώνουν την αυτονομία της σχολικής μονάδας.

1.4 Σύνοψη

Σε αυτό το κεφάλαιο έγινε αναφορά σε μελέτες που έχει εκπονήσει ο ΟΟΣΑ προκειμένου να αναβαθμιστεί το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Οι ανάγκες της χώρας αλλάζουν όπως είναι φυσικό τόσο στο κοινωνικό όσο και στο οικονομικό επίπεδο και τις αλλαγές αυτές «παρακολουθεί» και εξετάζει το Υπουργείο Παιδείας μέσω της διεύθυνσης σχεδιασμού ώστε να γίνουν οι απαραίτητες μεταρρυθμίσεις που να είναι συμβατές με τις υπάρχουσες ανάγκες. Όπως κάθε διεργασία που συντελείται στην κοινωνία έχει πολιτικό χαρακτήρα έτσι και η χάραξη του σχεδιασμού πολιτικής δεν θα μπορούσε να ξεφύγει από αυτό. Όλοι οι εμπλεκόμενοι λοιπόν πρέπει να συντονιστούν ώστε η συνεργασία τους να αποφέρει τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Στην πραγματικότητα «η εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής» μπορεί να έχει διαφορετικές «αναγνώσεις»: για τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές να «φωτογραφίζει» τις αλλαγές που αφορούν τις πρακτικές διαχείρισης, διδασκαλίας και μάθησης. Για τους εθνικούς φορείς να θεωρείται η εκτέλεση και η εφαρμογή αυτών των εκπαιδευτικών πολιτικών σε περιοχές και σχολεία και για τις περιφερειακές και τοπικές δομές μπορεί να σημαίνει με τις προτεραιότητες και τη χρήση πόρων.

Στις εκθέσεις του ΟΟΣΑ, ξεκινώντας από την έκθεση του 1997, γίνεται επανεξέταση της ελληνικής εκπαιδευτικής πολιτικής για την εκπαίδευση από την οποία προκύπτει η ανάγκη για εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Εντοπίζονται τα προβλήματα τα οποία εστιάζουν στην οικονομική δυσχέρεια και στην γραφειοκρατία. Οι εμπειρογνώμονες κατέληξαν ότι πρέπει να γίνουν τα βήματα για μια ριζική αλλαγή στην εκπαίδευση η οποία κρίνεται αναγκαίο να εναρμονιστεί με τα πρότυπα της ΕΕ.

Στην έκθεση ΟΟΣΑ του 2011 το υπουργείο ζητά πάλι από τους εμπειρογνώμονες έκθεση που να αποτυπώνει την κατάσταση στο χώρο της παιδείας. Το συμπέρασμα είναι ότι παρόλες τις προσπάθειες τα αποτελέσματα δεν ήταν σημαντικά επειδή οι νόμοι δεν εφαρμόζονταν συνολικά. Με τέσσερις βελτιωτικές

παρεμβάσεις το 2011 το Υπουργείο ανακοινώνει τις προοπτικές για ένα εκπαιδευτικό σύστημα που κεντρικός πόλος του θα είναι ο ίδιος ο μαθητής και η σχολική μονάδα.

Τελικώς η έκθεση του 2011 ακυρώνεται λόγω ελλείψεων και η ενδιάμεση έκθεση του 2017 και η τελική του 2018 προσαρμόζονται στα νέα οικονομικά δεδομένα της χώρας με στόχο να επιτευχθεί η βελτίωσή της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Ταυτόχρονα, υπό την επιρροή των πολιτικών της ΕΕ, η σχολική αυτονομία είναι ο βασικός στόχος για τη βελτίωση και πρόοδο της εκπαίδευσης με διαμόρφωση κουλτούρας, με ενεργούς και επιμορφωμένους εκπαιδευτικούς και με την αυτενέργειά τους σε νέες καινοτόμες προτάσεις. Σε αυτό έρχεται να προστεθεί και ο ρόλος της «αυτό-αξιολόγησης» της σχολικής μονάδας για ανατροφοδότηση και επισήμανση αδυναμιών του εκπαιδευτικού συστήματος.

2. Κεφάλαιο 2^ο Βιβλιογραφική Επισκόπηση

2.1 Εισαγωγή

Ωστόσο, στην τελική έκθεση της Επιτροπής των Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής αναφέρεται ότι η τοπική αυτοδιοίκηση δεν έχει τους διαθέσιμους πόρους για να αναλάβει δαπανηρές λειτουργίες όπως η εκπαιδευτική. Η σχολική αυτονομία πρέπει να προσανατολίζεται στο άνοιγμα του σχολείου προς την κοινωνία. Αυτό προϋποθέτει την οργάνωση της παιδαγωγικής λειτουργίας από τον σύλλογο διδασκόντων και την αξιοποίηση των πολιτισμικών πόρων που υπάρχουν στις τοπικές κοινωνίες, με σκοπό να μετατραπούν τα σχολεία σε κέντρα πολιτισμού. Σε αυτή την αντίληψη για τη σχολική αυτονομία, το βασικό είναι να μην «αντιλαμβανόμαστε τα σχολεία ως απολήξεις σε τοπικό επίπεδο των νεύρων ενός κεντρικού μηχανισμού, αλλά ως κόμβους της τοπικής δικτύωσης» (Εθνικός και Κοινωνικός Διάλογος για την Παιδεία, Πορίσματα, 27-5-2016: 9).

2.2 Προσδιορισμός της ιδιωτικοποίησης

Με τον όρο «ιδιωτικοποίηση» εννοείται η εμπορευματοποίηση της μόρφωσης με την πληρωμή διδάκτρων και την αγορά εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση υπηρεσιών από ιδιωτικούς φορείς για την παροχή εκπαιδευτικού υλικού ή ακόμα για διοικητικά ζητήματα σε δημόσιες εκπαιδευτικές αρχές. Ως παραδείγματα αναφέρονται τα εξής: η ίδρυση ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, η αύξηση του κόστους φοίτησης και η επιβολή διδάκτρων στα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών (Ball, 2009, όπ. αναφ. στο Καντζάρα, 2018).

Επίσης, η ιδιωτικοποίηση ορίζεται ως «η μη αδειοδότηση από τον έλεγχο του κράτους και η τοποθέτησή του σε κάποιο ιδιωτικό φορέα (Merriam Webster, 2018, όπ. αναφ. στο Καντζάρα, 2018). Εν ολίγοις, ο όρος ιδιωτικοποίηση δηλώνει τη μεταφορά της διοίκησης και του ελέγχου από το δημόσιο τομέα στον ιδιωτικό.

2.2.1 Ιδεολογικό στίγμα της ιδιωτικοποίησης

Η ιδιωτικοποίηση της εκπαίδευσης έχει τις ρίζες της στο νέο-φιλελεύθερο ιδεολογικό πρόταγμα, σύμφωνα με το οποίο: (α) Τα δημόσια εκπαιδευτικά συστήματα είναι αναποτελεσματικά, (β) Το δικαίωμα της επιλογής εκπαιδευτικού φορέα δεν τυγχάνει ικανοποιητικής προστασίας, (γ) Η ιδιωτική εκπαίδευση, λειτουργώντας στο φιλελεύθερο πλαίσιο της αγοράς, θα οδηγήσει στη βελτίωση των παρεχόμενων εκπαιδευτικών υπηρεσιών συνολικά, κυρίως όμως στη βελτίωση των εκπαιδευτικών υπηρεσιών που προσφέρει το κράτος (Carnoy, 1998b; Chubb & Moe, 1988; Friedman, 1962; Klitgaard, 2007 όπ αναφ. στο Καμαριανός, Κυρίδης, Φωτόπουλος, Χαλκιώτης, 2019)

2.2.2 Είδη ιδιωτικοποίησης

Σύμφωνα με τους Ball και Youdell (2008), η ιδιωτικοποίηση στην εκπαίδευση μπορεί να διακριθεί σε δύο τύπους: α) *Ιδιωτικοποίηση στο εσωτερικό της δημόσιας εκπαίδευσης ή «ενδογενής» ιδιωτικοποίηση*. Οι μορφές αυτές ιδιωτικοποίησης αφορούν την εισαγωγή ιδεών, τεχνικών και πρακτικών από τον ιδιωτικό τομέα, έτσι ώστε ο δημόσιος τομέας να μοιάζει περισσότερο με επιχείρηση. Πράγματα, δηλαδή, όπως η μεταβίβαση του ελέγχου του προϋπολογισμού, ο ανταγωνισμός μεταξύ σχολείων, ο «νέος διοικητισμός» (new managerialism), η ανταγωνιστική χρηματοδότηση μέσω συμβάσεων. β) *Ιδιωτικοποίηση της δημόσιας εκπαίδευσης ή «εξωγενής» ιδιωτικοποίηση*. Οι μορφές ιδιωτικοποίησης στον τύπο αυτόν αφορούν το άνοιγμα των υπηρεσιών της δημόσιας εκπαίδευσης στη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα σε κερδοσκοπική βάση και τη χρησιμοποίηση του ιδιωτικού τομέα για τον σχεδιασμό και της δημόσιας εκπαίδευσης. Αυτό επεκτείνεται στην ιδιωτικοποίηση προγραμμάτων πολιτικής με συμβουλευτικές υπηρεσίες, αξιολογήσεις και έρευνες, καθώς και με τη διαμόρφωση πολιτικής.

Η πρώτη μορφή ιδιωτικοποίησης, στην οποία ο δημόσιος τομέας καλείται να συμπεριφερθεί περισσότερο όπως ο ιδιωτικός, έχει πλέον επεκταθεί ευρέως και παγιωθεί. Η δεύτερη μορφή ιδιωτικοποίησης, στην οποία ο ιδιωτικός τομέας εισχωρεί στη δημόσια εκπαίδευση, είναι νεότερη, αλλά αναπτύσσεται ταχύτατα. Αυτές οι μορφές ιδιωτικοποίησης δεν αποκλείουν η μία την άλλη και συνήθως αλληλοσυνδέονται. Συγκεκριμένα, η εισαγωγή των μεθόδων της ανάθεσης υπηρεσιών, της χρηματοδότησης βάσει ανταγωνισμού και του μάνατζμεντ απόδοσης στη δημόσια εκπαίδευση, την κάνουν ευάλωτη σε ακόμα πιο εντατικές μορφές ιδιωτικοποίησης και στη συμμετοχή φορέων του ιδιωτικού τομέα στην παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Και η χρήση του ιδιωτικού τομέα για την εισαγωγή νέων εκπαιδευτικών υπηρεσιών σε εν μέρει κρατικά συστήματα εισάγει, παράλληλα, ενδογενείς μορφές στα συστήματα αυτά.

Οι διάφορες μορφές ιδιωτικοποίησης διεισδύουν στο δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα μέσα από διάφορες αλλαγές που συμβαίνουν, όπως είναι η κυριάρχηση της ιδέας του ανταγωνισμού μεταξύ των σχολείων για την προσέλκυση γονέων και μαθητών, ο θεσμός του «μάνατζερ» στο δημόσιο σχολικό σύστημα, η παροχή χρηματοδότησης μέσω διεθνών συμβάσεων προκειμένου το σχολείο να είναι συναφές με το παγκοσμιοποιημένο επιχειρηματικό πνεύμα της εποχής, όπως επίσης και με τις ανάγκες της. Έτσι, στην περίπτωση της ενδογενούς ιδιωτικοποίησης, κατά την ορολογία των Ball & Youdell (2008), ο δημόσιος τομέας προσπαθεί να μοιάσει στον ιδιωτικό τομέα ως προς τα βασικά του στοιχεία και παραμέτρους βασιζόμενος στη φιλοσοφία του αλλά και σε ιδέες και πρακτικές του (Sifakakis et al., 2016, όπ. αναφ. στο Τσατσαρώνη, 2018).

Αντίστοιχα, στην περίπτωση της εξωγενούς ιδιωτικοποίησης της δημόσιας εκπαίδευσης παρατηρείται η εισαγωγή των υπηρεσιών του ιδιωτικού τομέα σε ένα σύνολο πεδίων της εκπαίδευσης, όπως στο σχεδιασμό της, στην αξιολόγηση και σε ερευνητικές διαδικασίες αλλά και σε συμβουλευτικές υπηρεσίες

με σκοπό τη διαμόρφωση νέων εκπαιδευτικών πολιτικών και πρακτικών. Άρα, ο ιδιωτικός τομέας έχοντας ως βασικό στόχο την επίτευξη κέρδους προσεγγίζει το δημόσιο (Tsatsaroni, 2018). Τέτοιες περιπτώσεις είναι η υιοθέτηση κανόνων της αγοράς, η διοίκηση μέσω στόχων, η λογοδοσία, οι αμοιβές με βάση τα αποτελέσματα και η καθιέρωση των αρχών της Νέας Δημόσιας Διοίκησης (New Public Management) (Tsatsaroni, κ.ά., 2015, όπ. αναφ. στο Τσατσαρώνη, 2018).

2.3 Η Ελληνική και διεθνής κριτική βιβλιογραφία για την ιδιωτικοποίηση στην εκπαίδευση

Σύμφωνα με την ελληνική βιβλιογραφία (Θεριανός & Κάτσικας, 2011, Κάτσικας, 2017α, 2017β Τσακαλώτος, 1998 Χασάπης, 2003 όπ. αναφ. στο Kantzara, 2016) οι πολιτικές μεταρρυθμίσεις των τελευταίων ετών ανοίγουν το δρόμο προς την ιδιωτικοποίηση, δημιουργώντας τη βεβαιότητα ότι η ύπαρξή της είναι αναγκαία και αναντικατάστατη στον εκπαιδευτικό τομέα.

Όπως προαναφέρθηκε, η ιδιωτικοποίηση δεν αφορά μόνο την επιβολή διδάκτρων αλλά και τη διείσδυση σε τομείς που έχουν να κάνουν με την «εκτέλεση» της εκπαιδευτικής πολιτικής (όπως διοίκηση και ζητήματα πιο ειδικά όπως διεξαγωγή εξετάσεων διαφόρων μαθημάτων). Αυτό όμως δεν είναι ένα νέο γεγονός που δεν το έχουμε ξανασυναντήσει. Άλλωστε η ιδιωτική πρωτοβουλία έχει απλώσει τα πλοκάμια της σε πολλούς τομείς της κοινωνίας μας (υγεία, εταιρείες κοινωνικής ωφέλειας, τραπεζικό σύστημα κ.λ.π.). Αυτό που πραγματικά είναι αξιοσημείωτο είναι ο ολοένα αυξανόμενος ρυθμός με τον οποίο ο ιδιωτικός τομέας αντικαθιστά το κράτος και τις υπηρεσίες του. Ωστόσο, τελικά αμφισβητείται κατά πόσο είναι θετική όλη αυτή η εμπλοκή του ιδιωτικού τομέα. Συχνά αυτά που υπόσχονται να κάνουν με δημόσια κονδύλια (τα οποία αντί να κατανέμονται στον δημόσιο τομέα υφαρπάζονται από τον ιδιωτικό τομέα, με τη δικαιολογία των υπηρεσιών που αυτός προσφέρει) τελικά δεν προσφέρονται ή δεν προσφέρονται ικανοποιητικά. Για παράδειγμα είναι έντονος ο προβληματισμός σχετικά με την προετοιμασία ενός υποψηφίου για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, όταν εκείνος και η οικογένειά του πρέπει να «εκτεθούν» σε δαπάνη δυσθεώρητη του οικογενειακού προϋπολογισμού, ώστε να καλυφθούν τα έξοδα ενός ιδιωτικού φροντιστηρίου.

Επίσης, γίνεται αναφορά στον όρο «ακαδημαϊκός καπιταλισμός» που αναφέρεται στην αναζήτηση της γνώσης για την εξασφάλιση του κέρδους. Αλλά πώς μπορεί αυτός ο τομέας της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης να συμπορευθεί με τον όρο «ιδιωτικοποίηση»; Και αν αυτό είναι η πραγματικότητα, η εύρεση της γνώσης ως μοναδική αλήθεια, μπορούμε να είμαστε σίγουροι ότι όταν αντικρούει τα οικονομικά συμφέροντα οποιασδήποτε εταιρείας, αυτή η αλήθεια θα γίνεται γνωστή; Δηλαδή η γνώση, η αλήθεια θα εντοπίζεται ακόμα και αν δε συμφέρει τον κάθε ιδιώτη- εκάστοτε εταιρία;

Αυτά τα ερωτήματα έρχονται να απαντηθούν μέσα από διαπιστώσεις και αναφορές. Αρχικά, σύμφωνα με τον Ball (2009, όπ. αναφ. στο Kantzara, 2016) η ιδιωτικοποίηση της εκπαίδευσης κινείται σε πολλαπλά επίπεδα που έχουν ως στόχο να διευρυνθεί και να επεκταθεί αυτή. Οι πρακτικές ιδιωτικοποίησης εξαπλώνονται σε διεθνές επίπεδο. Επίσης, οι μορφές της ιδιωτικοποίησης με την «εξωγενή» μορφή πρωταγωνιστούν με την παρεϊσδυση του ιδιωτικού τομέα με την μορφή εταιρειών κερδοσκοπικών και μη, όπως επίσης και με την ύπαρξη ΜΚΟ στο δημόσιο, με σκοπό την ανακατανομή

των κονδυλίων και τη μεταφορά του προς τον ιδιωτικό τομέα σε αντάλλαγμα για τις υπηρεσίες που προσφέρει ο άλλος.

Η ιδιωτικοποίηση εκτός των άλλων εγκυμονεί και τον κίνδυνο της εισβολής του ιδιωτικού τομέα στο δημόσιο με σκοπό όχι μόνο το κέρδος αλλά και της εμπλοκής ετερόκλητων φορέων στον τομέα της άσκησης της εκπαιδευτικής πολιτικής. Έτσι όλα τα παραπάνω έρχονται να δικαιολογήσουν την παρουσία της ιδιωτικής πρωτοβουλίας ως αναγκαία και αναντικατάστατη στην εκπαίδευση.

Ο ιδιωτικός τομέας προσανατολίζεται στο ολοένα αυξανόμενο κέρδος. Αυτό που ο Jessop (2017, όπ. αναφ. στο Kantzara, 2016) χαρακτήρισε ως «πεδίο κερδοφορίας ανεξάντλητο» δεν είναι δυνατόν να ξεφύγει ή να απαξιωθεί, αντίθετα είναι πόλος έλξης για τον ιδιωτικό τομέα.

Η «έντεχνη» διαφοροποίηση προγραμμάτων και δομών όπως τα μεταπτυχιακά προγράμματα, από το συνολικό πλαίσιο της εκπαίδευσης, βοηθητικά με ρυθμίσεις και εγκυκλίους που εφαρμόζονται, ανοίγουν διάπλατα το δρόμο για την εμπορευματοποίηση της γνώσης η οποία αποτελεί μονόδρομο για την ιδιωτικοποίηση. Εν ολίγοις δεν υφίσταται εμπορευματοποίηση αν δεν υπάρχει πλάνο αξιοποίησής της από μερίδα ενδιαφερόμενων. Η κατάληξη είναι το κόστος εκπαίδευσης να ανεβαίνει με αποτέλεσμα αυτοί που δεν έχουν το οικονομικό υπόβαθρο να εγκαταλείπουν την εκπαίδευση ή αν όχι να μπαίνει η οικογένεια του υποψηφίου σε μεγάλη δοκιμασία με δυσθεώρητα ποσά για την ελληνική οικονομική πραγματικότητα (Kantzara,2016).

Και βέβαια το πρόβλημα δεν σταματά στην εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Συνεχίζεται με τους φοιτητές που εισάγονται σε σχολές εκτός της περιοχής τους και αργότερα με τα μεταπτυχιακά προγράμματα ή ότι περισσότερο αναζητά ο καθένας για να ενισχύσει όσο δυνατόν το πτυχίο με απώτερο σκοπό την εύρεση εργασίας.

Η νέα οικονομική πραγματικότητα επέβαλε μείωση δαπανών για την παιδεία σε μια σειρά μέτρων που με την σειρά τους επιβάρυναν την ήδη επιβαρυσμένη οικονομική δυνατότητα των φοιτητών και οικογενειών τους (Kantzara,2016).

Μπορεί οι αλλαγές στις οποίες αναφερόμαστε να αφορούν περισσότερο το οργανωτικό-διοικητικό επίπεδο απ' ότι το μορφωτικό, όμως ο αποδέκτης όλων αυτών είναι το μορφωτικό επίπεδο των ατόμων και οι δυνατότητες που παρέχονται ώστε αυτό να οικοδομείται όσο το δυνατόν πιο καλά, πιο δυνατά και τα άτομα να είναι πιο επιστημονικά καταρτισμένα για την κοινωνική πραγματικότητα στην οποία ζούμε (Kantzara,2016).

Όπως υπογραμμίζει η Kantzara (2016), αν αναλογιστούμε ότι η ανάγκη του αιτήματος στη δεκαετία του '80 για την αύξηση των κονδυλίων στο 15% για την παιδεία δεν έχει ακόμα ικανοποιηθεί (αντίθετα έχουμε φθίνουσα πορεία εξαιτίας των περικοπών), κατανοούμε την απαίτηση εδώ και τώρα να ληφθούν σοβαρά μέτρα πρώτον: για να μετριαστούν οι ολοένα αυξανόμενες αρνητικές αλλαγές (συγχώνευση σχολείων, ελλείψεις βιβλίων, ελλείψεις προσωπικού στην ειδική αγωγή και παράλληλη στήριξη, κόστος συγγραμμάτων) αλλά δευτερεύοντος να μετριαστεί η ιδιωτική πρωτοβουλία με ελέγχους και να εφαρμόζεται μόνο εκεί που αυτή θεωρείται αναγκαία.

Σε ότι αφορά το ελληνικό σύστημα, οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις την περίοδο από το 2011 μέχρι το 2014 είχαν ως στόχο τη μείωση των δαπανών που αποσκοπούσαν στην εισαγωγή καινοτόμων

μεταρρυθμίσεων στο εκπαιδευτικό σύστημα και αφορούσαν τις υποδομές, τη φοίτηση, το διοικητικό και εκπαιδευτικό προσωπικό. Η ίδια όμως εκπαιδευτική πολιτική στοχεύει στην αναδιάρθρωση των δομών διοίκησης με απώτερο σκοπό να ταυτιστεί με τα αντίστοιχα εκπαιδευτικά συστήματα της ΕΕ (Kantzara, 2016).

Στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση κύριο αίτημα την εν λόγω περίοδο ήταν η συγχώνευση σχολείων με αύξηση των μαθητών στις σχολικές τάξεις. Στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση, εκτός από την εισαγωγή του μέτρου της αξιολόγησης, εφαρμόζεται η δημιουργία θέσης Κοσμήτορα ως manager, η κατάργηση πανεπιστημίων και η συγχώνευση των πανεπιστημιακών τμημάτων που επιχειρήθηκε με το περίφημο σχέδιο «ΑΘΗΝΑ» (2013) (Kantzara, 2016).

Έτσι, οι πολιτικές της εκπαίδευσης μεταβάλλονται και στρέφονται προς την αναδιοργάνωση και την αποτελεσματικότητα. Η εκπαίδευση αλλάζει ενδογενώς με την εισαγωγή λεξιλογίου και δομών από τη διοίκηση των ιδιωτικών επιχειρήσεων, είτε εξωγενώς με πρακτικές, που επιτρέπουν την εμπορευματοποίηση της μόρφωσης και τη διάθεσή της στην «εκπαιδευτική αγορά» (Kantzara, 2016).

Σε πρόσφατη Έκθεση που συνέταξαν οι Caroline Junemann & Stephen Ball (2015, όπ. αναφ. στο Τσατσαρώνη, 2018) γίνεται λόγος για επιχειρηματικές πρωτοβουλίες που παρουσιάστηκαν ως το φαινόμενο της «αλυσίδας ιδιωτικών σχολείων» με χαμηλό κόστος ως αντιστάθμισμα στο έλλειμμα που έχουν τα δημόσια εκπαιδευτικά συστήματα στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες του «Παγκόσμιου Νότου». Οι συγγραφείς αναφέρουν ότι ο εκδοτικός οργανισμός Pearson αναλαμβάνει δύο πρωτοβουλίες σε αυτό το εγχείρημα με στόχο την αποτελεσματικότητα: α) διαθέτει τα μέσα για σχολική εμπλοκή σε δραστηριότητες και β) παρέχει τυποποιημένα εκπαιδευτικά μέσα για κατανάλωση. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η αλυσίδα ιδιωτικών σχολείων να θεωρείται καινοτομία στην παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών με πολύ χαμηλό κόστος, στην οποία επενδύονται κεφάλαια στην υψηλή τεχνολογία ενώ προσλαμβάνει μη ειδικευμένους εκπαιδευτικούς για να υπάρχει μείωση κόστους. Από την άλλη, η τεχνολογία είναι ένα μέσο ανάπτυξης και εξέλιξης στον κόσμο της μάθησης. Το αποτέλεσμα είναι η δημόσια εκπαίδευση να εμφανίζεται ότι πάσχει από κρίση και έλλειψη τεχνολογίας και εκεί έρχεται ως σωτήρας ο ιδιωτικός τομέας μέσα από τις υπηρεσίες του.

Στην Έκθεση των Lingard κ.ά., (2017, όπ. αναφ. στο Τσατσαρώνη, 2018) που συντάχθηκε για λογαριασμό της Ομοσπονδίας Εκπαιδευτικών της Νέας Νότιας Ουαλίας, στην οποία αποτυπώνονται διαδικασίες ιδιωτικοποίησης και εμπορευματοποίησης στον «Παγκόσμιο Βορρά», γίνεται αναφορά στον όρο «εμπορευματοποίηση» σε συσχέτιση με τον όρο «ιδιωτικοποίηση». Υπάρχει ένα ρήμα-κλειδί που διαχωρίζει με λεπτό τρόπο τη σημασία αυτών των δύο όρων, το ρήμα «υποστηρίζω». Η εμπορευματοποίηση «υποστηρίζει» τους ιδιωτικούς πάροχους για συνεργασία με δημόσια σχολεία, προβάλλοντας εκπαιδευτικό υλικό, παράγοντας τυποποιημένα test και προγράμματα σπουδών, και προτείνοντας παιδαγωγικές τεχνικές και μεθόδους διδασκαλίας.

Η μελέτη των Verger κ.α. (2016, όπ. αναφ. στο Τσατσαρώνη, 2018) προσεγγίζει την ιδιωτικοποίηση της εκπαίδευσης ως ένα φαινόμενο παγκόσμιας εμβέλειας και προσδιορίζει τις διαδρομές

που χαράζει η ιδιωτικοποίηση στα διάφορα εκπαιδευτικά συστήματα. Συγκεκριμένα, οι συγγραφείς διακρίνουν τις εξής διαδρομές: α) ιδιωτικοποίηση η οποία παρουσιάζεται ως κρατική μεταρρύθμιση με πλαίσιο τις γενικές μεταρρυθμίσεις του κράτους που λαμβάνουν χώρα υπό την επίδραση του νεοφιλελευθερισμού, β) ιδιωτικοποίηση σε ευρωπαϊκά σοσιαλδημοκρατικά κράτη πρόνοιας, όπως οι Σκανδιναβικές χώρες που προώθησαν τους στόχους και το πρόγραμμα της ιδιωτικοποίησης, γ) ιδιωτικοποίηση μέσω γονεϊκής επιλογής και παροχή κουπονιών (voucher) με χαρακτηριστικό παράδειγμα τις ΗΠΑ που σταδιακά το εκπαιδευτικό σύστημα διακυβέρνησης άλλαξε και αλλοίωσε το προφίλ της δημόσιας παροχής, δ) ιστορικές συμπράξεις μεταξύ του δημοσίου και θρησκευτικών φορέων με παράδειγμα την Ισπανία, την Ολλανδία και το Βέλγιο όπου οι θρησκευτικοί θεσμοί άσκησαν βαθύτατη επιρροή στη διαμόρφωση των εκπαιδευτικών συστημάτων και ε) ιδιωτικοποίηση σε περιστάσεις μεγάλων καταστροφών ή βίαιων συγκρούσεων με παράδειγμα την Νέα Ορλεάνη όπου πραγματοποιήθηκε ολική ανασυγκρότηση του εκπαιδευτικού συστήματος και έτσι η ιδιωτικοποίηση βρήκε πρόσφορο έδαφος.

Σύμφωνα με τον Συμεού (2003, όπ. αναφ. στο Παπακωνσταντίνου, 2018), η ιδιωτική εκπαίδευση συσχετίζεται με την κοινωνία και τις κυρίαρχες τάξεις αναδεικνύοντας το ερώτημα σχετικά με το ποιος τελικά είναι ο ρόλος της σε ένα κοινωνικό-εκπαιδευτικό σύστημα. Στην εργασία αυτή τίγεται ως βασικό ζήτημα το ότι αν αναλογιστούμε την κοινωνική διαστρωμάτωση των τάξεων στην Ελλάδα θα λέγαμε ότι η ελίτ σπουδάζει στο εξωτερικό. Με βάση αυτό γίνεται αντιληπτό ότι ένα μεγάλο ποσοστό φοιτητών διεκπεραιώνει τις προπτυχιακές/μεταπτυχιακές σπουδές σε σχολές του εξωτερικού. Αυτό συμβαίνει διότι αυτοί οι ξένοι εκπαιδευτικοί θεσμοί «υπόσχονται» μια πρόοδο στην επαγγελματική καριέρα και ανοίγουν διάπλατα τις πόρτες της βιομηχανίας, του εμπορίου και της έρευνας στα πλαίσια της διεθνοποιημένης αγοράς εργασίας, ενώ τα εθνικά ιδρύματα περιορίζονται σε μια κατώτερη κατάρτιση που δεν έχει ρόλο στο πεδίο εξουσίας/οικονομικών συμφερόντων και στοχεύει να έχει εκπαιδευτικό και ουσιαστικό προφίλ παρά κοσμικό. Με άξονα τον κοινωνικό τομέα και προχωρώντας ένα βήμα παρά πέρα, στην εργασία της Παπακωνσταντίνου (2018) τίγεται η σχέση θεσμού οικογένειας-σχολείου και αναδεικνύεται το ερώτημα αν τελικά η ιδιωτική εκπαίδευση έρχεται σαν μια λύση ανάγκης ή απλώς είναι θέμα γονικής επιλογής; Με βάση το πλαίσιο της ιδιωτικοποίησης και πόσο τελικά έχει δημιουργηθεί αυτή η ανάγκη στην Ελλάδα αλλά και σε άλλες χώρες, ο ιδιωτικός τομέας έχει γίνει μια προϋπόθεση που ισοδυναμεί με την σχολική επιτυχία. Στη συγκεκριμένη μελέτη στόχος ήταν να διευρυνθούν οι λόγοι που οι γονείς επιλέγουν ένα ιδιωτικό σχολείο και απορρίπτουν το δημόσιο. Η συγγραφέας αναφέρεται σε δύο παραδείγματα γονέων που υποστηρίζουν την ιδιωτική εκπαίδευση. Οι λόγοι που επικαλούνται είναι η προσωπική εμπειρία φοίτησης σε ιδιωτικό και η οργανωμένη εκμάθηση ελληνικών και ξένων γλωσσών που παρέχεται στα ιδιωτικά σχολεία. Στον αντίποδα, οι λόγοι απόρριψης ενός δημοσίου σχολείου είναι, σύμφωνα με τους γονείς αυτούς, οι συστηματικές απεργίες, η έλλειψη δασκάλων και η μη αξιολόγηση των εκπαιδευτικών. Η συγγραφέας καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι αντιλήψεις των γονέων διαμορφώνονται με βάση κάποιες πεποιθήσεις που ορίζουν ότι το ιδιωτικό σχολείο είναι πιο οργανωμένο ως προς τη δομή και το εκπαιδευτικό υλικό. Η έρευνα αυτή δείχνει επίσης και ότι τελικώς οι γονείς που εγγράφουν τα παιδιά τους στο ιδιωτικό σχολείο είναι αυτοί που κατέχουν επαγγελματικές θέσεις υψηλού κύρους.

Σε συσχέτιση με την παραπάνω έρευνα, μια άλλη έρευνα, που πραγματοποιήθηκε στην Κρήτη σε νηπιαγωγούς που υπηρετούσαν σε δημόσια σχολεία το σχολικό έτος 2015-2016 από τους Eleftherakis & Oikonomidis (2015, όπ. αναφέρονται στο Ελευθεράκης και Οικονομίδης, 2018), αφορούσε τις απόψεις των νηπιαγωγών ως προς το κύρος του δημοσίου και ιδιωτικού νηπιαγωγείου και τους λόγους που οι γονείς επιλέγουν τελικά το ιδιωτικό νηπιαγωγείο. Σχετικά με τις απόψεις των νηπιαγωγών, ένα ποσοστό (60%) δηλώνει ότι τα δημόσια νηπιαγωγεία έχουν υψηλότερο κύρος από τα ιδιωτικά και μόλις ένα ποσοστό (22,86%) ισχυρίζεται το αντίθετο και ένα μικρό ποσοστό (17,4%) ισχυρίζεται ότι είναι ισάξια. Οι συγγραφείς συμπεραίνουν ότι οι νηπιαγωγοί του δημοσίου και με μεταπτυχιακές και άλλες επιπρόσθετες σπουδές εκτιμούν τα δημόσια νηπιαγωγεία για την επάρκεια γνώσεων, υποστηρίζοντας ταυτόχρονα το χώρο εργασίας τους με την πεποίθηση ότι η ποιότητα εκπαίδευσης είναι το κίνητρο που πρέπει να επηρεάζει το κύρος και κατά συνέπεια τις επιλογές των γονέων.

Σύμφωνα με τον Λακασά (2012, όπ. αναφ. στο Ελευθεράκης και Οικονομίδης, 2018), ο επικρατέστερος λόγος για την επιλογή ιδιωτικού σχολείου είναι η δυνατότητα μεταφοράς των παιδιών από και προς το σχολείο, δηλαδή η παροχή εξυπηρέτησης που είναι βασική κυρίως για τους εργαζόμενους γονείς. Ένας ακόμη λόγος είναι η εγγραφή όλων των παιδιών μιας οικογένειας, προφανώς για οικονομικούς λόγους, σε ένα ιδιωτικό, ενώ στα δημόσια σχολεία δεν υπάρχει αυτή η δυνατότητα εξαιτίας περιορισμού του μαθητικού δυναμικού και ηλικιακού πλαισίου. Οι γονείς επιλέγουν το ιδιωτικό γιατί εξυπηρετεί λειτουργικές ανάγκες, υιοθετεί την εξατομικευμένη προσέγγιση και εφαρμόζει καινοτόμα προγράμματα (Beavis, 2004, Al Shatti, 2011, όπ. αναφ. στο Ελευθεράκης και Οικονομίδης, 2018).

Σε ένα πιο διευρυμένο επίπεδο εκπαιδευτικής πολιτικής, τα ευρήματα της έρευνας οδηγούν σε κάποιες προτάσεις προς την πολιτεία και αφορούν αρχικά την ίδρυση νέων τμημάτων και πρόσληψη νηπιαγωγών για κάλυψη θέσεων με απώτερο σκοπό την υποχρεωτική φοίτηση στο νηπιαγωγείο και για τα παιδιά ηλικίας 4-5 ετών (Νόμος 4521/2018), τη διεύρυνση του ολοήμερου νηπιαγωγείου με τη δυνατότητα εξυπηρέτησης εργαζόμενων γονέων και τη βελτίωση υλικοτεχνικής υποδομής με καλύτερες κτιριακές εγκαταστάσεις που πάντα προσδίδουν ένα σχετικό κύρος και βέβαια την αναβάθμιση στην ποιότητα εκπαίδευσης και το εκπαιδευτικό υλικό (Κουλαϊδής, 2006, Οικονομίδης, 2010, όπ. αναφέρονται στο Ελευθεράκης και Οικονομίδης, 2018).

Σε σχέση με την τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενδιαφέρουσα είναι η έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τους Παπάνη, Πακλατζόγλου, Πρασσά, κ.ά (2018) και αφορά στις συμπράξεις του Πανεπιστημίου Αιγαίου με διάφορους ιδιωτικούς φορείς. Ο Reich (2002, όπ. αναφ. στο Παπάνης, Πακλατζόγλου, Πρασσάς, κ.ά, 2018) αναφέρει ότι ο ορισμός της σύμπραξης ιδιωτικού-δημοσίου τομέα ανήκει στο κερδοσκοπικό και μη κερδοσκοπικό πλαίσιο με κοινούς στόχους και οφέλη. Σύμφωνα με τον Savas

(2000, όπ. αναφ. στο Παπάνης, Πακλατζόγλου, Πρασσάς, κ.ά, 2018) μια σύμπραξη δημόσιου-ιδιωτικού τομέα είναι «οποιαδήποτε ρύθμιση μεταξύ κυβέρνησης και ιδιωτικού τομέα, στην οποία πραγματοποιούνται δημόσιες δραστηριότητες από τον ιδιωτικό τομέα». Με άλλα λόγια, η δημόσια διοίκηση και οι επιστημονικοί φορείς έρχονται σε συνεργασία με τον επιχειρηματικό-επαγγελματικό κόσμο για την υλοποίηση προγραμμάτων και την παροχή εκπαιδευτικών προϊόντων (σεμινάρια, ημερίδες, επιμορφώσεις).

Σύμφωνα με τους Παπάνη, Πακλατζόγλου, Πρασσάς, κ.ά (2018), παραδείγματα επιτυχημένων προγραμμάτων έργων με Συμπράξεις του Δημοσίου με τον Ιδιωτικό Τομέα, διεθνούς εμβέλειας, είναι χαρακτηριστικά οι συμπράξεις στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Αυστραλία. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο ιδιωτικός τομέας ανέλαβε τον σχεδιασμό και την υλικοτεχνική υποδομή για παροχή μιας εγκατάστασης με βάση την προδιαγραφή των σχολείων και ο δημόσιος τομέας ανέλαβε τις πληρωμές της εταιρείας που παρακολουθούσε το έργο. Εάν οι στόχοι δεν υλοποιούνταν με βάση το αρχικό σχέδιο, το ποσό της πληρωμής μειωνόταν (Treasury, 2003, όπ. αναφ. στο Παπάνης, Πακλατζόγλου, Πρασσάς, κ.ά, 2018). Στην Αυστραλία, ο ιδιωτικός τομέας ανέλαβε εξολοκλήρου την χρηματοδότηση και τον σχεδιασμό εννέα σχολείων, παρέχει υπηρεσίες όπως συντήρηση και επισκευή και λαμβάνει την μηνιαία απόδοση του έργου. Στο τέλος της περιόδου, η διαχείριση της λειτουργίας των σχολείων μεταφέρεται στον δημόσιο τομέα.

Σύμφωνα με τους ίδιους συγγραφείς, σε ότι αφορά τον ελλαδικό χώρο, παραδείγματα Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα αποτελούν τα Επαγγελματικά Προγράμματα Ενδυνάμωσης και Συμβουλευτικής του Πανεπιστημίου Αιγαίου (2016-2018). Το Πανεπιστήμιο Αιγαίου έχει εφαρμόσει σύμπραξη με ιδιωτικούς φορείς σε Ελλάδα (IEK ΣΒΙΕ, Aegean College) και Κύπρο σε επίπεδο επιστημονικής συνεργασίας. Πιο συγκεκριμένα, έχουν αναπτυχθεί ετήσιοι κύκλοι σπουδών και επιμορφωτικών σεμιναρίων σε επιστημονικά πεδία που αφορούν τη συμβουλευτική, την παιδοψυχολογία, το life coaching και mentoring κ.α. Το 2016-2018 καταγράφηκαν 123 συνεργαζόμενοι ιδιωτικοί φορείς σε όλη την Ελλάδα, με επικέντρωση 26 εξ αυτών των φορέων στην Αθήνα.

Σε διεθνές επίπεδο, οι συμπράξεις ιδιωτικού-δημοσίου τομέα φαίνεται να πραγματοποιούνται πιο εντατικά, ενώ στην Ελλάδα τα πράγματα είναι πιο περιορισμένα. Από τη μια οι ιδιωτικοί φορείς είναι πιο διστακτικοί στο να επενδύσουν κεφάλαια, γιατί απουσιάζουν τα οικονομικά κίνητρα και η χρηματοδότηση από τα μεταπτυχιακά προγράμματα δεν είναι αρκετή, ώστε να στηρίξει την υλοποίηση του σχεδιασμού και να ανταγωνιστεί μακροπρόθεσμα την αγορά. Τέλος, είναι φανερό ότι απουσιάζει η «γεφύρωση» δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης μέσω δραστηριοτήτων στα πλαίσια εκπαιδευτικών προγραμμάτων, πράγμα που σημαίνει ότι δεν υπάρχει η διάθεση και η ευρηματικότητα για περαιτέρω διερεύνηση του θέματος από τη στιγμή που δεν εντοπίζονται κοινά σημεία (Παπάνης, Πακλατζόγλου, Πρασσάς, κ.ά, 2018). Έτσι, οι συγγραφείς αυτοί καταλήγουν καταλήγουν ότι η σύμπραξη ιδιωτικού – δημοσίου φορέα θα πρέπει να έχει ως απώτερο σκοπό τη συνεργασία αυτών των δύο φορέων οργάνωσης και υλοποίησης με τη δυνατότητα αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων από το δημόσιο με την

συγκατάθεση και την παροχή υπηρεσιών από τον ιδιωτικό τομέα.

Στα πλαίσια των συμπράξεων δημοσίου-ιδιωτικού κυρίως στα χρόνια της κρίσης στην Ελλάδα, στο παράδειγμα του Πανεπιστημίου Αιγαίου που ανήκει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση έρχεται να προστεθεί το φαινόμενο του φροντιστηρίου που σήμερα εντοπίζεται ήδη από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, με αποκορύφωμα την τριτοβάθμια βαθμίδα με την προετοιμασία των μαθητών για τις εξετάσεις εισαγωγής τους στην ανώτατη εκπαίδευση. Στην έρευνα της Ζιωντάκη (2018) μελετάται το πώς η τυπική εκπαίδευση έρχεται σε επαφή με την συμπληρωματική/επικουρική εκπαίδευση στα χρόνια της οικονομικής κρίσης με δαπάνη των γονέων, και διερευνώνται οι προσωπικές απόψεις των γονέων που τους οδηγούν στον φροντιστηριακό θεσμό. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε γονείς μαθητών του Γυμνασίου και Λυκείου από όλη την Ελλάδα και οι συνεντεύξεις που διενεργήθηκαν ήταν 30. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η οικονομική κρίση έχει κεντρικό ρόλο λόγω της μεγάλης ανεργίας που επηρεάζει τη ζωή των οικογενειών και αυτό με τη σειρά του έχει αντίκτυπο στη συμπεριφορά των μαθητών. Επιπροσθέτως ένας ακόμα λόγος είναι η υλικοτεχνική υποδομή που ελλείπει και η μείωση μισθών των εκπαιδευτικών που τους αποθαρρύνει και τους καθιστά μη αποδοτικούς στην εργασία τους. Οι καθημερινές θυσίες των γονέων από την άλλη καταγράφονται σε σταθερή βάση με την πλειονότητα να θέλει να προσφέρει ό,τι καλύτερο στα παιδιά τους και έρχεται σε αντίθεση με τα μεγάλα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα τα χαμηλά κοινωνικά στρώματα. Αυτό που τελικώς προκύπτει είναι ότι δεν υπάρχει ισότητα ανάμεσα στις τάξεις με αποτέλεσμα τον αποκλεισμό κάποιων μαθητών, που δίνουν τη δική τους μάχη στηριζόμενοι μόνο στις δυνατότητές τους. Η εκπαιδευτική ανισότητα εντοπίζεται κυρίως στην άνιση κατανομή των πόρων. Θα μπορούσε λοιπόν να ειπωθεί ότι αυτά τα παιδιά είναι τα παιδιά ενός κατώτερου θεού. Ο ρόλος της εκπαίδευσης έχει αλλάξει μορφή και η προετοιμασία ενός ανθρώπου για την διαδρομή του στην εκπαιδευτική ακολουθία και τη μετέπειτα ζωή του δεν αφορά την ενσωμάτωσή του στην κοινωνία, αλλά κυρίως το πώς να συντηρείται στο παρόν ανάμεσα στην εκπαιδευτική και κοινωνική πραγματικότητα (Apple, 1982, όπ. αναφ. στο Ζιωντάκη, 2018). Κάτι επίσης ενδιαφέρον που καταγράφηκε σε αυτή την έρευνα είναι ότι αναπόφευκτα πολλοί νέοι καταφεύγουν στο εξωτερικό για σπουδές με την ελπίδα επαγγελματικής αποκατάστασης λόγω του υψηλού επιπέδου ανεργίας και της μη παραγωγικότητας που παρατηρείται στη χώρα τους. Η έλλειψη αξιοκρατίας, οι οικονομικές δυσχέρειες και λίγο η επικράτηση αυτής της τάσης για φυγή στο εξωτερικό συνέβαλε στη δημιουργία ενός φαινομένου που ονομάζεται «drain brain» και αναφέρεται στους απόφοιτους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που καταφεύγουν στο εξωτερικό λόγω της υψηλής ανεργίας και των χαμηλών μισθών (Chaichian, 2011 στο Theodoropoulos, D., Kyridis, A., Zagkos, C., & Konstantinidou, Z. (2015)., όπ. αναφ. στο Ζιωντάκη, 2018).

Επιπλέον, τέθηκε το ζήτημα της πολιτικής εμπλοκής για την απασχόληση σε δημόσιο- ιδιωτικό τομέα, όπου οι συμμετέχοντες στην έρευνα δηλώνουν ότι πλέον πρέπει να έχεις ένα γνωστό/φίλο πολιτικό που να μπορεί να μεσολαβήσει και να σε βοηθήσει στην ανάληψη εργασίας. Και σε ό,τι αφορά την τελευταία ερώτηση της έρευνας σχετικά με το σύστημα εισαγωγικών εξετάσεων, με βάση τις απαντήσεις

των τριάντα συνεντεύξεων από γονείς των μαθητών Γυμνασίου και Λυκείου από όλη την Ελλάδα που αποτελούν το δείγμα της έρευνας (Κυριαζή, 2000, όπ. αναφ. στο Ζιωντάκη 2018), ο θεσμός των εξετάσεων είναι αξιοκρατικός και οι γονείς πρέπει να τον βλέπουν ως τον τελικό στόχο για την επιτυχία των παιδιών τους παρά τις οικονομικές δυσκολίες και ότι αν δεν υπήρχε, θα ήταν ατελέσφορο να εγκρίνουν τα πανεπιστήμια ποιοι θα εισαχθούν και ποιοι θα απορριφθούν γιατί τότε θα επικρατούσε μια πελατειακή σχέση. Συμπερασματικά, η έρευνα και η εμπειρία δείχνει ότι ο θεσμός του φροντιστηρίου έχει καταστεί αναγκαίος για την κάλυψη των γνωστικών κενών και επικρατεί μέσα στα χρόνια με τη μορφή ιδιωτικού φορέα που επηρεάζει την τυπική δημόσια εκπαίδευση. Η συμπληρωματική εκπαίδευση προβάλλεται ως ένας κοινωνικοοικονομικός εκπαιδευτικός μηχανισμός που ανταγωνίζεται τα δημόσια εκπαιδευτικά συστήματα, δεδομένου ότι τροφοδοτείται από τις ελλείψεις του σχολείου, ειδικά στον τομέα των εξετάσεων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Κυρίδης 2011, όπ. αναφ. στο Ζιωντάκη, 2018).

Σαν έναν τελικό απολογισμό της ευρύτερης επισκόπησης γύρω από την ιδιωτικοποίηση θα ήθελα να αναφερθώ στη μορφή που μπορεί να πάρει η ιδιωτικοποίηση σε σχέση με την επιχειρηματικότητα.

Στο άρθρο της Μαλαπάνη (2018) με τίτλο «Η επιχειρηματικότητα στην εκπαίδευση: Επιπτώσεις από την εισαγωγή του επιχειρείν στη σημερινή εκπαίδευση» γίνεται λόγος για τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την επιχειρηματικότητα. Αρχικά, η εκπαίδευση προκειμένου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της νέας παγκοσμιοποιημένης αγοράς πλέον εκτός από το δημόσιο χαρακτήρα της τείνει αρκετά προς τον ιδιωτικό. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί το γεγονός ότι ολοένα και περισσότερες μικρομεσαίες επιχειρήσεις εμφανίζονται να παρέχουν υπηρεσίες και project στη δημόσια εκπαίδευση, συμβάλλοντας έντονα στην αύξηση της ιδιωτικοποίησης. Πλέον η εκπαίδευση έχει μετασηματιστεί με την πάροδο των χρόνων. Ο ρόλος της τυπικής εκπαίδευσης που έμοιαζε περιορισμένος, με μια συγκεκριμένη δομή και διαδικασία, έχει αναπτυχθεί αρκετά και έχει «ξεφύγει» από τα πλαίσια του σχολείου. Έχει πάρει κατεύθυνση που δεν επικεντρώνεται μόνο στο γνωστικό μέρος αλλά έχει κλίση προς την διαμόρφωση προσωπικότητας του μαθητή, με τον ψυχοσυναισθηματικό παράγοντα να έχει σημαντικό ρόλο. Η εκπαίδευση έχει συνδεθεί με διάφορες έννοιες όπως αγωγή, μόρφωση, κουλτούρα, πνευματική καλλιέργεια, μάθηση, δηλαδή με όρους που προϋπήρχαν μεν αλλά σίγουρα δεν είχαν την ανταπόκριση που υπάρχει σήμερα από εκπαιδευτικούς και μαθητές. Η εκπαίδευση είναι μια εξελικτική διαδικασία που στόχο έχει τη συστηματική μεταλαμπάδευση γνώσεων, ιδεών, αξιών, κανόνων συμπεριφοράς και την ανάπτυξη δεξιοτήτων για την επιβίωση των ατόμων. Θεωρείται ότι πρέπει να παρέχεται- μέσα από συγκεκριμένους φορείς κοινωνικοποίησης και παιδείας, όπως αυτοί θεσμοθετούνται σε κάθε κοινωνία, αποβλέποντας σε στόχους για την πνευματική, ψυχική, ηθική, συναισθηματική και σωματική καλλιέργεια του ατόμου, ανάλογα με την εκπαιδευτική πολιτική κάθε κράτους (Μπαμπινιώτης, 2002, όπ. αναφ. στη Μαλαπάνη, 2018).

Σε ότι αφορά την επιχειρηματικότητα, αυτός ο τομέας έρχεται για να δραστηριοποιήσει οικονομικά τον εκπαιδευτικό τομέα με την μορφή επιχειρήσεων. Για παράδειγμα μια μικρή ομάδα εκπαιδευτικών παρουσιάζει ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα σε ένα δημόσιο σχολείο ή παρέχει εκπαιδευτικό υλικό και βεβαίως πληρώνεται αντίστοιχα από τον δημόσιο φορέα ή από διάφορες μεγάλες εταιρείες. Επίσης

εκπαιδευτικοί των δημοσίων σχολείων ενδέχεται να προμηθεύονται από τον ιδιωτικό τομέα, με αντίτιμο φυσικά, εκπαιδευτικό υλικό για να εμπλουτίσουν τη διδασκαλία στις τάξεις τους (Μαλαπάνη, 2018)

Ο όρος «επιχειρηματικότητα στην εκπαίδευση» ξεκίνησε να χρησιμοποιείται στη Μ. Βρετανία (enterprise education). Η προσθήκη του όρου «επιχειρηματικότητα» δηλώνει ότι η εκπαίδευση στοχεύει και εξυπηρετεί τη σύσταση μιας επιχείρησης και των αναγκών που αυτό συνεπάγεται (Lackeus, 2015, όπ. αναφ. στο Μαλαπάνη, 2018). Βεβαίως αυτό δημιουργεί προβλήματα στη σύνδεση επιχειρηματικότητας και εκπαίδευσης καθώς υπάρχουν μεγάλα οικονομικά προβλήματα και είναι δύσκολο οι επιχειρήσεις να μπορέσουν να προσαρμοστούν στις ανάγκες των εκπαιδευτικών και στην παροχή εκπαιδευτικού υλικού ανάλογου του κόστους που μπορούν να ανταπεξέλθουν. Όλα τα παραπάνω αναγνωρίζονται ως επικείμενες δυσκολίες. Υπάρχουν όμως και οφέλη από αυτήν την σύνδεση των δύο εννοιών. Προκύπτει ότι η σύγχρονη εκπαίδευση έχει λάβει πολλές διαστάσεις, απαιτεί, διερευνά και αξιοποιεί κάθε είδους μορφή. Η εξέλιξη μέσω των ΤΠΕ έχει ωθήσει την εκπαίδευση σε νέες καινοτομίες με την μορφή e-learning (μάθηση εξ'αποστάσεως). Η διδασκαλία γίνεται πιο ενδιαφέρουσα και διαδραστική μεταξύ μαθητευόμενου και εκπαιδευτή με τον συνδυασμό εικόνας και ήχου. Σκοπός των επιχειρήσεων και του εκπαιδευτικού συστήματος είναι να διαμορφώσουν οι μαθητές κριτική και δημιουργική σκέψη. Μέσα από τις τεχνικές της επιχειρηματικότητας (οργάνωση, μεθοδικότητα) ο μαθητευόμενος μπορεί να διαμορφώσει μια ολική άποψη και να δει το θέμα σφαιρικά, αξιοποιώντας το και στην μετέπειτα πορεία του. Ένα επιχειρηματικό πρόγραμμα είναι μια οικονομική και χρονοβόρα επένδυση που απαιτεί έξοδα και χρόνο προκειμένου να «στηθεί» και να υλοποιηθεί σε πειραματικό στάδιο και εν συνέχεια να προαχθεί στην αγορά. Με άλλα λόγια, είναι ανάληψη ρίσκου για το αν επιτευχθούν ή όχι οι προσδοκώμενοι στόχοι. Οι άνθρωποι που ομαδικά είτε ατομικά αναλάβουν μια επιχείρηση πρέπει να αναγνωρίσουν τι κόστος μπορεί να έχει όλο αυτό, ποιες ευθύνες και ποιες συνέπειες, αντίστοιχα, θα προκύψουν (Μαλαπάνη, 2018).

Καταλήγοντας, η επιχειρηματικότητα στη μελέτη της Μαλαπάνη (2018) διερευνήθηκε σε σχέση με το πώς μπορεί να δημιουργηθεί μια επιχείρηση εκπαίδευσης και πώς μπορεί η επιχειρηματικότητα να αναπτυχθεί στη σύγχρονη εγχώρια εκπαίδευση. Απαραίτητη προϋπόθεση για έναν ενήλικα πριν μπει στη διαδικασία να δημιουργήσει μια επιχείρηση, συμπεραίνει η συγγραφέας, είναι να έχει αυτογνωσία καθώς και να κατέχει, κατά έναν τρόπο, την έννοια του επιχειρείν. Το άτομο θα πρέπει να αντιλαμβάνεται σχετικά με το τί μπορεί να κάνει και πώς να ενεργήσει σε κάθε περίπτωση ώστε να υπάρχει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα και να επιτύχει τους στόχους του (Bazzano, 2014, Didonna, 2008, όπ. αναφ. στο Μαλαπάνη, 2018).

Μια εισήγηση της Αθανασιάδου & Βοσκοπούλου (2019) που προβάλλει ακόμα την σύμπραξη δημοσίου-ιδιωτικού φορέα γίνεται στην παρουσίαση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος πρώιμης παρέμβασης που ονομάζεται «Aceso Project». Συγκεκριμένα, ονομάζεται «Aceso» (Teaching Hygiene through A Creative Engagement Storytelling Orientation Project) - Φροντίζω την υγεία μου στο νηπιαγωγείο» - και αποτελεί παράδειγμα συνεργασίας μεταξύ ιδιωτικού φορέα (ομάδα σχεδιασμού εκπαιδευτικών προγραμμάτων 4e-project), ΜΚΟ (Σύλλογος Νέων Ιατρών) και δημοσίου φορέα

(νηπιαγωγού σε δημόσιο σχολείο). Τα παιδιά με αυτό το πρόγραμμα καταφέρνουν να εξοικειωθούν με τους γιατρούς που έρχονται σε επαφή, να μάθουν τους κανόνες υγιεινής και προστασίας και να ρωτήσουν οτιδήποτε δεν γνωρίζουν.

Υλοποιήθηκε δωρεάν κατά το χρονικό διάστημα 2015-18 σε νηπιαγωγεία και δημοτικά σχολεία του νομού Αττικής. Κατά προσέγγιση το παρακολούθησαν 400 παιδιά. Στην υλοποίηση του προγράμματος έχουν συμμετάσχει εθελοντικά 8 διαφορετικά μέλη του Συλλόγου Νέων Ιατρών. Η χρονική διάρκεια του προγράμματος είναι 1 – 1 ½ ώρα. Το πρόγραμμα υλοποιείται μέσα στη σχολική αίθουσα.

Συμπερασματικά, το πρόγραμμα αυτό έχει ολιστική προσέγγιση, καθώς με τη συνεργασία των δύο φορέων (εκπαιδευτικοί- γιατροί), η ιατρική γνώση οικοδομείται στους μαθητές μέσα από τους εκπαιδευτικούς που είναι αρωγοί και αναπτύσσουν την κριτική ικανότητα, που ενισχύεται διαμέσου του παιδαγωγικού προφίλ. Με βάση τα αποτελέσματα της εφαρμογής του προγράμματος στα σχολεία, οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι το πρόγραμμα εντάσσεται στο αναλυτικό πρόγραμμα με μια πιο γενικευμένη μορφή και είναι μια βιωματική δράση τόσο από την πλευρά τους όσο και από την πλευρά των μαθητών. Επίσης, τα παιδιά με βάση τα λεγόμενα των εκπαιδευτικών τους, μετά από καιρό εφαρμόζουν τους κανόνες υγιεινής τόσο στο σχολείο όσο και στο σπίτι με βάση μαρτυρίες γονέων. Από την άλλη, ο Σύλλογος Νέων Ιατρών ικανοποιήθηκε με το γεγονός ότι μπόρεσε να έρθει μέσω της εικονογραφημένης διήγησης με παιδιά νηπιακής ηλικίας που χρήζουν ιδιαίτερης προσέγγισης (Αθανασιάδου & Βοσκοπούλου, 2019).

Η επισκόπηση σχετικά με το θέμα «Το δημόσιο σχολείο στην Ελλάδα: Όψεις και τάσεις μιας αναδυόμενης ιδιωτικοποίησης» που εκπονήθηκε από τους Καμαριανό, Κυρίδη, Φωτόπουλο & Χαλκιώτη (2019) παρουσιάζει το φαινόμενο της ιδιωτικοποίησης στην δημόσια εκπαίδευση με τους τρόπους που αναδεικνύεται, πώς έχει διαμορφωθεί μέχρι σήμερα και πώς τελικά αντιμετωπίζεται από μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς.

Σε έρευνά τους «Προς το Δημόσιο ή το Ιδιωτικό: ζητήματα βιοτικής τροχιάς. Μια πολυπρισματική προσέγγιση» 254 φοιτητές/τριες που κωδικοποιήθηκαν σε 404 αναφορές σχολών ανθρωπιστικών σπουδών, συμπεριλαμβανομένων παιδαγωγικών και κοινωνικών επιστημών, αλλά και σχολών θετικών σπουδών κλήθηκαν να απαντήσουν σε πέντε ερευνητικές υποκατηγορίες που αφορούσαν: το Δημόσιο και Ιδιωτικό, τη σημασία του δημόσιου σχολείου, τη σημασία του ιδιωτικού σχολείου, τις γονεϊκές στρατηγικές, την κοινωνικοϊδεολογική αντίθεση /στερεοτυπικές νοηματοδοτήσεις.

Αυτό που προέκυψε από την επεξεργασία των δεδομένων σε ποσοτικό και ποιοτικό επίπεδο, είναι ότι στην επιλογή δημοσίου ή ιδιωτικού εντάσσεται το ζήτημα των κοινωνικών ανισοτήτων οι οποίες με την σειρά τους απαιτούν περαιτέρω διερεύνηση και παράλληλα των εκπαιδευτικών επιλογών σε εποχή οικονομικής κρίσης.

Μια ακόμα έρευνα (οπ. αναφ. στο Καμαριανός, Κυρίδης, Φωτόπουλος, Χαλκιώτης, 2019) είχε ως θέμα την επιλογή των εκπαιδευτικών ως κοινωνικών υποκειμένων στο πλαίσιο της χρηματοοικονομικής κρίσης με βασικούς πρωταγωνιστές τις έννοιες κράτος-αγορά. Δόθηκαν ερωτηματολόγια σε

εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε όλη την Ελλάδα. Για παράδειγμα, σχετικά με την τρίτη υποκλίμακα της έρευνας του ερωτηματολογίου που αποτελείται από 17 ερωτήματα σχετικά με τους παράγοντες που οδηγούν στην ιδιωτικοποίηση στην Ελλάδα, ένας παράγοντας που τέθηκε είναι «η δυσκολία της διδακτέας ύλης στα Προγράμματα Σπουδών». Το 21,1% δεν είχε άποψη, το 8,3% συμφωνούσε απόλυτα ενώ μόλις το διπλάσιο ποσοστό 16,8% διαφωνούσε απόλυτα και αντιστοίχως το 28,2% συμφωνούσε ενώ το 25,6% διαφωνούσε. Οι συγγραφείς καταλήγουν ότι τα ευρήματα της έρευνας δεν μπορούν να «αναγνωσθούν» χωρίς να λάβουμε υπ' όψιν την νέα οικονομική πραγματικότητα που επιβλήθηκε στα χρόνια της κρίσης. Το κοινωνικό κράτος υποχωρεί μειώνοντας τις χρηματοδοτήσεις και όχι μόνο, δίνοντας έτσι το περιθώριο στο να δημιουργηθούν νέα μοντέλα κοινωνικά και οικονομικά με θεσμική υπόσταση που αφορούν τόσο τον τομέα της υγείας όσο και της εκπαίδευσης.

Σε αυτό το σημείο έρχεται να προστεθεί και η υποκειμενική επιλογή σχεδιασμού σπουδών με μια αίσθηση «ασφάλειας» που παρέχεται από τον ιδιωτικό τομέα σε σχέση με την αποτελεσματικότητα για κατάκτηση θέσης εργασίας. Απ' την πλευρά επίσης των εκπαιδευτικών παρατηρείται ότι υπάρχει η πεποίθηση σχετικά με το αγαθό της δημόσιας εκπαίδευσης ότι το κράτος είναι ίσως ο μοναδικός κατάλληλος φορέας που μπορεί να διαφυλάξει την δημόσια εκπαίδευση, να την αναβαθμίσει σταματώντας τις μειώσεις των κονδυλίων, ώστε η εκπαίδευση να μην απαξιώνεται και να μην φαντάζει σαν μοναδική λύση η ιδιωτική. Οι εκπαιδευτικοί όπως και πάμπολλοι εργαζόμενοι της χώρας μας αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες κυρίως οικονομικές εντούτοις πιστεύουν στην υποχρέωση της δημόσιας εκπαίδευσης σαν μονόδρομο. Το τελικό συμπέρασμα είναι ότι πρέπει να παρθούν μέτρα γιατί η αίσθηση ότι ολοένα και περισσότερο αναπτύσσεται η ιδιωτική εκπαίδευση τείνει να εξελιχθεί σε βεβαιότητα

2.4 Σύνοψη

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται λόγος για την ιδιωτικοποίηση που σημαίνει εμπορευματοποίηση της εκπαίδευσης με επιβολή διδάκτρων μέσω ιδιωτικής πρωτοβουλίας (γονέων) είτε με την παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών από μη δημόσιους φορείς/ΜΚΟ. Τα είδη της ιδιωτικοποίησης είναι η «ενδογενής» δηλαδή εισαγωγή ιδεών από μη δημόσιους φορείς ή «εξωγενής» με τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στο δημόσιο με παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών σε κερδοσκοπική βάση ή με την εισαγωγή ΜΚΟ (φορείς της κοινωνίας των πολιτών). Η δομή της εκπαίδευσης αλλάζει μορφή ανάλογα με τις ανάγκες που παρουσιάζονται κάθε φορά. Με την εισαγωγή της ιδιωτικοποίησης στην εκπαίδευση διαρθρώνεται μια εκπαιδευτική αγορά με επιχειρήσεις (φροντιστήρια, ιδιωτικούς φορείς) που παρέχουν εκπαιδευτικά μέσα και υλικό προς κατανάλωση σε δημόσιους φορείς (εκπαιδευτικά προγράμματα σε δημόσια σχολεία) όπου το κόστος καλύπτεται από τους γονείς των μαθητών είτε γίνεται σε δωρεάν/εθελοντική διάθεση από ΜΚΟ. Έτσι, τα δημόσια σχολεία φαίνεται να υστερούν σε πόρους, καινοτομίες, τεχνολογικά μέσα και ο ιδιωτικός τομέας έρχεται να συμβάλλει καλύπτοντας τις ελλείψεις.

Από τη μία υπήρχαν περιπτώσεις (όπως ΗΠΑ, Νέα Ορλεάνη) όπου η ιδιωτικοποίηση μπόρεσε εισχωρήσει στο δημόσιο τομέα λόγω συγκεκριμένων συνθηκών (ανασυγκρότηση εκπαιδευτικού συστήματος). Ο ιδιωτικός τομέας καταλήγει να γίνει απαραίτητος σε κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης και ισοδυναμεί με τη σχολική επιτυχία, αν και επιλέγεται κυρίως από οικογένειες με υψηλούς οικονομικούς πόρους και έχουν την πολυτέλεια να προσφέρουν στα παιδιά τους. Με βάση αυτό προκύπτει (βλέπε παραπάνω Ζιωντάκη, 2018) ότι η άνιση κατανομή πόρων διαχωρίζει το πλήθος και εκεί εντοπίζεται η εκπαιδευτική ανισότητα με αποτέλεσμα να δημιουργεί υψηλά ποσοστά ανεργίας με πολλούς νέους να αναζητούν την τύχη τους στο εξωτερικό (φαινόμενο drain brain).

Από την άλλη γίνεται αντιληπτό ότι η δημόσια διοίκηση συνεργάζεται με τον επιχειρηματικό κόσμο για την υλοποίηση προγραμμάτων και κάπου εκεί φαίνεται ότι απώτερος σκοπός είναι ότι το επιστημονικό υλικό/διαθέσιμοι πόροι πρέπει να αντλούνται από το δημόσιο και ο ιδιωτικός τομέας να υλοποιεί με τις προσφερόμενες υπηρεσίες του (βλέπε παραπάνω Παπάνη, Πακλατζόγλου, Πρασάς, 2018). Επιπλέον, αναφέρεται ότι η ιδιωτικοποίηση προσδίδει ένα θετικό πρόσημο στην δημόσια εκπαίδευση μολονότι η εκπαίδευση μοιάζει να ξεφεύγει από τα όρια της τυπικής εκπαίδευσης και να εισάγει με ευρηματικό τρόπο ένα νέο σύστημα γνώσεων, καλλιέργειας και πνευματικής ανάπτυξης με το να ανανεώνει το εκπαιδευτικό υλικό με project είτε οτιδήποτε άλλο καινοτόμο. Με την διείσδυση των μη δημόσιων φορέων στα σχολεία (βλέπε «Aceso Project») τα προγράμματα ακολουθούν ολιστική προσέγγιση, γίνονται πιο άμεσα, κατανοητά και οι μαθητές κατορθώνουν να εξερευνήσουν θέματα που ίσως να μην είχαν την ευκαιρία να δουν. Εδώ οι μη δημόσιοι φορείς λειτούργησαν επικουρικά στο δημόσιο σχολείο για να γίνει η μάθηση με παιγνιώδη και βιωματική μορφή. Ο δρόμος προς την ιδιωτικοποίηση έχει ανοίξει εδώ και καιρό και τείνει να κορυφώνεται όλο και περισσότερο.

Κεφάλαιο 3^ο Μεθοδολογία

3.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο θα παρουσιαστούν οι λόγοι για τους οποίους είναι σημαντική η διεξαγωγή αυτής της έρευνας και τα μεθοδολογικά ζητήματα της εμπειρικής έρευνας. Πιο αναλυτικά, θα γίνει αναφορά στην αναγκαιότητα, στον σκοπό, στα ερευνητικά ερωτήματα, στην μεθοδολογική προσέγγιση, στο δείγμα και τα υποκείμενα της έρευνας και τέλος στους περιορισμούς και στα ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας της έρευνας.

3.2 Αναγκαιότητα πραγματοποίησης έρευνας

Η ποιοτική έρευνα διεξάγεται με σκοπό να απαντήσει σε ερωτήματα και ζητήματα που προκύπτουν και τίγονται από την βιβλιογραφική επισκόπηση που πραγματοποιήθηκε. Με βάση την βιβλιογραφική επισκόπηση, προέκυψε ότι η ιδιωτικοποίηση και η είσοδος των μη δημόσιων φορέων στα δημόσια σχολεία κάποιες φορές υποστηρίζεται θετικά ως ένα βοηθητικό μέσο που συνδράμει στο έργο των εκπαιδευτικών και διοχετεύει νέο και καινοτόμο υλικό με βιωματική και ολιστική προσέγγιση. Άλλες φορές όμως το γεγονός ότι η ιδιωτικοποίηση έχει αναπτυχθεί τόσο πολύ τα τελευταία χρόνια- με τον θεσμό του φροντιστηρίου και με την προβολή της ως ένας σωτήρας που φέρνει την τεχνολογική και πιο μοντέρνα εκδοχή μάθησης με κερδοσκοπικό όφελος- δημιουργεί ένα αμφιλεγόμενο κλίμα. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι υπάρχει τάση προς τον αποκλεισμό της. Προτείνεται κυρίως ο περιορισμός της σε πλαίσια. Γι' αυτό λοιπόν πραγματοποιείται η ποιοτική έρευνα, ώστε να προβάλλει τους λόγους για τους οποίους η ιδιωτικοποίηση είναι αρεστή ή όχι. Επίσης οι λόγοι αυτοί προκύπτουν μέσα από τις απαντήσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης δημοσίων σχολείων, που τοποθετούνται σχετικά με το κατά πόσο ή όχι βοηθιούνται από μη δημόσιο φορέα/ ΜΚΟ που εισέρχεται στο σχολείο για την προβολή εκπαιδευτικού προγράμματος, αλλά και μέσα από τις απαντήσεις εκπροσώπων/συνεργατών μη δημοσίων φορέων/ ΜΚΟ, που αντίστοιχα προβάλλουν το έργο τους σχετικά με τα εκπαιδευτικά προγράμματα που σχεδιάζουν και υλοποιούν στα δημόσια σχολεία και την ανατροφοδότηση που λαμβάνουν από γονείς, μαθητές και εκπαιδευτικούς.

3.3 Σκοπός έρευνας

Η παρούσα έρευνα έχει ως σκοπό να μελετήσει τις απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τις συνεργασίες που αναπτύσσουν τα σχολεία της δημόσιας εκπαίδευσης με μη δημόσιους φορείς (ιδιωτικούς, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.) και να διερευνήσει τα κίνητρό τους και τους τρόπους με τους οποίους οι μη δημόσιοι φορείς εμπλέκονται με τη δημόσια εκπαίδευση.

3.3.1 Ερευνητικά ερωτήματα

1. Υπάρχουν συνεργασίες μεταξύ του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα στην ελληνική σχολική εκπαίδευση και σε ποια έκταση;
2. Ποιοι είναι οι λόγοι που ωθούν τα δημοσία σχολεία να συνάψουν σύμπραξη με τον ιδιωτικό τομέα/ φορείς της κοινωνίας των πολιτών (ΜΚΟ) ;
3. Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την εμπλοκή του ιδιωτικού τομέα/ φορέων της κοινωνίας των πολιτών (ΜΚΟ) στο εκπαιδευτικό και ευρύτερα παιδαγωγικό έργο του σχολείου;
4. Ποιους λόγους επικαλούνται οι ιδιωτικοί φορείς/ φορείς της κοινωνίας των πολιτών (ΜΚΟ) για την εθελοντική ή αμειβόμενη παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών (πχ δραστηριοτήτων) στο δημόσιο σχολείο;

3.3.2 Μεθοδολογική προσέγγιση

Η έρευνα διεξάγεται ακολουθώντας ποιοτική μεθοδολογία και επιλέγοντας τη συνέντευξη, η οποία είναι η πιο διαδεδομένη μέθοδος συλλογής ποιοτικών ερευνητικών δεδομένων στην εκπαιδευτική έρευνα. Βασίζεται σε συγκεκριμένες οντολογικές και επιστημολογικές αρχές και συνδέεται με τα κύρια ερωτήματα της έρευνας. Οι επιστημολογικοί περιορισμοί της συνέντευξης αφορούν το γεγονός ότι οι ερευνητές δεν έχουν ουσιαστικά πρόσβαση στο μυαλό των ερωτώμενων και μπορούν να πληροφορηθούν μόνο για εκείνες τις διαστάσεις που οι συμμετέχοντες επιλέγουν να αποκαλύψουν στο πλαίσιο μιας ποιοτικής συνέντευξης (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

Ως μέσο συλλογής δεδομένων θεωρήθηκε καταλληλότερη η ημι-δομημένη συνέντευξη, η οποία ενώ έχει προκαθορισμένες ερωτήσεις, προσφέρει τη δυνατότητα απαραίτητων κατά την άποψη του ερευνητή τροποποιήσεων και εξηγήσεων για να ενεργοποιηθεί η σκέψη του υποκειμένου και να συλλεχθούν περισσότερες πληροφορίες. Η ευελιξία της ημι-δομημένης συνέντευξης έγκειται στο ότι δεν χρειάζεται οι ερωτήσεις να τεθούν από τον ερευνητή με συγκεκριμένη σειρά, αλλά παρέχεται η δυνατότητα μεταξύ ερευνητή και συνεντευξιζόμενου να ορίζουν την πορεία της συνέντευξης Mason (2011).

Οι συνεντεύξεις έχουν το πλεονέκτημα του διαλόγου και δίνεται η δυνατότητα για περαιτέρω ανάπτυξη των θεμάτων. Η ποιοτική μέθοδος εστιάζοντας στο «πώς» και στο «γιατί» επιτρέπει την αναλυτική περιγραφή και την πληρέστερη ερμηνεία ενός φαινομένου καθώς αναδεικνύει τις αιτίες που το προκαλούν, τις συνέπειες που επιφέρει, ενώ παράλληλα διευκολύνει την επίτευξη συσχετίσεων (Ιωσηφίδης, 2003).

Αναφορικά με το είδος της έρευνας που θα πραγματοποιηθεί σημειώνουμε τα εξής Creswell (2016):

- Ως προς τον επιδιωκόμενο σκοπό είναι ερευνητική.
- Ως προς το είδος της λογικής ανάλυσης η έρευνα είναι επαγωγική.

Με βάση το βαθμό ελέγχου των βασικών παραμέτρων του προβλήματος, η παρούσα έρευνα σχετικά με το πώς διαμορφώνεται η επαγγελματική ταυτότητα του εκπαιδευτικού από τα κριτήρια πρόσληψής τους,

είναι νατουραλιστική.

- Ως προς το είδος των εμπειρικών δεδομένων είναι ποιοτική.
- Ως προς την προβλεπόμενη χρονική διάρκεια είναι συγχρονική.
- Ως προς τον χώρο διενέργειας της έρευνας χαρακτηρίζεται επιτόπια.
- Χαρακτηρίζεται ως εφαρμοσμένη γιατί πραγματοποιείται για το συγκεκριμένο σκοπό της διπλωματικής εργασίας.

Κατά τον σχεδιασμό των οδηγών συνέντευξης αντίστοιχα για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και για τους εκπροσώπους/συνεργάτες μη δημόσιων φορέων/ΜΚΟ, που αποτελούν το κύριο εργαλείο συλλογής δεδομένων, εντοπίζονται οι θεματικοί άξονες και βάσει αυτών κατηγοριοποιούνται οι ερωτήσεις (βλ. Παράρτημα Ι, Οδηγοί Συνέντευξης).

Από την ανάγνωση της βιβλιογραφίας και σε αντιστοιχία με το σκοπό και τα ερευνητικά ερωτήματα προέκυψαν οι ακόλουθοι θεματικοί άξονες:

Για τη συνέντευξη των εκπροσώπων/συνεργατών ΜΚΟ- ιδιωτικών εκπαιδευτικών φορέων

- ✓ Άξονας 1^{ος} : Γενικά στοιχεία για τις εκπαιδευτικές δράσεις των ιδιωτικών φορέων/φορέων της κοινωνίας των πολιτών
- ✓ Άξονας 2^{ος} : Η υλοποίηση των προγραμμάτων στα σχολεία και η ανταπόκριση των εμπλεκόμενων φορέων/φορέων της κοινωνίας των πολιτών
- ✓ Άξονας 3^{ος} : Η συνεργασία δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και οι συνέπειές της για τη λειτουργία των δημόσιων σχολείων

Για τη συνέντευξη των εκπαιδευτικών Α/βάθμιας εκπαίδευσης δημοσίων σχολείων

- ✓ Άξονας 1ος: Στοιχεία για το δημόσιο σχολείο
- ✓ Άξονας 2ος: Στοιχεία για τα εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούνται ή υλοποιήθηκαν στο σχολείο από ιδιωτικούς φορείς ή φορείς της κοινωνίας των πολιτών (ΜΚΟ ή άλλους εθελοντικούς φορείς)
- ✓ Άξονας 3ος: Πληροφορίες σχετικά με τις συνέπειες της υλοποίησης του εκπαιδευτικού προγράμματος ή των προγραμμάτων
- ✓ Άξονας 4ος: Απόψεις των εκπαιδευτικών για τη συνεργασία του δημοσίου με τον ιδιωτικό τομέα

Σε κάποιες από τις συνεντεύξεις η σειρά των ερωτήσεων τροποποιήθηκε και χρειάστηκε σε μια συνέντευξη (βλέπε παράρτημα ΙΙ, ενδεικτικές συνεντεύξεις) να τεθεί σε ένα ιδιωτικό φορέα ένα επιπρόσθετο και πιο ειδικό ερώτημα.

3.3.3 Δείγμα έρευνας

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από πέντε εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που είναι ενεργοί (αναπληρωτής/διορισμένοι) και οι οποίοι στα δημόσια σχολεία (νομού Αττικής) που εργάζονται έχουν υλοποιήσει εκπαιδευτικό πρόγραμμα από ιδιωτικό φορέα, καθώς και τρεις εκπροσώπους ιδιωτικών φορέων/ΜΚΟ που υλοποιούν εκπαιδευτικά προγράμματα σε δημόσια σχολεία.

Το δείγμα δεν είναι αντιπροσωπευτικό καθώς δεν επεκτάθηκε σε μια μεγάλη μερίδα του πληθυσμού της Ελλάδας αλλά είναι ένα βολικό δείγμα. Διενεργήθηκαν συνολικά 8 συνεντεύξεις εκ των οποίων οι 5 αφορούσαν τους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας δημοσίων σχολείων και οι 3 τους ιδιωτικούς φορείς/ΜΚΟ που εμπλέκονται στη δημόσια εκπαίδευση. Ήταν δύσκολο να μπορέσουν να εντοπιστούν κυρίως δημόσια σχολεία που έχουν υλοποιήσει εκπαιδευτικά προγράμματα με τη συμμετοχή μη δημόσιων φορέων. Λόγω του κόστους των προγραμμάτων επιλέγονται κατά βάση από ιδιωτικά σχολεία. Παρόλα αυτά αρχικά επέλεξα τους φορείς ΜΚΟ που έχουν υλοποιήσει εκπαιδευτικά προγράμματα σε μαθητές δημοτικού στο χώρο της σχολικής τάξης, ώστε να έρθω σε επαφή με τους εκπροσώπους και να θέσω τα ερωτήματά μου. Στη συνέχεια έγινε διερεύνηση και εντοπισμός των εκπαιδευτικών Α/βάθμιας εκπαίδευσης των δημοσίων σχολείων (νηπιαγωγείο και δημοτικό) στα οποία πραγματοποιήθηκαν εκπαιδευτικά προγράμματα από τους εν λόγω φορείς, ώστε να διερευνήσω τις αντιλήψεις και τις απόψεις των εκπαιδευτικών για τα προγράμματα αυτά. Μέσα από τους φορείς μπόρεσα να έρθω σε επαφή με τα σχολεία και να πραγματοποιήσω τις συνεντεύξεις με τους εκπαιδευτικούς. Μολονότι δεν είναι αντιπροσωπευτικό, ωστόσο, το δείγμα είναι επαρκές, ώστε να παρέχει χρήσιμα και αξιοποιήσιμα αποτελέσματα πάνω στα ερευνητικά ερωτήματα και να δοθούν απαντήσεις, ενώ επιχειρήθηκε μία προσεκτική διερεύνηση ώστε οι εκπρόσωποι των φορέων να είναι «ανοιχτοί» στο να δώσουν συνέντευξη και παράσχουν πληροφορίες σχετικά με το έργο τους σε ό,τι αφορά το εκπαιδευτικό μέρος. Το ίδιο να ισχύει και για τους εκπαιδευτικούς των δημοσίων σχολείων που ήταν πρόθυμοι, κατατοπιστικοί και δεκτικοί.

Συνεπώς, ο εντοπισμός των σχολείων για τους επιστημονικούς σκοπούς της έρευνας παρουσίασε κάποιες δυσκολίες για το συγκεκριμένο θέμα όπως προαναφέρθηκε. Είναι μικρό το ποσοστό των δημοσίων σχολείων στην Ελλάδα ιδίως στην επαρχία που υλοποιούν προγράμματα και δίνουν πρόσβαση σε ΜΚΟ ή σε κάποιον ιδιωτικό φορέα στο σχολείο. Η ιδιωτικοποίηση είναι ένα φαινόμενο που προϋπήρχε αλλά στις σημερινές εποχές αρχίζει να εξελίσσεται περισσότερο.

Ένας ακόμη παράγοντας που συντέλεσε στην επιλογή ενός μικρού μόνο δείγματος ήταν η εξοικονόμηση χρόνου ώστε να μπορέσω σε σύντομο χρονικό διάστημα να ολοκληρώσω και τις 8 συνεντεύξεις.

3.3.4 Υποκείμενα έρευνας

Α' Εκπαιδευτικοί Α/βάθμιας και δημόσια σχολεία

Τα υποκείμενα της έρευνας ήταν τρεις νηπιαγωγοί και δύο δασκάλες πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αγγλικών. Είναι γένους θηλυκού. Οι ηλικίες τους κυμαίνονται από 32 έως 62. Υπάρχει μεγάλη διαφορά στην ηλικιακή κλίμακα. Το δημόσιο νηπιαγωγείο και δημοτικό σχολείο ανήκουν στα δυτικά προάστια του νομού Αττικής. Οπότε από αυτό προκύπτει ότι οι περιοχές είναι οικονομικά ασθενέστερες και σίγουρα θα υπάρχουν διαφορές στο κοινωνικοοικονομικό προφίλ των οικογενειών. Οι σπουδές των εκπαιδευτικών είναι σε επίπεδο master κατά κύριο λόγο (ειδική αγωγή, δημιουργική γραφή) και προπτυχιακές σπουδές ως δεύτερο πτυχίο στην Ψυχολογία. Πράγμα το οποίο δείχνει ότι παρόλο που κάποιοι εκπαιδευτικοί δεν ανήκουν στις τελευταίες γενιές που τα μεταπτυχιακά προγράμματα θεωρούνται πλέον αναγκαία και σίγουρα ο τίτλος των μεταπτυχιακών σπουδών είναι απαραίτητος για την εύρεση εργασίας, σε κάποιες περιπτώσεις διαθέτουν πάνω από ένα μεταπτυχιακό είτε δεύτερο πτυχίο είτε σπουδές διδακτορικού επιπέδου. Μάλιστα, είναι ενδιαφέρον ότι, όπως μου δήλωσαν, επέλεξαν την συνέχεια των σπουδών τους σε ανώτερα επίπεδα, κυρίως για την προσωπική τους εξέλιξη και επιμόρφωση. Τα έτη προϋπηρεσίας κυμαίνονται από 7 έως 36 χρόνια, παρατηρείται μεγάλη ψαλίδα μεταξύ τους ως προς τα έτη εργασιακής εμπειρίας. Την τρέχουσα σχολική χρονιά οι εκπαιδευτικοί του δείγματος βρίσκονται σε σχολεία της περιοχής όπου διαμένουν. Αυτό υποτίθεται ότι είναι σημαντικό καθώς φανερώνει ότι οι εκπαιδευτικοί γνωρίζουν καλά το κοινωνικό και τοπικό πλαίσιο της περιοχής όπου οι μαθητές τους μεγαλώνουν και πηγαίνουν σχολείο. Πιο συγκεκριμένα, τα έτη προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών στο συγκεκριμένο νηπιαγωγείο και δημοτικό κυμαίνονται από 2-21. Για όσους είναι πολλές σχολικές χρονιές στο ίδιο σχολείο είναι βέβαιο ότι γνωρίζουν πολύ καλά το σχολείο και τις ιδιαιτερότητές του, τη σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού, το δυναμικό της τάξης τους, το ευρύτερο περιβάλλον της περιοχής, έχουν εξοικείωση με τους συναδέλφους τους και επικοινωνούν πιο άμεσα και τέλος γνωρίζουν καλά τις ανάγκες του σχολείου ως προς το εκπαιδευτικό μέρος αλλά και τις ανάγκες του κάθε μαθητή χωριστά.

Ακολουθεί ο πίνακας 4.3.4.1. που περιγράφει αναλυτικά τα δημογραφικά στοιχεία των εκπαιδευτικών.

Στον πίνακα αυτόν κάθε εκπαιδευτικός λαμβάνει για όνομα ένα γράμμα του ελληνικού αλφαβήτου.

Όνοματα Συνεντευξιαζόμενων	Ειδικότητα	Σπουδές	Έτη προϋπηρ εσίας	Σχολείο που εργάζονται (τρέχουσα χρονιά)	Έτη προϋπηρεσίας σε αυτό το σχολείο	Τόπος κατοικίας
A	Δασκάλα αγγλικών	ΜΠΣ	11	δυτικά προάστια	4	δυτικές συνοικίες

Β	Δασκάλα αγγλικών	ΜΠΣ	16	δυτικά προάστια	7	δυτικές συνοικίες
Γ	Νηπιαγωγός	ΜΠΣ	7	δυτικά προάστια	2	δυτικές συνοικίες
Δ	Νηπιαγωγός	Μαράσλειο Διδασκαλείο	36	δυτικά προάστια	21	δυτικές συνοικίες
Ε	Νηπιαγωγός	ΜΠΣ/προπτυ χιακές στην Ψυχολογία	20	δυτικά προάστια	5	δυτικές συνοικίες

Πίνακας 4.3.4.1 Δημογραφικά στοιχεία του δείγματος

Β' Ιδιωτικοί φορείς/ΜΚΟ

(B.1) 4e-project

Γενικά στοιχεία: Είναι μια εταιρεία σχεδιασμού εκπαιδευτικών προγραμμάτων και παραγωγής εκπαιδευτικού υλικού Συνεργάζεται από το 2009 με σχολικές μονάδες σχεδιάζοντας εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά κυρίως μαθητές δημοτικού με πρωτότυπο και βιωματικό τρόπο. Αναλαμβάνει συμβουλευτική γονέων, έχει πραγματοποιήσει συνεργασία με ΜΚΟ και παρέχει σεμινάρια για γονείς και εκπαιδευτικούς.

Η ομάδα αυτή αποτελείται από 13 εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων, επιστήμονες εκπαιδευτικής πολιτικής, σχεδιαστές εκπαιδευτικών προγραμμάτων, μουσειο-παιδαγωγούς, καθηγητές πληροφορικής με ειδίκευση στη χρήση εκπαιδευτικού λογισμικού, καθηγητές ξένων γλωσσών, ψυχολόγο με ειδίκευση στην ψυχολογία παιδιών και εφήβων και γραφίστα.

Εκπαιδευτικά προγράμματα : Τα προγράμματα αυτά έχουν μαθητοκεντρικό χαρακτήρα, παρέχουν πολλές δραστηριότητες και αξιοποιούνται στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης στο δημοτικό σχολείο είτε συνδέονται με συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα. Στα προγράμματα μπορεί να συμμετέχει και ο εκπαιδευτικός που του δίνεται το εκπαιδευτικό υλικό που μπορεί να το χρησιμοποιήσει μελλοντικά. Διατίθενται κάθε χρόνο προτεινόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα που είναι προσαρμοσμένα στις απαιτήσεις του κάθε εκπαιδευτικού/σχολικής μονάδας (αριθμός μαθητών, διαθέσιμοι πόροι). Τα προγράμματα προσαρμόζονται στο διαθέσιμο χρόνο και τις ανάγκες κάθε σχολικής ομάδας. Διατίθενται μηνιαία, τριμηνιαία ή ακόμα και ετήσια προγράμματα. Σχεδιάζονται εξ αρχής προγράμματα κατόπιν προσωπικής επικοινωνίας και επαφής με τα ενδιαφερόμενα σχολεία και τους εκπαιδευτικούς, βασισμένα στις σκέψεις τους και τον υπόλοιπο προγραμματισμό τους. Το κόστος διαμορφώνεται ανάλογα με το σχεδιαζόμενο πρόγραμμα. Ενδεικτικά οι

τιμές υπολογίζονται από 4 ευρώ ανά παιδί για συμμετοχή σε ένα βιωματικό πρόγραμμα στο χώρο του σχολείου, το εκπαιδευτικό υλικό παρέχεται σε ψηφιακή μορφή και ξεκινά από 15 ευρώ ανά πρόγραμμα ενώ ο σχεδιασμός ενός προγράμματος κατά παραγγελία ξεκινά από 150 ευρώ. Η διάρκεια των προγραμμάτων κυμαίνεται από 60-90 λεπτά. Έχουν πραγματοποιηθεί κατά καιρούς προγράμματα που αναφέρονται σε θέματα όπως τη μουσειακή εκπαίδευση-με προβολή εκθέματα από το μουσείο για τη ζωή και τα μέσα που χρησιμοποιούσαν τότε σε σύγκριση με το σήμερα. Επίσης, το πρόγραμμα υγείας «Aceso» με την συνεργασία ΜΚΟ με το «Σύλλογο Νέων Ιατρών» με θέμα την υγιεινή και την προσωπική φροντίδα όπου οι μαθητές ήρθαν σε άμεση επαφή με τους ιατρούς. Ένα νέο εγχείρημα αποτελεί η δημιουργική γραφή στα νηπιαγωγεία μέσα από την αφήγηση ιστοριών με εικόνες και ζωγραφική. Κάποια προτεινόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα για το 2018-2019 είναι η «Ομάδα ορθογραφίας» για εύκολη εκμάθηση ορθογραφίας, « Ο Αίσωπος και εμείς» όπου με βάση την ιστορία του Αισώπου εξετάζονται διάφοροι θεματικοί άξονες όπως η φιλία, ο αθλητισμός κ.α., καθώς και το πρόγραμμα «Σε δρόμους μουσικούς» που αναφέρεται στη διαθεματικότητα και τη διαπολιτισμικότητα.¹⁴

B.2) magic garden

Γενικά στοιχεία: Πρωταρχικός σκοπός του Magic Garden, πέρα από το γεγονός ότι προσφέρει έναν χώρο διασκέδασης, χαλάρωσης και ηρεμίας για μικρούς και μεγάλους μέσα στην φύση, είναι η υποστήριξη του κοινωνικού έργου των σπάνιων θεραπευτικών αλόγων του Gentle Carousel Greece που ήρθαν από την Florida USA στην Ελλάδα για να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους. Το Gentle Carousel Greece είναι μια ΜΚΟ που εγκαταστάθηκε πριν από 22 χρόνια στο magic garden στην Ραφήνα. Στόχος της είναι να προωθήσει τη δύναμη, το κίνητρο και την ελπίδα σε άτομα που αντιμετωπίζουν σοβαρές ασθένειες και να τους «θεραπεύσουν» ψυχικά. Αυτά τα αλογάκια –μινιατούρες όπως ονομάζονται- είναι μικρότερα σε μέγεθος από τα πόνο που όλοι γνωρίζουμε και αυτό για να μπορούν να μεταφέρονται εύκολα και να εισέρχονται σε χώρους σχολικής τάξης και νοσοκομειακούς. Αυτό είναι το φιλανθρωπικό έργο αυτής της οργάνωσης.

Εκπαιδευτικά προγράμματα : Σε ό,τι αφορά τα εκπαιδευτικά προγράμματα, τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν μέσα στην τάξη την δράση των σπάνιων μικροσκοπικών θεραπευτικών αλόγων ως κοινωνική προσφορά προς τα άτομα που χρειάζονται ψυχολογική υποστήριξη. Παράλληλα θα μάθουν την ιστορία της αρχαίας ράτσας τους, θα επεξεργαστούν την ανατομία τους, θα έρθουν σε επικοινωνία μαζί τους και θα ευαισθητοποιηθούν στην προστασία των αδέσποτων ζώων και στην έννοια της Κοινωνικής Ευθύνης. Στο τέλος του κάθε προγράμματος διανέμονται στους μαθητές αναμνηστικά και στους εκπαιδευτικούς παρέχεται συνοδευτικό εκπαιδευτικό υλικό. Το κόστος των προγραμμάτων διαμορφώνεται ανάλογα με το σχεδιαζόμενο πρόγραμμα (διάρκεια, αριθμός μαθητών) και πληρώνεται από τους γονείς ανά μαθητή.

¹⁴ Τα στοιχεία αυτά αντλήθηκαν από το site <http://www.4e-project.gr/content-gr/content-gr/ekpaideutikoiskholeia.html>

Ενδεικτικά θα γίνει αναφορά σε δύο εκπαιδευτικά προγράμματα, το πρώτο αφορά μαθητές νηπιαγωγείου και δημοτικού μέχρι την Γ' τάξη και το δεύτερο αφορά μαθητές νηπιαγωγείου και δημοτικού όλων των τάξεων.

Το πρώτο πρόγραμμα ονομάζεται «Προστατεύοντας τη Ζιζέλ» και αναφέρεται στην ιστορία της Ζιζέλ, του μικρού ορφανού αλόγου που σώθηκε και υιοθετήθηκε από το Magic Garden , αποτελεί την αφορμή για ένα πρωτότυπο εκπαιδευτικό πρόγραμμα που μαθαίνει στα παιδιά πώς μπορούν να προστατεύουν και να φροντίζουν τα εγκαταλελειμμένα ζώα. Μέσα από την οπτικοποιημένη ιστορία της Ζιζέλ, γνωρίζουν τις ανάγκες του αλόγου και καλλιεργούν την ενσυναίσθηση. Και φυσικά υποδέχονται το μικρό αλογάκι μέσα στην τάξη για να του δείξουν την αγάπη και την φροντίδα τους!

Το δεύτερο πρόγραμμα ονομάζεται «Magic Pencils» και ανάλογα με την ηλικιακή ομάδα γίνεται παρουσίαση του αλόγου στην τέχνη μέσα από διάφορες τεχνικές ή ζωγράφους. Μέσω μιας ειδικής προετοιμασίας τα παιδιά αντιλαμβάνονται τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να φιλοτεχνήσουν ένα άλογο, εμπνέονται και δημιουργούν το έργο τους με διάφορες τεχνικές έχοντας μπροστά τους ως τρισδιάστατο μοντέλο ένα αληθινό αλογάκι! Στις μεγαλύτερες τάξεις γνωρίζουν τις τεχνικές διάσημων ζωγράφων (Ζωρζ Σερά, Ζωρζ Μπρακ, Πάμπλο Πικάσο, Μοντριάν) και στη συνέχεια κάθε παιδί έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει την φαντασία του με τις ίδιες τεχνικές προκειμένου να αντιληφθεί τις διάφορες μορφές τέχνης και τεχνικής. Για το Νηπιαγωγείο και την 1η Δημοτικού μαζί με τον μαυρόασπρο Οδυσσέα μαθαίνουν πώς να βάζουν χρώμα στην ζωή τους κάνοντας καλές πράξεις.¹⁵

B.3) Actionaid

Γενικά στοιχεία: Πέρα από το έργο του ανάδοχου γονέα που υποστηρίζεται σε χώρες της Αφρικής, Ασίας και Λατινικής Αμερικής για πολλά χρόνια από την Actionaid και πιο συγκεκριμένα από το 1998, το εκπαιδευτικό έργο της ξεκίνησε το 2000 με την οργάνωση και υλοποίηση προγραμμάτων όχι μόνο με αναφορά στην Ελλάδα αλλά παγκόσμιες αναφορές με τη διαμόρφωση ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Η ομάδα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων αποτελείται από πέντε άτομα διαφορετικών ειδικοτήτων (φιλόλογος, νηπιαγωγός, θεατρολόγος, μουσικοπαιδαγωγός) που συμβάλλουν όλοι με τις γνώσεις τους, δημιουργώντας ένα εκπαιδευτικό προφίλ. Η Actionaid δραστηριοποιείται στην ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση νέων και παιδιών γύρω από ζητήματα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και την καταπολέμηση της φτώχειας και της ανισότητας στον κόσμο.¹⁶

Εκπαιδευτικά προγράμματα: Τα προγράμματα είναι καινοτόμα και βασίζονται σε βιωματικά εργαλεία, όπως το θεατρικό παιχνίδι, τα παιχνίδια ρόλων, την έρευνα και η διάδραση. Αξιοποιούν τη σημαντική εμπειρία της οργάνωσης από τις χώρες του Νότου και τη μεταφέρουν μέσα από δημιουργικές δραστηριότητες στην

¹⁵ Τα στοιχεία αυτά πάρθηκαν από το site <http://magicgarden.gr/>

¹⁶ Τα στοιχεία αντλήθηκαν από το site <http://education.actionaid.gr/ti-oneireuomaste/>

ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα, “ταξιδεύοντας” παιδιά και εκπαιδευτικούς στην πραγματικότητα των χωρών αυτών. Τα προγράμματα καλλιεργούν τις αξίες και τις στάσεις της Παγκόσμιας Εκπαίδευσης (Global Education) και της Εκπαίδευσης για τον Ενεργό Πολίτη. Πάνω από 250,000 μαθητές από σχολεία όλης της Ελλάδας έχουν πάρει μέρος στις εκστρατείες και τα προγράμματα. Απώτερος στόχος είναι οι εκπαιδευτικές ευκαιρίες που καλλιεργούν την κριτική σκέψη και παρουσιάζουν την παγκόσμια πραγματικότητα. Τα παιδιά, οι νέοι και όσοι σχετίζονται με την εκπαίδευσή τους παρακινούνται με σκοπό να γίνουν Ενεργοί Πολίτες και να δρουν για έναν καλύτερο και δικαιότερο κόσμο.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα για αυτή την περίοδο αφορούν θέματα όπως «οι 17 στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης» (17 sustainable development goals) που εμπεριέχονται στα ευρωπαϊκά προγράμματα για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας, προγράμματα για την καταπολέμηση της φτώχειας, το προσφυγικό («Ξενοδοχείο της Διαχρονικότητας»), τις κλιματικές αλλαγές, την τροφή, τα ανθρώπινα δικαιώματα, ασφάλεια-προστασία και εκπαίδευση με αναφορές στην Κένυα και το Μπαγκλαντές («το ταξίδι στην Κένυα», «το ταξίδι στο Μπαγκλαντές»).

Επίσης, το πρόγραμμα που είναι διαδεδομένο και έχει υλοποιηθεί σε πολλά σχολεία του νομού Αττικής είναι «η δανειστική βάλιτσα με τον κύριο 2Π». Η δανειστική εκπαιδευτική βάλιτσα 2Π ταξιδεύει από το 2013 σε δημοτικά και νηπιαγωγεία και δίνει την ευκαιρία στους μαθητές να προσεγγίσουν την έννοια του Ενεργού Παγκόσμιου Πολίτη. Ο κύριος 2Π, μια κούκλα που ενσαρκώνει τον Παγκόσμιο Πολίτη και τα ταξίδια του, είναι η αφορμή να αναπτυχθούν οι δραστηριότητες και να “ξεκινήσει” το ταξίδι στον κόσμο. Μέσα από μια πληθώρα υλικού τα παιδιά ανακαλύπτουν τι συμβαίνει στο κόσμο και πώς αυτός λειτουργεί, δίνοντάς τους το ερέθισμα να προβληματιστούν για το ποιος είναι ο δικός τους ρόλος μέσα σε αυτόν. Επιπρόσθετα, έχουν καταγραφεί κάποιες εντυπώσεις από μαθητές δημοτικού σχολείου και εκπαιδευτικών που υλοποιήθηκε το πρόγραμμα με τον παγκόσμιο ενεργό πολίτη στις τάξεις τους και κάποιες από αυτές είναι:

‘Αγαπημένε μου κύριε 2Π... τώρα πιστεύω το κατάλαβα καλά ότι Παγκόσμιος Πολίτης πάει να πει να με ενδιαφέρει ολόκληρη η Γη όση και η μικρή μου αυλή. Όσο νοιάζομαι για το σπίτι μου, να νοιάζομαι για την γειτονιά μου, για την πόλη μου και για την χώρα μου και για τον κόσμο όλο... Δημοτικό Σχολείο Καλλιθέας

Πατρών, Τάξη Γ’

‘Αγαπητέ κύριε 2Π... χάρη σε εσένα ευαισθητοποιηθήκαμε και συνειδητοποιήσαμε πόσο διαφορετική είναι η ζωή κάποιων παιδιών λίγα χιλιόμετρα μακριά από μας! Ευχαριστούμε την ActionAid... ελπίζουμε του χρόνου να σε έχουμε πάλι κοντά μας’, Γράμμα της δασκάλας Γεωργίας Τσάγκου του ΔΣ Οβρυάς 7/7/2014¹⁷

Τα προγράμματα απευθύνονται σε παιδιά και νέους μέχρι 18 ετών, είναι εθελοντικά και παρέχονται δωρεάν εκτός από το πρόγραμμα της δανειστικής βάλιτσας που αποτελεί μια μουσειοσυσκευή που την δανείζονται. Η

¹⁷ <http://education.actionaid.gr/ti-oneireuomaste/>

δανειστική περίοδος διαρκεί 2,5 εβδομάδες και το κόστος του δανεισμού ανέρχεται στα 25 ευρώ που ουσιαστικά καλύπτεται η ανανέωση του υλικού και τα μεταφορικά έξοδα.¹⁸

3.3.5 Διεξαγωγή της έρευνας

Η παρούσα ερευνητική εργασία πραγματοποιήθηκε στις αρχές Δεκεμβρίου του 2019. Είχε προηγηθεί διερευνητική εργασία για τον εντοπισμό ιδιωτικών φορέων που προσφέρουν εκπαιδευτικά προγράμματα στη δημόσια εκπαίδευση και των δημόσιων σχολείων που συνεργάζονται με αυτούς. Ο εντοπισμός των φορέων έγινε μέσα από τη μελέτη ενός οδηγού εκπαιδευτικών προγραμμάτων που υλοποιούνται από ιδιωτικούς φορείς και ΜΚΟ, αναζήτηση στο διαδίκτυο, τηλεφωνική επικοινωνία καθώς και μέσω γραπτών μηνυμάτων/email. Η διερεύνηση αυτή έγινε μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα, οπότε υπήρχε καθημερινή επικοινωνία για να οριστικοποιήσω συγκεκριμένη ημέρα και ώρα για την κάθε συνέντευξη. Επικοινωνήσα, επίσης, με την καθηγήτρια μου που με συμβούλεψε για τα κριτήρια και τα ζητούμενα της έρευνας που πρέπει να θέσω ώστε να βοηθηθώ στην επιλογή μου και τέλος με την εκπρόσωπο ενός ιδιωτικού φορέα, με την οποία, μπόρεσα να έρθω σε άμεση επαφή καθώς τη γνώριζα προσωπικά και η πρόσβαση σε εκείνη ήταν πιο εύκολη. Αφού βρήκα τους φορείς, μετά ανάτρεξα στα δημόσια σχολεία που είναι συνδεδεμένα με αυτούς. Αυτό δεν ήταν μια εύκολη διαδικασία και θα έλεγα ότι ήταν αρκετά χρονοβόρα και αγχωτική για το εάν θα υπάρχει αποδοχή και θέληση εκ μέρους των εκπαιδευτικών για να μου αφιερώσουν χρόνο και συνάμα να μιλήσουν για το θέμα εκτενώς και σε βάθος, ώστε να μπορέσω μετά την ολοκλήρωση των συνεντεύξεων να οδηγηθώ σε ενδιαφέροντα συμπεράσματα.

Η επαφή μου με το νηπιαγωγείο, από τους νηπιαγωγούς του οποίου ελήφθησαν 3 συνεντεύξεις, έγινε μετά από προσωπική αναζήτηση. Το δημοτικό σχολείο που επιλέχθηκε και στο οποίο πραγματοποιήθηκαν 2 συνεντεύξεις, έγινε μετά από τη μελέτη ενός χάρτη που είχε αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της ΜΚΟ, την οποία είχα επιλέξει και ο οποίος έδειχνε τα σχολεία του νομού Αττικής στα οποία έχει πραγματοποιηθεί εκπαιδευτικό πρόγραμμα από την ΜΚΟ. Επιλέχθηκαν τα σχολεία στα οποία είχαν πραγματοποιηθεί αντίστοιχα προγράμματα από τους φορείς και εκπαιδευτικοί οι οποίοι είχαν υλοποιήσει κάποιο

¹⁸ Τα στοιχεία αντλήθηκαν από το site <http://education.actionaid.gr/dunamikoi-ekpaideutikoi/ekpaideutiko-uliko/daneistiki-valitsa/>

εκπαιδευτικό πρόγραμμα στην τάξη τους. Η ΜΚΟ που επιλέχθηκε είναι ευρέως γνωστή, είναι ένας μεγάλος οργανισμός που κάνει πολλαπλές δράσεις για τα παιδιά και προσωπικά γνώριζα μόνο ένα μέρος της δράσης της. Με την σειρά τους οι εκπρόσωποι της ΜΚΟ προώθησαν το email που είχα αποστείλει με τα προσωπικά στοιχεία μου και το θέμα της έρευνας. Ανέμενα την έγκρισή τους και αυτό διήρκησε κάποιες μέρες. Δεν υπήρξε ανταπόκριση και με πρωτοβουλία δική μου έγινε τυχαία επιλογή (από όσα σχολεία υπήρχαν στο υπόμνημα του χάρτη) και επικοινωνήσα με την διεύθυνση του σχολείου. Είχα την τύχη να με δεχτούν και να συμφωνήσουν αν και δε με γνώριζαν προσωπικά.

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να τονίσω ότι οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν στις αρχές Δεκέμβρη αλλά προηγήθηκε όλη η διαδικασία που περιγράφεται παραπάνω. Οπότε είναι κατανοητό ότι χρειάστηκε χρόνος. Κάτι ακόμα που θα ήθελα να επισημάνω είναι ότι επειδή δε βρίσκομαι ενεργά στα σχολεία παρότι είμαι εκπαιδευτικός πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, αδιόριστη όμως, και δεν είχε τύχει να κάνω έρευνα σε σχολεία, η πρόσβασή μου σε αυτά ήταν ακόμα πιο δύσκολη. Συνειδητοποίησα ότι τα όρια του σχολείου έχουν γίνει πολύ αυστηρά πλέον και δεν επιτρέπεται η είσοδος σε κανέναν αν δεν έχει ειδική άδεια, παρόλο που εγγυάσαι ότι δεν θα απευθυνθείς στους ανήλικους μαθητές αλλά στους εκπαιδευτικούς του σχολείου.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στους χώρους εργασίας των φορέων και των σχολείων και έγιναν τηλεφωνικά δύο από αυτές με εκπαιδευτικούς. Ο τόπος διεξαγωγής επιλέχθηκε ανάλογα με τις δυνατότητες των συνεντευξιαζόμενων. Οι ημερομηνίες των συνεντεύξεων κινήθηκαν στο διάστημα μεταξύ 7/12-15/12. Η διάρκεια των συνεντεύξεων διήρκησε από 15-18 λεπτά εκτός από μία που κράτησε περίπου 9 λεπτά. Η διάρκεια των συναντήσεων κυμαινόταν από 30-40 λεπτά. Αυτό γινόταν διότι σε κάποιες περιπτώσεις κυρίως στην επίσκεψή μου στο νηπιαγωγείο χρειάστηκε να γίνουν παύσεις επειδή όλο και κάποιος μαθητής χρειαζόταν κάτι ή ήθελε να πει κάτι. Πριν ξεκινήσει η συνέντευξη, όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι ενημερώνονταν για τον σκοπό της έρευνας και στους δύο οδηγούς συνέντευξης (βλέπε Παράρτημα Ι) αντίστοιχα προηγούνταν εκφωνήσεις που αναφέρονταν ότι θα διατηρηθεί η ανωνυμία και ζητούνταν η άδεια για ηχογράφηση και στη συνέχεια για απομαγνητοφώνηση. Οι ερωτήσεις ήταν χωρισμένες ανά θεματικούς άξονες (βλέπε μεθοδολογική προσέγγιση).

3.4 Περιορισμοί έρευνας

Οι περιορισμοί ήταν ότι επιλέχθηκαν δύο μόνο σχολεία από τον νομό Αττικής και ότι εντοπίστηκαν οι φορείς με τα αντίστοιχα δημόσια σχολεία στα οποία είχαν υλοποιηθεί προγράμματα. Δηλαδή δεν ήταν ένας άσχετος φορέας με ένα άσχετο σχολείο διότι έτσι δεν θα είχαμε την κατάλληλη ανατροφοδότηση.

3.5 Ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας της έρευνας

Σύμφωνα με αυτή την αρχή ο ερευνητής οφείλει να σεβαστεί το δικαίωμα των συμμετεχόντων στην έρευνα να μην αποκαλύπτονται πληροφορίες οι οποίες είναι προσωπικές. Για τον λόγο αυτόν χρειάζεται να λάβει κάθε μέτρο, όπως η χρήση ψευδωνύμων ή η αφαίρεση στοιχείων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην αναγνώριση (π.χ. τόπος διαμονής, πλαίσιο εργασίας) ώστε να διασφαλιστεί η ανωνυμία των ατόμων και η προστασία της ταυτότητάς τους. Επιπρόσθετα, τα προσωπικά στοιχεία τους θα πρέπει να παραμένουν ανώνυμα όχι μόνο κατά τη διάρκεια διεξαγωγής της έρευνας, αλλά και έπειτα από αυτήν, κατά την ανάλυση των ευρημάτων, τη δημοσίευσή τους και γενικότερα την αξιοποίησή τους. Αλλά και τα δεδομένα που έχουν συλλεχθεί υπάγονται στη δεοντολογία και τη νομοθεσία περί προστασίας προσωπικών δεδομένων, για αυτό και θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στη σωστή χρήση αλλά και στην ασφαλή αποθήκευσή τους (σε ηλεκτρονική μορφή ή χειρόγραφη). Καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας, ο ερευνητής οφείλει να τηρεί έντιμη στάση και συμπεριφορά απέναντι στα άτομα που συμμετέχουν σε αυτήν και να έχει αμεροληψία, έτσι ώστε να δημιουργηθεί μεταξύ τους σχέση εμπιστοσύνης που θα επιτρέψει στον συμμετέχοντα να εκφραστεί ελεύθερα και αυθεντικά. Γίνεται λοιπόν κατανοητό ότι η αρχή της ανωνυμίας και της εμπιστευτικότητας δεν διασφαλίζει μόνο την προστασία της ταυτότητας των ατόμων, αλλά επηρεάζει και την ποιότητα της ερευνητικής διαδικασίας. Εντούτοις, η πλήρης διασφάλιση της ανωνυμίας των συμμετεχόντων δεν είναι πάντα εφικτή στην ποιοτική έρευνα. Και αυτό συμβαίνει γιατί τα δεδομένα που συλλέγονται από τους συμμετέχοντες είναι ιδιαίτερα πλούσια, προσωπικά και λεπτομερή, καθιστώντας τα έτσι πιο δύσκολο να τροποποιηθούν ώστε να μην μπορεί να αναγνωρισθεί ο κάτοχός τους. (Ισαρη, Φ. & Πουρκός, Μ. 2015).

3.6 Σύνοψη

Σε αυτό το κεφάλαιο έγινε αναφορά στα επιμέρους θέματα της μεθοδολογικής προσέγγισης στην εμπειρική έρευνα. Στη συνέχεια θα ακολουθήσει η παρουσίαση και ανάλυση των δεδομένων, η συζήτηση των θεμάτων που αναδείχθηκαν με βάση τις πολιτικές που εξετάστηκαν και τη βιβλιογραφική επισκόπηση, όπου είναι απαραίτητο, και τέλος τα συμπεράσματα που προέκυψαν από τα ερευνητικά

ερωτήματα και τη θεματολογία των συνεντεύξεων.

4. Κεφάλαιο 4^ο

Ανάλυση δεδομένων

4.1 Εισαγωγή

Η ποιοτική προσέγγιση της ανάλυσης περιεχομένου στο πλαίσιο του μεθοδολογικού σχεδιασμού έχει ως σκοπό να συμβάλει στην εις βάθος διερεύνηση του θέματος της ιδιωτικοποίησης με τη μορφή της διείσδυσης μη δημόσιων φορέων/ΜΚΟ στα δημόσια σχολεία. Κατ' αυτόν τον τρόπο, επιχειρείται μια πλήρης προσέγγιση του φαινομένου, ενώ η ανάλυση των δεδομένων γίνεται επαγωγικά (Robson, 2010, όπως αναφ. στο Καμαριανός, Κυρίδης, Φωτόπουλος, Χαλκιώτης, 2019)

4.2 Παρουσίαση και ανάλυση δεδομένων

Στην ενότητα αυτή θα εξετάσουμε τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από τις συνεντεύξεις με τους μη δημόσιους φορείς και ΜΚΟ, οι οποίοι προσφέρουν εκπαιδευτικά προγράμματα σε δημόσια σχολεία καθώς επίσης και τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από τις συνεντεύξεις με εκπαιδευτικούς.

4.2.1 Τα δεδομένα από συνεντεύξεις με ιδιωτικούς φορείς/ ΜΚΟ

Σχετικά με τον 1ο άξονα: Γενικά στοιχεία για τις εκπαιδευτικές δράσεις των ιδιωτικών φορέων/φορέων της κοινωνίας των πολιτών

1^η ερώτηση: Θα ήθελα να μου μιλήσετε για το εκπαιδευτικό υλικό που έχετε αναπτύξει και υλοποιείτε στα διάφορα σχολεία. Για ποιο λόγο ασχοληθήκατε με αυτόν τον τομέα;

Οι απαντήσεις που δόθηκαν αφορούσαν κυρίως την ευαισθητοποίηση, την επαφή και την εξοικείωση των παιδιών με το εκπαιδευτικό υλικό που μπορεί να μην είχαν την ευκαιρία να το επεξεργαστούν.

«Ο στόχος ήταν αρχικά η ευαισθητοποίηση για διάφορα θέματα: η ευαισθητοποίηση των μαθητών των ελληνικών σχολείων..., το επιδιώξαμε και εμείς οι ίδιοι γιατί είναι πολύ όμορφο τα μικρά παιδιά να έρχονται σε επαφή με τα ζώα...»

Ένας ακόμη λόγος στον οποίο συμβάλλει η υλοποίηση των προγραμμάτων είναι ότι τα προγράμματα αυτά λειτουργούν υποστηρικτικά στην διδασκαλία του εκπαιδευτικού.

«Δεν μειώνουμε την προσπάθεια και οτιδήποτε γίνεται μέσα στο σχολείο στο πλαίσιο του σχολείου αλλά πιστεύουμε ότι μπορούμε να συμπληρώσουμε και να βάλουμε και κάτι παραπάνω σε ό,τι χρησιμοποιεί ο εκπαιδευτικός καθημερινά. Ο βασικός λόγος δηλαδή ήταν να γίνουμε βοηθοί, συνοδοιπόροι.»

2^η ερώτηση: Τα προγράμματά σας απευθύνονται στα σχολεία του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα; Για τα δημόσια σχολεία χρειάζεστε άδεια από το Υπουργείο Παιδείας; Ποια ακριβώς είναι η διαδικασία που ακολουθείτε για την έγκρισή τους;

Η απάντηση που δόθηκε είναι ότι τα προγράμματα αφορούν σχολεία δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Για τα δημόσια σχολεία χρειάζεται ειδική άδεια από το Υπουργείο Παιδείας, ιδίως όταν προσφέρονται δωρεάν, προφανώς για διαφημιστικούς λόγους, και έλεγχος καταλληλότητας του περιεχομένου. Κάθε Απρίλιο – Μάιο κατατίθενται τα προγράμματα που θα υλοποιηθούν την επομένη χρονιά. Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής ελέγχει αν συνδέονται με το αναλυτικό πρόγραμμα, τα εγκρίνει και αναρτάται η σχετική εγκύκλιος με την τελική απόφαση.

«Σχετικά με την έγκριση για παράδειγμα τώρα αυτήν την περίοδο τρέχουν διάφορα προγράμματα στο πλαίσιο ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Αυτό που κάνουμε κάθε Απρίλη είναι να καταθέτουμε όλα τα προγράμματα που θέλουμε να υλοποιηθούν την επόμενη χρονιά, τα καταθέτουμε στο Υπουργείο Παιδείας έτσι ώστε να εγκριθούν... δίνει την έγκριση των προγραμμάτων και μετά αναρτά σχετική εγκύκλιο οπότε έτσι και τα σχολεία μπορούν να υλοποιήσουν αυτά τα προγράμματα και να τα εντάξουν στο σχολικό πλαίσιο.»

Ένας άλλος φορέας ο Σ1 υποστήριξε ότι δεν είναι απαραίτητη ειδική άδεια από το Υπουργείο Παιδείας για το παραγωγικό υλικό. Δίνεται ειδική οδηγία προς τους εκπαιδευτικούς να επιλέγουν τα κατάλληλα προγράμματα για την τάξη τους με βάση την ποιότητα και τους στόχους που έχουν θέσει.

«Η ειδική άδεια από το Υπουργείο Παιδείας για το υλικό που παράγουμε εμείς δεν δίνεται έτσι και αλλιώς από το Υπουργείο... στην ουσία ο διευθυντής του σχολείου που θα επιλέξει να κάνει ένα πρόγραμμα ή όχι, έχει την ευθύνη για το πρόγραμμα αυτό.»

3^η ερώτηση: Πώς διακινείτε το εκπαιδευτικό υλικό στα σχολεία; Ποια μέσα χρησιμοποιείτε για την προώθησή τους;

Και οι τρεις φορείς απάντησαν ότι χρησιμοποίησαν τα τεχνολογικά μέσα (email, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ιστοσελίδα φορέα) και το newsletter. Μόνο μια ΜΚΟ χρησιμοποιεί ως εναλλακτικό τρόπο τη δανειστική βαλίτσα που κοστίζει 25 ευρώ για την κάλυψη μεταφορικών εξόδων.

«Υπάρχει βέβαια και το υλικό, η δανειστική εκπαιδευτική βαλίτσα το οποίο έχει κάποια χρέωση... ουσιαστικά το κόστος καλύπτει τα 25 ευρώ που στοιχίζει, καλύπτει τα μεταφορικά και την συντήρηση της βαλίτσας.»

4^η ερώτηση: Ποια είναι η ανταπόκριση των σχολείων; Παρατηρείτε διαφορές στη ανταπόκριση μεταξύ των δημοσίων και των ιδιωτικών σχολείων; Παρατηρείτε διαφορές στην ανταπόκριση των σχολείων ανάλογα με την περιοχή;

Τα ιδιωτικά σχολεία ανταποκρίνονται περισσότερο επειδή το οικονομικό κόστος δεν τα επιβαρύνει επιπλέον τόσο για την υλοποίηση του προγράμματος όσο και την μεταφορά των μαθητών. Επίσης στα νηπιαγωγεία είτε δημόσια είτε ιδιωτικά το πρόγραμμα είναι πιο ευέλικτο οπότε εύκολα μπορεί να ενσωματωθεί μια βιωματική δράση, με αποτέλεσμα οι νηπιαγωγοί να αιτούνται περισσότερα προγράμματα συγκριτικά με τους δασκάλους οι οποίοι έχουν πιο συγκεκριμένο πρόγραμμα μαθημάτων.

«στο νηπιαγωγείο επειδή υπάρχει ευελιξία από την πλευρά του εκπαιδευτικού βλέπουμε ενδιαφέρον, ...Τα ιδιωτικά σχολεία είναι λίγο πιο εύκολο να έρθουν γιατί έχουν τα μέσα που χρειάζονται και δεν είναι τόσο

πολυέξοδη και δαπανηρή η μετακίνηση τους.»

Τα σχολεία της Αττικής ανταποκρίνονται περισσότερο για την εφαρμογή των προγραμμάτων από τα σχολεία της επαρχίας. Αυτό συμβαίνει επειδή τα σχολεία της επαρχίας δεν έχουν την ευκαιρία παρουσίας εκπαιδευτικών προγραμμάτων λόγω έλλειψης και απουσίας υλικού. Έτσι, περιορίζονται στη διοργάνωση μαθητικής εβδομάδας δράσης.

«σχετικά με τις περιοχές έχουμε παρατηρήσει ότι τα σχολεία της επαρχίας έχουν πολύ ανάγκη και ενδιαφέρον για οποιοδήποτε έτσι καινοτόμο πρόγραμμα και διαφορετικό και επειδή τρέχουμε μια εκστρατεία με σχολεία κάθε χρόνο, την μαθητική εβδομάδα δράσης...»

5^η ερώτηση: Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ή τα προγράμματα είναι αμειβόμενα ή προσφέρονται σε εθελοντική βάση; Αν είναι αμειβόμενα, πώς καλύπτεται το κόστος;

Η απάντηση ήταν ίδια Τα εκπαιδευτικά προγράμματα είναι αμειβόμενα και καλύπτονται από τους γονείς των μαθητών. Το κόστος ανά παιδί είναι συμβολικό για να καλυφθούν μεταφορικά έξοδα και για αναμνηστικά και εποπτικό υλικό. Τα εθελοντικά προγράμματα, όπου οι δράσεις χορηγούνται δωρεάν, υλοποιούνται από ΜΚΟ.

«Το μεγαλύτερο μέρος και η πλειοψηφία των προγραμμάτων και του υλικού μας είναι αμειβόμενη. Όταν δεν είναι αμειβόμενα τα προγράμματα, γιατί έχουμε κάνει κατά καιρούς και τέτοια προγράμματα, είναι χορηγίες είτε από άλλους φορείς ΜΚΟ...»

Σχετικά με τον 2^ο άξονα: Η υλοποίηση των προγραμμάτων στα σχολεία και η ανταπόκριση των εμπλεκόμενων φορέων/φορέων της κοινωνίας των πολιτών

6^η ερώτηση: Ποιος είναι ο στόχος και το περιεχόμενο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων (ή του εκπαιδευτικού υλικού) που υλοποιείτε στα σχολεία;

Κεντρικός στόχος των φορέων είναι η ευαισθητοποίηση, η παροχή πληροφοριών, η εξοικείωση μέσα από ένα σύνολο βιωματικών δράσεων, η πνευματική και ηθική καλλιέργεια μέσα από ένα σύστημα αξιών, ώστε τα παιδιά να γίνουν ευσυνείδητοι πολίτες.

«Ο στόχος είναι η ευαισθητοποίηση, η καλλιέργεια ενός αξιακού συστήματος θα έλεγα που θα κάνει τα παιδιά ενεργούς πολίτες όπου θα σέβονται το περιβάλλον, θα σέβονται τα δικαιώματα. Αυτό είναι το πλαίσιο των προγραμμάτων μας... τι σημαίνει παγκόσμιος πολίτης, εμείς το λέμε "προγράμματα για την καλλιέργεια της ιδιότητας του παγκόσμιου πολίτη.»

7^η ερώτηση: Οι δραστηριότητες γίνονται στο σχολικό χώρο και χρόνο ή εκτός αυτών; Τι διάρκεια έχουν;

Γίνονται δραστηριότητες επί το πλείστον στον σχολικό χώρο και εντός του ωρολογίου προγράμματος. Εκτός σχολικού χώρου μπορεί να γίνουν όταν το πρόγραμμα είναι σε συνεργασία με άλλον φορέα ή ΜΚΟ. Η διάρκεια τους είναι μία με μιάμιση ώρα.

«...Γίνονται δραστηριότητες και εκτός σχολικού χώρου όταν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα που παρέχουμε είναι σε συνεργασία με άλλον φορέα ΜΚΟ, για παράδειγμα σε διάφορους συλλόγους, σε διάφορους χώρους άλλους.»

8^η ερώτηση: Τα άτομα που αναπτύσσουν το εκπαιδευτικό υλικό ή/και υλοποιούν τις

δραστηριότητες είναι εκπαιδευτικοί ή προέρχονται από διάφορους επαγγελματικούς χώρους;

Οι ομάδες σχεδιασμού προγραμμάτων αποτελούνται από εκπαιδευτικούς κυρίως Α/βάθμιας αλλά και Β/βάθμιας εκπαίδευσης. Την ομάδα του κάθε φορέα την πλαισιώνουν επίσης θεατρολόγοι, ψυχολόγοι, επαγγελματίες χορευτές.

«Κατά κύριο λόγο είναι εκπαιδευτικοί, απόφοιτοι παιδαγωγικών σχολών, έχουμε απόφοιτους από το ΦΠΨ και αποφοίτους από το Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής στην Κόρινθο»

9^η ερώτηση: Σε ποιες ηλικιακές ομάδες μαθητών απευθύνεστε;

Τα προγράμματα απευθύνονται σε μαθητές από 3 ετών μέχρι και 18 ετών.

10^η ερώτηση: Με ποια κριτήρια επιλέγετε τα εκπαιδευτικά προγράμματα που αναπτύσσετε και υλοποιείτε στα σχολεία;

Οι απαντήσεις εστιάζονται στο ενδιαφέρον των παιδιών και στη σχέση των προγραμμάτων με τους στόχους του αναλυτικού προγράμματος και με τις μαθησιακές ανάγκες που πρέπει να καλυφθούν την εκάστοτε περίοδο. Αν τα εκπαιδευτικά προγράμματα πλαισιώνουν κάποιο επίκαιρο θέμα που τα σχολεία μελετούν, αυτό είναι θετικό. Οι μαθητές μπορούν να λάβουν όχι μόνο θεωρητική γνώση αλλά και βιωματική δράση.

«...αναζητούμε τι τους αρέσει περισσότερο, τι τους ενδιαφέρει και κυρίως τι ενδιαφέρει τα παιδιά περισσότερο, ...πριν το 2015 όταν υπήρξε προσφυγική κρίση αναπτύξαμε ένα πρόγραμμα για ευαισθητοποίηση για το προσφυγικό. Θεωρούσαμε ότι είναι σημαντικό. Από κει και πέρα αυτή την περίοδο οι βασικοί άξονες δουλειάς μας είναι οι 17 στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης που είναι η δράση για το κλίμα, οι βιώσιμες πόλεις, καταπολέμηση φτώχειας...»

11^η ερώτηση: Τα προγράμματά σας (ή εκπαιδευτικό υλικό) ακολουθούν το αναλυτικό πρόγραμμα ή είναι πιο “ελεύθερα” ως προς την μορφή αποφεύγοντας να μοιάζουν με τα τυπικά σχολικά μαθήματα;

Η απάντηση που δόθηκε είναι ότι τα προγράμματα είναι πιο ελεύθερα από αυτά της τυπικής μάθησης. Έτσι οι μαθητές δεν δυσανασχετούν και τους δίνονται κίνητρα για περαιτέρω εξερεύνηση και δράση.

«...θέλουμε να είναι πιο ελεύθερα για να μην έχουν τα παιδιά την ιδέα ότι βρίσκονται πάλι σε μια σχολική τάξη, επιβαρύνοντας την ψυχολογία και τη διάθεση τους, θέλουμε να αισθανθούν πιο όμορφα πιο ελεύθερα πιο δημιουργικά και να μπορέσουν να δράσουν πιο καλά με τους υλοποιητές μας, Δεν στηριζόμαστε τόσο πολύ στο γνωστικό κομμάτι αλλά κυρίως το σχήμα θα έλεγα είναι το μαθαίνω αλλά το πάμε και λίγο παραπέρα και σκέπτομαι και δρω.»

12^η ερώτηση: Οι εκπαιδευτικοί των σχολείων συμμετέχουν σε αυτές τις δραστηριότητες; Ποιος είναι ο ρόλος τους;

Οι δύο εκπρόσωποι των φορέων Σ1 και Σ3 απάντησαν ότι οι εκπαιδευτικοί δεν συμμετέχουν αλλά έχουν ρόλο παρατηρητή. Ο τρίτος εκπρόσωπος Σ2 της ΜΚΟ ανέφερε ότι οι εκπαιδευτικοί κυρίως υλοποιούν τα προγράμματα και είναι συνεργάτες τους οπότε επωμίζονται το μεγαλύτερο βάρος.

«Τις περισσότερες φορές οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί υλοποιούν προγράμματα εκτός από τις περιπτώσεις που έρχονται οι εκπαιδευτικοί επίσκεψη ως πούμε στο ... και κάνουν ένα εργαστήριο που το κάνουν εκπαιδευτές της ΜΚΟ.»

13^η ερώτηση: Τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι γονείς πως αποτίμησαν το πρόγραμμα/ τα προγράμματα;

Οι εκπρόσωποι αναφέρουν τις θετικές εντυπώσεις τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των γονέων. Στο τέλος αξιολογείται το πρόγραμμα και λαμβάνονται υπόψη οι επισημάνσεις.

«θέλησαν να φέρουν τα παιδιά τους σαββατοκύριακο στον χώρο μας φάνηκαν πολύ ενθουσιασμένοι...»

14^η ερώτηση: Ποια είναι η προσωπική σας άποψη για το πρόγραμμα ή τα προγράμματα αυτά σχετικά με τις συνέπειές τους για τους μαθητές που συμμετείχαν (γνώσεις που απέκτησαν ή άλλα οφέλη που τυχόν αποκόμισαν), το αναλυτικό πρόγραμμα και τις μεθόδους διδασκαλίας;

Οι φορείς προσπαθούν να ακολουθούν το αναλυτικό πρόγραμμα όσο γίνεται χωρίς όμως να μοιάζει με το τυπικό πλαίσιο μάθησης. Κάθε φορά τα παιδιά αποκτούν όλο και περισσότερο νέες γνώσεις και ιδέες με την παρουσίαση καινοτόμων project.

«Η ίδια η ανταπόκριση των παιδιών μας δείχνει ότι κάτι κέρδισαν κάθε φορά από την υλοποίηση, την επαφή με το υλικό μας. Ακόμα και το πιο μικρό που θα κερδίσουν είναι πολύ σημαντικό για εμάς και για εκείνους»

15^η ερώτηση: Θεωρείτε ότι τα προγράμματα (ή εκπαιδευτικό υλικό) ικανοποιεί/ούν υπαρκτές ανάγκες των μαθητών που συμμετέχουν σε αυτό/ά;

Τα προγράμματα των φορέων αξίζουν όπως ανέφεραν οι ερωτηθέντες να γίνονται μόνο όταν υπάρχουν υπαρκτές ανάγκες και μπορούν να συμβάλουν στη σχολική διαδικασία.

«Για παράδειγμα τώρα το πρόγραμμα που τρέχουμε για την έμφυλη βία στα Γυμνάσια και Λύκεια είναι ένα θέμα που μας λένε, ναι, είναι ένα θέμα υπαρκτό και είναι ένα κριτήριο και αυτό να πατάμε πάνω στις υπάρχουσες ανάγκες!»

Σχετικά με τον 3^ο άξονα: Η συνεργασία δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και οι συνέπειές της για τη λειτουργία των δημόσιων σχολείων

16^η ερώτηση: Κατά πόσο είστε ικανοποιημένοι από τη συνεργασία σας με τα σχολεία του δημοσίου τομέα;

Οι φορείς απάντησαν ότι έμειναν πολύ ικανοποιημένοι από τη συνεργασία με τα δημόσια σχολεία. Ασπάζονται και συμερίζονται τους οικονομικά δύσκολους καιρούς που διανύουμε και τονίζουν ότι το δυναμικό των εκπαιδευτικών στα δημόσια σχολεία δεν επαναπαύεται και έχει όρεξη και διάθεση για οτιδήποτε καινοτόμο.

«...βλέπεις ανθρώπους που έχουν πολλή όρεξη να κάνουν πράγματα και εκτός από τον χρόνο τους και αυτό είναι πάρα πολύ συγκινητικό και μακάρι να γιγαντωθεί αυτό... γενικά θεωρώ ότι το δημόσιο σχολείο έχει πολύ καλό υλικό, έμφυχο υλικό, εκπαιδευτικούς που κάνουν εξαιρετική δουλειά»

17^η ερώτηση: Τα σχολεία αναγνωρίζουν το έργο που παρέχετε;

Και οι τρεις φορείς τόνισαν ότι η ανταπόκριση είναι πάντα θετική.

«Επιλέγουν να μας καλούν και να μας ζανακαλούν»

18^η ερώτηση: Κατά τη γνώμη σας, γιατί τα σχολεία επιλέγουν να συνεργαστούν με φορείς του ιδιωτικού τομέα ή εθελοντικές οργανώσεις για την παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών; Εκτιμάτε ότι

τα σχολεία είναι περισσότερο «ανοικτά» σήμερα σε τέτοιου είδους συνεργασίες;

Τα σχολεία είναι πιο ανοικτά σήμερα σε σχέση με το παρελθόν καθώς οι απαιτήσεις και οι ανάγκες του κάθε μαθητή ξεχωριστά αλλά και ολόκληρης της σχολικής κοινότητας έχουν πολλαπλασιαστεί. Οι μαθητές λόγω των πολλών ερεθισμάτων δεν αρκούνται μόνο σε όσα τους προσφέρονται αλλά αναζητούν να γνωρίζουν νέα ενδιαφέροντα. Ακολουθείται η ολιστική προσέγγιση όπως αναφέρεται από τον φορέα Σ2 και είναι πολύ θετικό αυτό. Ο δάσκαλος διδάσκει σε ένα θεωρητικό επίπεδο και ο ειδικός που θα ασχοληθεί με το ίδιο θέμα θα κάνει τον μαθητή να προσεγγίσει και καλύτερα το θέμα.

«Θεωρώ ότι είναι ανοικτό και επιλέγουν να συνεργαστούν με φορείς γιατί είναι ολιστικό γίνεται μια πιο ολιστική προσέγγιση. Είναι πολύ ενδιαφέρον να μιλάς για το κάπνισμα και να καλέσεις έναν φορέα που έχει έργο στην παιδεία για αυτό, να ενημερώσει τα παιδιά».

Ο φορέας Σ1 και φορέας Σ3 ισχυρίζεται ότι ο ιδιωτικός τομέας μπορεί να προσφέρει με τις υπηρεσίες του παραπάνω γι' αυτό το δημόσιο σχολείο έχει αρχίσει να απευθύνεται σ' αυτόν.

«επιλέγουν να συνεργαστούν με φορείς του ιδιωτικού τομέα γιατί αντιλαμβάνονται ότι μπορούν μέσω αυτής τη συνεργασίας να πετύχουν ακόμα καλύτερα αποτελέσματα.», «Σίγουρα η κοινωνία και το κράτος μας δε μπορεί να καλύψει τις παραπάνω ανάγκες οπότε πρέπει να βρουν το κάτι παραπάνω που κάθε εκπαιδευτικός θέλει για τα παιδιά του και για την ύπαρξη του.»

19^η ερώτηση: Θεωρείτε ότι στις σημερινές συνθήκες, ειδικά το δημόσιο σχολείο χρειάζεται να αναπτύξει συνεργασίες με φορείς του ιδιωτικού τομέα ή φορείς της κοινωνίας των πολιτών; Για ποιους λόγους;

Ο φορέας Σ2 απάντησε ότι αυτή η συνεργασία προσφέρει ολιστική προσέγγιση που είναι ωφέλιμη.

«μια σφαιρική αντιμετώπιση των πραγμάτων που απασχολούν τα παιδιά και τους εκπαιδευτικούς σήμερα»
Η εκπρόσωπος Σ3 ισχυρίζεται ότι οι συνεργασίες αυτές αποσκοπούν σε παροχή γνώσεων με σκοπό την δημιουργία ευσυνείδητων πολιτών μελλοντικά.

«...μπορεί να γίνει για εμπλουτισμό διδασκαλίας ...να γίνουν πιο υπεύθυνοι πολίτες»

Ο φορέας Σ2 ως φορέας της κοινωνίας των πολιτών υποστηρίζει ότι ακολουθείται το διάγραμμα του Υπουργείου Παιδείας με στόχο να εξασφαλιστούν συνεργασίες.

«...θέλουμε να πατάμε πάνω στις ανάγκες να μην είναι κάτι εκτός των αναγκών των εκπαιδευτικών αλλά μας ενδιαφέρει επίσης και να συνεργαζόμαστε με το Υπουργείο Παιδείας σε θέματα πολιτικών... θα θέλαμε να βρούμε περισσότερες ώρες σεξουαλικής αγωγής ή θέματα που έχουν να κάνουν με την ηθική κατανάλωση.»

20^η ερώτηση: Θα υπάρξει συνέχεια σε αυτές τις δράσεις σας ή είναι μια σύλληψη για την κάλυψη καίριων αναγκών της εποχής; Γενικότερα, είναι στις φιλοδοξίες σας να διαδραματίσετε έναν σημαντικό ρόλο στην παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών στα δημόσια σχολεία;

Οι φορείς απάντησαν ότι φιλοδοξούν να συνεχίσουν το έργο τους. Η εκπρόσωπος Σ2 αναφέρει τη συνέχιση της δράσης μετά από είκοσι χρόνια παρουσίας της οργάνωσης.

«Είναι ήδη είκοσι χρόνια που υπάρχει αυτή η πορεία οπότε ναι»

Επίσης τονίζει ότι είναι σημαντικό να προσαρμόζονται τα προγράμματα κάθε φορά στις αναδυόμενες ανάγκες.

«Πρέπει όμως και τα δικά μας προγράμματα όχι μόνο της δικής μας εταιρείας αλλά γενικά των εταιρειών σαν και εμάς να προσαρμόζονται κάθε φορά στις ανάγκες των καιρών και να αλλάζουν».

21^η ερώτηση: Σε μια δυσχερή, οικονομικά, περίοδο θεωρείτε ότι ο φορέας σας είναι ευαισθητοποιημένος σχετικά με τα προβλήματα της ελληνικής οικογένειας και τη δυνατότητά της για «αγορά» εκπαιδευτικών υπηρεσιών;

Η εκπρόσωπος Σ1 του ιδιωτικού φορέα αναφέρει ότι υπάρχει ευαισθητοποίηση στην παροχή δράσεων αφού προγραμματίζονται προγράμματα για παιδιά χωρίς κόστος.

«...ξεκινήσαμε μαζί με την κρίση..., αυτή η ευαισθητοποίηση είναι φανερή και αυτό φαίνεται και από την παροχή δράσεων σε τακτά χρονικά διαστήματα καθώς και με την υλοποίηση προγραμμάτων χωρίς κόστος.»

Η εκπρόσωπος Σ3 αναφέρει ότι προσπαθούν να μειώσουν το κόστος στα έξοδα μεταφοράς και να προσαρμοστούν σε νέα δεδομένα.

«τα σχολεία αναζητούν οικονομικούς φορείς και εκπαιδευτικά προγράμματα γι' αυτό και εμείς προσπαθούμε όσο γίνεται να προσαρμόσουμε τις τιμές μας και όπως σας ανέφερα κυρίως περιορίζουμε το κόστος μας στη μεταφορά.»

Η εκπρόσωπος Σ2 αναφέρει χαρακτηριστικά ότι παρέχονται προγράμματα ενδυνάμωσης στις οικονομικά και κοινωνικά ευάλωτες ομάδες που δεν έχουν εύκολη πρόσβαση όπως οι υπόλοιπες ομάδες πληθυσμού.

«είναι ουσιαστικά προγράμματα ενδυνάμωσης του πληθυσμού και απευθύνεται στις πιο ευάλωτες ομάδες οικονομικά, είναι κυρίως οικονομικά τα κριτήρια που μπορεί κάποιος να απευθυνθεί στο επίκεντρο και έχει προγράμματα Ρομποτικής, ξυλουργικής, πολύ έτσι ενισχυτική διδασκαλία, χορό, τέχνη»

22^η ερώτηση: Σε περίπτωση που σχεδιάζετε να συνεχίσετε το εγχείρημά σας, σας προβληματίζει ο ανταγωνισμός που είναι πιθανόν να υπάρξει ανάμεσα στους διαφορετικούς ιδιωτικούς φορείς που ενδιαφέρονται ή θα ενδιαφερθούν για την παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών τόσο στο ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο σχολείο;

Παρόλο που όπως παραδέχονται οι εκπρόσωποι των φορέων, ο ανταγωνισμός είναι πολύ μεγάλος και ολοένα δημιουργούνται νέες ομάδες σχεδιασμού προγραμμάτων, είναι θεμιτός και αυτό φανερώνει την δραστηριότητα και κινητοποίηση πέρα από οικονομικής άποψης για νέα προϊόντα στην εκπαιδευτική αγορά. Επίσης, η Σ2 αναφέρει ότι δεν έχει νόημα αν η παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών γίνεται σε ιδιωτική ή δημόσια βάση γιατί οι αξίες που μεταδίδονται στα παιδιά είναι οι ίδιες και οι στόχοι για ενεργοποίηση και ευαισθητοποίηση είναι αυτοί ακριβώς και στις δύο περιπτώσεις. Γενικότερα, οποιοσδήποτε φορέας θέλει να ενισχύσει χωρίς χρηματικό αντάλλαγμα, είναι επιθυμητή η προσφορά του και εφόσον έχει διάθεση να το κάνει.

«είτε ιδιωτική είτε δημόσια μοιράζει αυτές τις ίδιες αξίες και κυρίως την ενεργοποίηση και ευαισθητοποίηση.... Θέλω να πω ότι εφόσον γίνεται με καλή διάθεση και χωρίς κάποιο κέρδος και έχει έναν χαρακτήρα ότι θέλω να ενισχύσω τα παιδιά χωρίς κάποιο αντάλλαγμα επειδή σας λέω δεν είμαστε στον χώρο της ιδιωτικής πρωτοβουλίας...»

Μια επιπλέον ερώτηση που τέθηκε στην εκπρόσωπο του ιδιωτικού φορέα Σ1 έγινε στα πλαίσια της ημι-δομημένης συνέντευξης και αφορούσε σε ένα νέο εκπαιδευτικό πρόγραμμα δημιουργικής γραφής στα νηπιαγωγεία.

4.2.2 Τα δεδομένα από τις συνεντεύξεις με εκπαιδευτικούς Α/Βαθμιας εκπαίδευσης δημόσιων σχολείων

Σχετικά με τον 1ο Άξονα: Στοιχεία για το δημόσιο σχολείο

1η ερώτηση: Θα ήθελα να περιγράψετε το μαθητικό δυναμικό του σχολείου σας (εθνικότητα των μαθητών, κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των οικογενειών τους, σχολικές επιδόσεις)

Επί το πλείστον οι μαθητές των σχολείων είναι ελληνόπουλα με κάποιες εξαιρέσεις μαθητών που κατάγονται από την Αλβανία ή είναι Ρομά.

«Στο σχολείο έχουμε μόνο έναν Ρομά και οι υπόλοιποι μαθητές οι περισσότεροι είναι Έλληνες και κάποιοι ελάχιστοι είναι αλβανικής καταγωγής 6-7»

Το κοινωνικό-οικονομικό υπόβαθρο ανήκει στη μεσαία τάξη, αυτό φανερώνεται και από την περιοχή των σχολείων. Ανήκουν στα δυτικά προάστια του νομού Αττικής και οι οικογένειες έχουν ένα μεσαίο προφίλ καθώς σε κάποιες περιπτώσεις εργάζονται είτε οι δύο γονείς είτε ο ένας γονέας και απασχολούνται σε part time εργασίες.

«Οι περισσότεροι γονείς δουλεύουν απλά έχουμε και κάποιες μητέρες να μην δουλεύουν άλλα σε δουλειές όχι κανονικές με μισθό ευκαιριακές πιθανόν και ωριαίας απασχόλησης.»

Το επίπεδο των μαθητών στο γνωστικό μέρος είναι καλό με δυνατότητες εξέλιξης.

«Οι επιδόσεις τους βρίσκονται σε ένα καλό επίπεδο οπότε είμαστε ευχαριστημένοι μέχρι στιγμής»

2η ερώτηση: Υπάρχουν ιδιαιτερότητες στην περιοχή στην οποία λειτουργεί το σχολείο σας και αν ναι με ποιον τρόπο επηρεάζουν τη λειτουργία του (προβλήματα των κατοίκων της περιοχής, αν και πώς επηρεάζουν τους μαθητές);

Η Σ8 θίγει το θέμα των Ρομά ως προς το θέμα της ιδιαιτερότητας αλλά και πάλι αναφέρει ότι τα πράγματα έχουν αλλάξει προς το καλύτερο σε σχέση με το παρελθόν και υπάρχει ανάκαμψη.

«Πέρα από τις ομάδες αυτές των Ρομά που έχουμε ...τα παιδιά εδώ τουλάχιστον στην δικιά μας περιοχή δεν είναι όπως είναι παλιότερα και οι γονείς ενδιαφέρονται.»

Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα στο σχολείο ή στην τάξη τους και όσες δυσκολίες προκύπτουν καταφέρνουν να τις ξεπερνούν. Επίσης αναφέρεται από μια ακόμη νηπιαγωγό ότι το θέμα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές δεν είναι τόσο μεγάλο στο γνωστικό μέρος αλλά κυρίως στο συμπεριφοριστικό και αυτό οφείλεται στο οικογενειακό περιβάλλον τους.

«Οι γονείς έχουν αρκετά προβλήματα στο οικογενειακό τους επίπεδο άλλα προσπαθούν να τα αντιμετωπίσουν και αυτό είναι η αλήθεια ότι παρουσιάζει στα παιδιά κάποια προβλήματα. Βέβαια βρίσκονται σε ένα καλό επίπεδο τα παιδιά και το μόνο πρόβλημα που έχουμε δει, ανήκει στη συμπεριφορά. Εκεί το περιβάλλον είναι αυτό που τους το δημιουργεί.»

3η ερώτηση: Πώς θα περιγράφατε τη δική σας τάξη σε σχέση με τις επιδόσεις και τη συμπεριφορά των μαθητών;

Οι μαθητές κυμαίνονται σε όλα τα επίπεδα ως προς το γνωστικό κομμάτι. Οι τάξεις τους αποτελούν

παραδείγματα τυπικών τάξεων με μαθητές σε όλα τα επίπεδα που προσπαθούν για το καλύτερο.

«Η τάξη μου είναι μια τυπική τάξη δημοτικού σχολείου. Έχει τους μαθητές που έχουν δυνατότητες και ικανότητες, έχει και τους αδυνάτους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες, έχει μαθητές δηλαδή σε όλα τα επίπεδα, τους αδυνάτους μαθητές, τους πάρα πολύ κάλους μαθητές, Οι συμπεριφορές του ως προς έναν βαθμό είναι σε καλό επίπεδο, είναι από καλές οικογένειες σε γενικές γραμμές τα παιδιά μου»

Δύο νηπιαγωγοί Σ8 και Σ7 μας μαρτυρούν ότι λόγω της ισχύος του νόμου περί υποχρεωτικής φοίτησης των προ νηπίων, έχουν στη τάξη τους παιδάκια μικρής ηλικίας τα οποία είναι ανώριμα.

«Το μόνο πρόβλημα που έχουμε φέτος λόγω της υποχρεωτικότητας του προ νήπιου αναγκαστικά πήραμε παιδάκια που είναι πολύ μικρά, φανταστείτε τώρα τον Δεκέμβριο θα κλείσουν τα 4, αυτό δημιουργεί κάποια προβλήματα στην συμπεριφορά τους, υπάρχει κάποια ανωριμότητα»

Επίσης, αναφέρεται ότι με τη χρήση Η/Υ από τα παιδιά αυτής της ηλικίας υπάρχει μεγάλο πρόβλημα γιατί εγκλωβίζονται στο μικρόκοσμο του υπολογιστή και δεν αντιλαμβάνονται όσα συμβαίνουν γύρω τους.

Και τα δύο αναφερόμενα περιστατικά δείχνουν ότι οφείλονται σε συμπεριφοριστικά ζητήματα

«Η τάξη μου σε επίπεδο είναι αρκετά καλά άλλα η συμπεριφορά των παιδιών έχει κάποια θέματα. Δεν μπορούν εύκολα να προσαρμοστούν σε κανόνες του σχολείου. Τα παιδιά των τελευταίων χρόνων είναι πολλές ώρες μπροστά σε οθόνες με αποτέλεσμα να μην μπορούν να καταλάβουν πως λειτουργεί ένα σχολείο και οι κανόνες»

4η ερώτηση: Ποιες ανάγκες των μαθητών ως προς τον γνωστικό και τον συμπεριφοριστικό τομέα προκύπτουν;

Ως προς το γνωστικό κομμάτι, το ζητούμενο είναι τα παιδιά να καλύψουν βασικές τους ανάγκες και να αποκτήσουν μια νέα κουλτούρα και άποψη για όσα συμβαίνουν γύρω τους, προσπαθώντας να τα εξηγήσουν με τον δικό τους μοναδικό τρόπο.

«Οι ενέργειες που γίνονται μέσα από το πρόγραμμα οδηγούν σε μια αποτελεσματική γνώση η οποία τροποποιεί την πρότερη γνώση και έτσι λοιπόν ξεκινάει η αλλαγή της κουλτούρας των μαθητών ώστε να μπορούν να εννοήσουν αυτό που συμβαίνει γύρω τους με το δικό τους απλό και όμορφο τρόπο, Ως προς το γνωστικό κομμάτι, θα πρέπει να καλύψουμε βασικές έννοιες δηλαδή πηγαίνοντας τα παιδιά στο δημοτικό ξέρω γω να ξέρουν τον χρόνο, τους μήνες...»

Σε ότι αφορά το συναισθηματικό τομέα, προκύπτουν οι ανάγκες για κάλυψη συναισθηματικών κενών σε αυτή την τρυφερή ηλικία και για ένταξη στα πλαίσια του νηπιαγωγείου

«Οι ανάγκες των παιδιών κυρίως για τον νηπιαγωγείο που μιλάμε είναι πιο πολύ συναισθηματικά κενά, Τα παιδιά να ενταχθούν στην ομάδα, να μπορούν να επικοινωνούν σωστά, να είναι καλοί ακροατές, να είναι καλοί ομιλητές, να συνεργάζονται. Αυτό είναι το βασικό».

5η ερώτηση: Οι σύλλογοι γονέων και διδασκόντων υποστηρίζουν πρωτοβουλίες για την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων στο χώρο του σχολείου;

Οι ερωτηθέντες εκπαιδευτικοί απάντησαν ότι τα προγράμματα υποστηρίζονται από τους συλλόγους και ο σύλλογος διδασκόντων είναι αυτός που προτρέπει για την υλοποίηση προγραμμάτων.

Η Σ7 νηπιαγωγός όμως δηλώνει ότι απευθύνονται και στον δήμο.

«παίρνουν μεν πρωτοβουλίες οι σύλλογοι διδασκόντων, απλά δεν έχουν και παρά πολλές ευκαιρίες,

συνεργαζόμαστε όσες φορές χρειαστεί με τον δήμο που ανήκουμε και τις κοινωνικές υπηρεσίες του δήμου»

Η Σ4 επίσης αναφέρεται επιπρόσθετα στην αξία των προγραμμάτων και στην κοινωνική δράση των μαθητών.

« η προστιθέμενη αξία των προγραμμάτων είναι σημαντική για τους μαθητές διότι τα παιδιά αποκτούν μια άλλη κουλτούρα από αυτήν που μπορεί ο δάσκαλος απλά να δώσει μέσα από τις γνώσεις και από ένα βιβλίο»

Σχετικά με τον 2ο άξονα: Στοιχεία για τα εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούνται ή υλοποιήθηκαν στο σχολείο από ιδιωτικούς φορείς ή φορείς της κοινωνίας των πολιτών (ΜΚΟ ή άλλους εθελοντικούς φορείς)

6η ερώτηση: Τι είδους εκπαιδευτικά προγράμματα υλοποιούνται τα τελευταία χρόνια στο σχολείο σας από ιδιωτικούς φορείς ή φορείς της κοινωνίας των πολιτών;

Γενικά είναι προγράμματα που σχετίζονται με την καθημερινότητα και τα ενδιαφέροντα των μαθητών πολιτιστικού/περιβαλλοντικού περιεχομένου. Συγκεκριμένα, η Σ4 αναφέρει προγράμματα με εξειδικευμένα θέματα.

«...υλοποιούνται προγράμματα εφαρμογής νέων τεχνολογιών, προγράμματα που έχουν σχέση με την ασφάλεια των μαθητών στο διαδίκτυο, ζητήματα που έχουν σχέση με την οδική ασφάλεια των μαθητών, ζητήματα που αφορούν τις διαπροσωπικές σχέσεις και την καλή σχέση των μαθητών με τον εαυτό τους, τα θέματα τα οποία έχουν για την ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης»

7η ερώτηση: Ποιοι συγκεκριμένα ήταν οι φορείς αυτοί, ποιοί ήταν οι στόχοι τους, το περιεχόμενό τους και οι δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν;

Συγκεκριμένα, η Σ8 αναφέρει ότι έχουν συνεργαστεί με ΜΚΟ και ιδιωτικούς φορείς

«οι γιατροί με το Σύλλογο Γονέων Ιατρών ή την WWF που είναι περιβαλλοντική οργάνωση»

και η Σ4 αναφέρει επίσης συνεργασίες με ΜΚΟ και ιδιωτικούς φορείς.

«είχε έρθει με το ίδρυμα Πάνος Μυλωνάς που μιλούσε για την οδική ασφάλεια, φτιάξαμε τις δεξιότητες και την αλλαγή κουλτούρας πάλι με το βρετανικό συμβούλιο, κάναμε πρόγραμμα το οποίο υλοποιήθηκε εδώ στο σχολείο σχετικά με την συναισθηματική νοημοσύνη μέσα από κάποιες εφαρμογές tablet οι οποίες χρησιμοποιούνται από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων»

Επίσης, η Σ7 αναφέρει τη συνεργασία με ιδιωτικούς φορείς

«το 4e-project που αναλαμβάνει τον σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων που είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες των παιδιών και των ενηλίκων και είναι και το Άει φέρειν που ο σκοπός του κέντρου αυτού είναι η εφαρμογή βιωματικών δημιουργικών δράσεων που παρεμβαίνουν θετικά στην ενδυνάμωση, στον συναισθηματικό κόσμο του ατόμου και στην ανάπτυξη όλων των ικανοτήτων»

και η Σ5 αναφέρει τη συνεργασία με ΜΚΟ

«Για παράδειγμα της Actionaid, το πρόγραμμα Teachers for Europe, κάναμε διάφορα αλλά προγράμματα εθελοντισμού το let's do it Greece, προγράμματα για το περιβάλλον.»

8η ερώτηση: Ποιος πήρε την πρωτοβουλία για να πραγματοποιηθούν αυτά τα προγράμματα; Ήταν πρωτοβουλία του σχολείου ή του ιδιωτικού φορέα/φορέα της κοινωνίας των πολιτών;

Δόθηκε η ίδια απάντηση από όλους ότι ο σύλλογος διδασκόντων παίρνει την πρωτοβουλία και οι φορείς ενημερώνουν τα σχολεία μέσω email για τις δράσεις τους.

«Οι ιδιωτικοί φορείς συνήθως μας ενημερώνουν με email που στέλνουν στην αρχή της χρονιάς αλλά ήταν πρωτοβουλία των εκπαιδευτικών του σχολείου οι οποίοι αναζητούν τα πιο σωστά και ικανά προγράμματα να ενστερνιστούν τις ανάγκες των παιδιών του σχολείου μας»

9η ερώτηση: Ποιος αποφάσισε για τις/τη συνεργασίες/-α αυτές/ή; Ο διευθυντής, ο σύλλογος των διδασκόντων, ο σύλλογος των γονέων; Όλοι μαζί; Ήταν ομόφωνη η απόφαση ή υπήρξαν αντιρρήσεις και από ποιούς;

Ο σύλλογος διδασκόντων αποφασίζει και με την πρόταση του διευθυντή ή κάποιου εκπαιδευτικού και προβαίνουν σε κοινές ενέργειες. Σε ένα μόνο σχολείο υπήρξαν αντιρρήσεις.

«Υπήρξε αντίρρηση από δυο εκπαιδευτικούς οι οποίοι εκ προοιμίου ήταν αντίθετη με κάθε μορφής πρόγραμμα είτε είναι από ιδιωτικό φορέα είτε από δημόσιο.»

10η ερώτηση: Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ή τα προγράμματα ήταν αμειβόμενα ή προσφέρονταν εθελοντικά; Αν ήταν αμειβόμενα, πώς καλύφτηκε το κόστος;

Οι Σ4 και Σ5 δασκάλες στο ίδιο σχολείο αναφέρουν ότι ήταν εθελοντικά.

«Όλα τα προγράμματα τα οποία γίνονται είναι εθελοντικά δεν υπάρχει αμοιβή.»

Οι υπόλοιποι εκπαιδευτικοί κάνουν λόγο για αμειβόμενα προγράμματα το κόστος των οποίων καλύπτεται από τους γονείς των μαθητών.

«Αμειβόμενα είναι τα περισσότερα εκπαιδευτικά προγράμματα, δωρεάν δεν προσφέρονται και το κόστος φυσικά το καλύπτουν οι γονείς.»

11η ερώτηση: Ποιοι ήταν οι λόγοι για τους οποίους επιδιώξατε αυτές τις συνεργασίες με φορείς του ιδιωτικού τομέα ή της κοινωνίας των πολιτών;

Οι Σ4, Σ5, Σ8 καταλήγουν στο ότι στόχος τους είναι η επιπρόσθετη γνώση, δηλαδή η παροχή μεγάλου όγκου πληροφοριακού υλικού. Οι ειδικοί ξέρουν πολύ καλά πώς να το μεταδώσουν στους μαθητές.

«Η ανάγκη του σχολείου να δώσει μια συγκεκριμένη κατεύθυνση στη μάθηση των μαθητών, να προωθήσει δηλαδή τους μαθητές με κάποιο συγκεκριμένο τρόπο ως προς μια κατεύθυνση, Άρα λοιπόν οι ειδικοί είναι αυτοί που δίνουν την σωστή απάντηση απέναντι στους μαθητές»

Οι Σ6 και Σ7 νηπιαγωγοί ισχυρίζονται ότι επιδιώκουν να γίνονται οι δραστηριότητες εντός του χώρου και οι λόγοι είναι πρωτίστως οικονομικοί.

«ένας σημαντικός λόγος είναι ο οικονομικός γιατί η μεταφορά με το λεωφορείο κοστίζει και φυσικά πιστεύαμε ότι αυτοί οι φορείς είναι ικανοί για να μας παρέχουν αυτά που είχαμε ανάγκη.»

12η ερώτηση: Οι δραστηριότητες έγιναν στο σχολικό χώρο και χρόνο ή εκτός αυτών; Τι διάρκεια είχαν;

Οι δραστηριότητες γίνονται κατά κύριο λόγο εντός του σχολικού χώρου και διαρκούν από μιάμιση μέχρι δύο ώρες.

13η ερώτηση: Οι εκπαιδευτικοί συμμετείχαν σε αυτές τις δραστηριότητες; ποιος ήταν ο ρόλος τους; Εσείς συμμετείχατε σε αυτά τα προγράμματα; Ποιος ήταν ο δικός σας ρόλος;

Όλοι ισχυρίζονται ότι οι εκπαιδευτικοί δεν συμμετέχουν ενεργά αλλά λειτουργούν υποστηρικτικά και βοηθούν τα παιδιά σε ό,τι χρειάζονται, ιδίως οι νηπιαγωγοί που οι μαθητές τους βρίσκονται σε νηπιακή ηλικία.

Μία δασκάλα η Σ4 αναφέρει ότι κάποιοι εκπαιδευτικοί θέλησαν να συμμετέχουν πιο ενεργά.

«προσπαθούσαν με κάποιον τρόπο μαζί με τους εκπαιδευτές να συμμετέχουν στα βιωματικά εργαστήρια που προέκυπταν.»

14η ερώτηση: Ποιες τάξεις ή ομάδες παιδιών συμμετείχαν σε αυτές τις δραστηριότητες; Συμμετείχαν παιδιά από τη δική σας τάξη; Υπήρξαν περιπτώσεις παιδιών που δεν συμμετείχαν; Αν όχι, για ποιο λόγο;

Όλα τα παιδιά επιθυμούν να συμμετέχουν στις δράσεις πιο συγκεκριμένα η Σ4 αναφέρει προγράμματα κατάλληλα ανά ηλικιακή τάξη.

«Ε, Δ, Ε, ΣΤ' για τα προγράμματα συναισθηματικής νοημοσύνης και της ασφάλειας στο διαδίκτυο και της προστασίας από φυσικές καταστροφές και τα μικρότερα παιδάκια Α', Β', Γ' για την ασφάλεια, την ατομική υγιεινή και την ασφάλεια τους.»

Αν δεν συμμετέχει κάποιο παιδί θα οφείλεται όπως αναφέρει η Σ6 σε λόγους ασθενείας.

«Συνήθως συμμετέχουν όλα τα παιδιά εκτός αν είναι κάποια άρρωστα σαφέστατα.»

Σχετικά με τον 3ο άξονα: Πληροφορίες σχετικά με τις συνέπειες της υλοποίησης του εκπαιδευτικού προγράμματος ή των προγραμμάτων

15η ερώτηση: Συζητήσατε τα προγράμματα μετά την υλοποίησή τους με τους μαθητές; Ποια είναι η άποψη και οι εντυπώσεις των μαθητών σας από τη συμμετοχή τους στα προγράμματα;

Όπως αναφέρει η νηπιαγωγός Σ8 τα προγράμματα αξιολογούνται και από τους μικρούς μαθητές, οι οποίοι αποτυπώνουν την γνώμη τους σε ένα φύλλο αξιολόγησης που δίνεται από τους εκπαιδευτικούς.

«πάντα με το που τελειώνουν ένα πρόγραμμα είτε είναι μέσα στο σχολείο είτε εκτός χρησιμοποιούμε ένα φύλλο αξιολόγησης δικό μας. Τα παιδιά μπορούν να ζωγραφίσουν κάτι που τους άρεσε από το πρόγραμμα οπότε αυτό μας δίνει την ευκαιρία να το συζητήσουμε ξανά»

Οι εντυπώσεις των μαθητών είναι πάντα πολύ θετικές. Οι ίδιοι εντυπωσιάζονται και έχουν απορίες πάνω στα θέματα που εξερευνούν.

«Έλυσαν λοιπόν απορίες οι οποίες είχαν και έτσι λοιπόν άλλαξαν και την οπτική που έβλεπαν τα πράγματα, ... Οι μαθητές δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη συμμετοχή τους, το επιδιώκουν, το επιθυμούν..., Στο φετινό ειδικά που κάναμε ένα πρόγραμμα με αλογάκια πριν λίγο καιρό, ενθουσιάστηκαν, χαρήκανε, τα ζωγραφίζανε και μετά επί ένα μήνα συζητούσαμε γι' αυτό. Αφήστε δεν μπορώ να σας το περιγράψω!!!»

16η ερώτηση: Συζητήσατε κάποιο/-α πρόγραμμα/-τα μετά την υλοποίησή τους με τους συναδέλφους σας; Ποιες εντυπώσεις και απόψεις διατυπώθηκαν; Από όσο γνωρίζετε, οι γονείς πώς

αποτίμησαν το πρόγραμμα;

Η Σ4 αναφέρει ένα πρόγραμμα της Actionaid που είχε πραγματοποιηθεί το 2015 στο σχολείο με θέμα την ιδιότητα του παγκόσμιου πολίτη. Μαθητές και εκπαιδευτικοί αγκάλιασαν και υποστήριξαν τις βιωματικές δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν με βάση το πρόγραμμα.

«Πραγματικά οι συνάδελφοι τα αγκάλιασαν πάρα πολύ. Τους άρεσαν πάρα πολύ, τα παιδιά απέκτησαν μια συγκεκριμένη κουλτούρα πάνω σε αυτό και προσπάθησαν να αλλάξουν την οπτική που βλέπουν την καθημερινότητα τους, να μπουν μέσα στον παγκόσμιο ιστό και να δουν γενικά όλα τα προβλήματα. Έγιναν μέλος μια παγκόσμιας κοινότητας και κατάλαβαν ότι πρέπει να έχουν ενεργό δράση.»

Η Σ8 αναφέρεται σε ένα πρόγραμμα αγωγής υγείας που πραγματοποιήθηκε από μια ΜΚΟ, το Σύλλογο Νέων Ιατρών και έναν ιδιωτικό φορέα. Τα παιδιά έμαθαν τους κανόνες υγιεινής και τους εφάρμοσαν και στο σπίτι τους.

«είναι ένα πρόγραμμα το οποίο άρεσε στα παιδιά και μάλιστα για καιρό χρησιμοποιούσαν τις συμβουλές που μάθαιναν δηλαδή όταν φτερνίζονταν έβαζαν το χέρι τους σωστά ή όταν έπλεναν τα χέρια τους, φάνηκε ότι τα παιδιά αξιοποίησαν αυτό το κομμάτι»

Η Σ7 υποστηρίζει ότι γίνεται κάθε φορά συζήτηση με τους συναδέλφους αν επιτεύχθηκαν οι στόχοι, τι δεν πήγε τόσο καλά. Οι περισσότεροι γονείς αντιμετωπίζουν θετικά τα προγράμματα αυτά.

«Πάντα μετά το πρόγραμμα συζητάμε ο σύλλογος διδασκόντων και καταθέτουμε τα θετικά και τα αρνητικά του προγράμματος και γίνεται ο απολογισμός της ημέρας. Συνήθως οι δίκες μας εντυπώσεις είναι θετικές και πολλές φορές μένουμε έκπληκτοι από το υλικό και από την παρουσίαση του προγράμματος και όσο αφορά από τους γονείς πάντα είναι θετικές γιατί τους μεταφέρουν τα παιδιά πάρα πολύ ωραία πράγματα.»

17η ερώτηση: Ποια είναι η προσωπική σας άποψη για το πρόγραμμα αυτό; Θεωρείτε ότι ακολούθησε το αναλυτικό πρόγραμμα ή ήταν πιο “ελεύθερο” ως προς την μορφή αποφεύγοντας να μοιάζει με τα τυπικά σχολικά μαθήματα;

Όλοι οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι τα προγράμματα έχουν πιο ελεύθερη μορφή, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν ακολουθούν τους στόχους του αναλυτικού προγράμματος και από την πλευρά των μαθητών υπάρχει η χαρά της δημιουργίας.

«Σαφέστατα ακολουθήθηκε η αρχή του αναλυτικού προγράμματος παρόλα αυτά ήταν ελεύθερο, όχι τελείως σε γενικές γραμμές, έδινε τη δυνατότητα στα παιδιά να δημιουργήσουν, να περάσουν όμορφα, ...είναι κάτι που σε βγάζει από τα τετριμμένα και βάζει τα παιδιά τα ίδια στην διαδικασία να φτιάξουμε από κοινού και να δημιουργήσουμε πράγματα»

18η ερώτηση: Ποια είναι η προσωπική σας άποψη για το πρόγραμμα αυτό σχετικά με τις συνέπειές τους για τους μαθητές που συμμετείχαν (γνώσεις που απέκτησαν ή άλλα οφέλη που τυχόν αποκόμισαν), το αναλυτικό πρόγραμμα και τις μεθόδους διδασκαλίας, την κοινότητα του σχολείου σας και των άλλων δημόσιων σχολείων της περιοχής, τη δημόσια εκπαίδευση, γενικότερα, και την τοπική κοινωνία;

Οι εκπαιδευτικοί συμφωνούν ότι τα προγράμματα «βαδίζουν» με τους στόχους του αναλυτικού προγράμματος και προσδίδουν μια περαιτέρω προσθετική αξία στην μάθηση σε συνδυασμό με την

διδακτική πράξη.

«...Όμως μας προσφέρουνε μια άλλη άποψη και μια θετική εμπειρία έχοντας πολύ περισσότερες εικόνες, εκθέματα που έχουμε εμείς και είναι κάτι τελείως διαφορετικό από τη ρουτίνα. Τα παιδιά το περιμένουν με πολλή χαρά,... Όμως ο εκπαιδευτικός ξέρετε βάζει πάντα την προσωπικότητα σε αυτά τα ζητήματα και θεωρώ ότι είναι πάρα πολύ βασικό το να μπορεί να βλέπει την μια διδακτική πράξη με πρόσθεση όλων των στοιχείων»

Ως προς την δημόσια εκπαίδευση και την τοπική κοινωνία ευρύτερα, η Σ4 συγκεκριμένα αναφέρει ότι η ενημέρωση για τα εκπαιδευτικά προγράμματα έγινε μέσα από την ιστοσελίδα του σχολείου και από την εναλλαγή των απόψεων των εκπαιδευτικών.

«όταν κάναμε τη διάχυση του προγράμματος μας είτε από το blog μας είτε από τη σχολική εφημερίδα που φτιάξαμε μπορώ να πω ότι αρκετοί συνάδελφοι μας πήραν να μας ρωτήσουν πως ακριβώς γίνεται αυτό. Είχαμε μια πολύ καλή επαφή με το ... σχολείο όπου συνάδελφος τμήματος ένταξης είχε κάνει τέτοιο πρόγραμμα, διαχειρίστηκε αισθήματα τα οποία μας βοήθησαν και εμάς και ανταλλάξαμε απόψεις.» Και η Σ6 θίγει το ζήτημα των δημοσίων σχολείων και τι τελικά συμβαίνει αλλά και τι θα έπρεπε να συμβαίνει από εδώ και πέρα. Το δημόσιο σχολείο πρέπει να αναβαθμιστεί και κατά επέκταση και η ίδια τοπική κοινωνία να είναι πιο δεκτική και ανοικτή σε νέα ενδιαφέροντα που θα την αναβαθμίσουν.

«Τώρα σε ότι αφορά το σχολείο, είμαστε δημόσιο μπορούμε και πρέπει να κάνουμε παραπάνω πράγματα για τους μαθητές μας και για το επίπεδο τους. Εντάξει η δημόσια εκπαίδευση είναι ένα κομμάτι επίπονο ας μην το πιάσουμε αυτή τη στιγμή και τώρα η τοπική κοινωνία καλό είναι να αυξάνει κάθε χρόνο το επίπεδο της και να δέχεται περαιτέρω γνώσεις και εμπειρίες.»

Σχετικά με τον 4ο άξονα: Απόψεις των εκπαιδευτικών για τη συνεργασία του δημοσίου με τον ιδιωτικό τομέα

19η ερώτηση: Είστε υπέρ ή κατά των συμπράξεων δημοσίων σχολείων με ιδιωτικούς φορείς; Πώς κρίνετε αυτή τη συνεργασία; (Απαριθμήστε μου δύο βασικούς λόγους)

Όλοι δηλώνουν ότι υποστηρίζουν τέτοιου είδους συμπράξεις. Οι τρεις νηπιαγωγοί Σ8, Σ7, Σ6 αναφέρουν ότι με αυτήν την παροχή του ιδιωτικού φορέα, τα προγράμματα αποκτούν διαφορετικό προφίλ και συνάμα γίνονται πιο ενδιαφέροντα για τα παιδιά, προβάλλοντας κάτι διαφορετικό χωρίς μεγάλο κόστος στα πλαίσια του αναλυτικού προγράμματος και παράλληλα να ενισχύει τον ρόλο της δημόσιας εκπαίδευσης.

«Το να γίνει μια σύμπραξη με έναν ιδιωτικό φορέα είναι μια καλή προβολή και για το δημόσιο σχολείο γιατί πολλοί το θεωρούν υποβαθμισμένο, γιατί θεωρούν ότι η δημόσια εκπαίδευση είναι ανώτερη επειδή υπάρχουν τα λεφτά αλλά δεν είναι έτσι γιατί τα δημόσια σχολεία κάνουν πολλά προγράμματα..., Είμαι υπέρ των συμπράξεων των δημοσίων σχολείων με ιδιωτικούς φορείς αρκεί βέβαια αυτό να γίνεται με κάποιο μετρό και αρκεί να υπάρχει και επίσης κάποιο πρόγραμμα συγκεκριμένο που θα καλύπτουν οι φορείς να μην είναι ακριβώς αυτά που κάνουμε εμείς εδώ στο σχολείο..., ...στην περίπτωση μας είναι μια πολύ όμορφη συνεργασία διότι αρχικά αποφεύγουμε δαπανηρό κόστος για τη μεταφορά».

Η δασκάλα Σ5 τονίζει την απουσία τεχνολογικών μέσων από τα δημόσια σχολεία

«Θεωρώ πολύ σημαντική τη συνεργασία του ιδιωτικού φορέα με το δημόσιο σχολείο. Πρώτον για τη βοήθεια στην παροχή εκπαιδευτικού και τεχνολογικού υλικού στα προγράμματα...»

Η δασκάλα Σ4 υποστηρίζει ότι ο ιδιωτικός τομέας λειτουργεί υποστηρικτικά στον δάσκαλο της τάξης και παρέχει μέσω των προγραμμάτων και του υλικού που προσφέρει μια εξειδίκευση, απαραίτητη για τη βελτίωση και την εξέλιξη της διδακτικής πορείας.

«Χρειάζεται τον ιδιωτικό φορέα για να μπορεί να βάλει ένα ακόμα στοιχείο μέσα από την διδακτική εκπαιδευτική και να αφομοιωθεί κατά εξειδίκευση βέβαια έτσι. Όλο αυτό που τα παιδιά λαμβάνουν ως γνώσεις... Άρα λοιπόν ο ιδιωτικός τομέας είναι απαραίτητος για την ενεργοποίηση μέσω της διδακτικής ενέργειας και πράξης.»

20η ερώτηση: Ποια είναι η γνώμη σας σχετικά με δράσεις ΜΚΟ που υλοποιούνται από διάφορους φορείς, έχουν μεγάλη διάρκεια, καλύπτοντας ολόκληρο το σχολικό έτος, και χαρακτηρίζονται ως δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας;

Οι τέσσερις εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι τέτοιες δράσεις δεν γίνονται συχνά όμως όταν υλοποιούνται είναι αποτελεσματικές και προσδίδουν τη νότα της χαράς, της δημιουργίας και προκαλούν το ενδιαφέρον πολλών μαθητών. Βέβαια τέτοιες δράσεις όπως λένε γίνονται με μικρή συχνότητα.

«Έχει υλοποιηθεί στο σχολείο μας πρόγραμμα από μη κερδοσκοπικό οργανισμό και είχε πολύ ενδιαφέρον γιατί δουλεύτηκε με τα παιδιά με πολύ καλό υλικό και έκαναν πολύ καλή δουλειά οι ειδικοί στον τομέα τους. Αυτό έγινε μια φορά το χρόνο στο σχολείο και ήταν περίπου μιάμιση με δυο ώρες.»

Μια εκπαιδευτικός η Σ4 ισχυρίστηκε ότι δεν θεωρεί τις δράσεις μιας ΜΚΟ ως δράση ενισχυτικής διδασκαλίας με την έννοια ότι δεν μπορεί να καλύψει τις διδακτικές ανάγκες και να παρέμβει στο έργο του εκπαιδευτικού αλλά μόνο να το υποστηρίζει.

«Δεν νομίζω ότι μπορώ να συμφωνήσω με αυτό αν είναι δράση ενισχυτικής διδασκαλίας. Να σας πω κάτι όταν κάποιος έρχεται στο σχολείο από την αρχή του χρόνου μέχρι το τέλος και δεν έχει την εικόνα της γενικότερης τάξης ή δεν είναι εκπαιδευτικός θεωρώ ότι δεν μπορεί έτσι από μια ΜΚΟ να έρθει και να παρέμβει στο σχολείο. θεωρώ ότι ο εκπαιδευτικός είναι ο κύριος μοχλός του σχολείου...»

4.3 Σύνοψη

Με βάση την ανάλυση των αποτελεσμάτων από τις συνεντεύξεις, θα περάσουμε στο επόμενο κεφάλαιο που είναι η συζήτηση που προκύπτει από τα θέματα των συνεντεύξεων και τα τελικά συμπεράσματα.

5. Συζήτηση κύριων θεμάτων για τις νέες μορφές ιδιωτικοποίησης στη δημόσια εκπαίδευση

Με βάση την παραπάνω ανάλυση με φορείς και με εκπαιδευτικούς της Α/βάθμιας Εκπαίδευσης, συζητήθηκαν τα εξής θέματα: α) πώς επιδρούν τα διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα στο διδακτικό έργο του εκπαιδευτικού, β) τι μορφή έχουν αυτά και ποιος είναι ο κύριος στόχος τους, γ) πώς προσαρμόζονται αυτά στις εκπαιδευτικές ανάγκες, στις οποίες το σχολείο δεν μπορεί να ανταποκριθεί, δ) πώς προσαρμόζονται στις οικονομικές συνθήκες, ε) ποια είναι η σχέση τους με το αναλυτικό πρόγραμμα και την τυπική μορφή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, στ) τι ισχύει σχετικά με το θέμα έγκρισης της καταλληλότητας των προγραμμάτων των φορέων για υλοποίηση σε σχολεία, ζ) πώς εκδηλώνεται ή όχι ο ανταγωνισμός μεταξύ των φορέων στην εκπαιδευτική αγορά, η) ποιες είναι οι απόψεις εκπαιδευτικών, γονέων και μαθητών για τα προγράμματα που παρέχονται από τους φορείς.

Στην επικοινωνία με τους εκπαιδευτικούς των δημοσίων σχολείων, η συζήτηση επικεντρώθηκε αν οι σύλλογοι γονέων και διδασκόντων υποστηρίζουν πρωτοβουλίες για υλοποίηση προγραμμάτων στο σχολείο. Συζητήθηκαν επίσης: α) η δράση των διαφόρων φορέων και ο αντίκτυπος που έχει ο καθένας ξεχωριστά στα δημόσια σχολεία, β) οι λόγοι που τα σχολεία επιδιώκουν συνεργασία με φορείς ιδιωτικού τομέα/ΜΚΟ, γ) οι απόψεις των εκπαιδευτικών για τα προγράμματα σε συνάρτηση με τους στόχους του αναλυτικού προγράμματος και τις μεθόδους διδασκαλίας και την κοινωνία ευρύτερα, δ) εάν οι εκπαιδευτικοί είναι υπέρ ή κατά των συμπράξεων δημοσίου (σχολεία) με ιδιωτικούς φορείς, ε) ποια είναι η άποψη των εκπαιδευτικών σχετικά με δράσεις ΜΚΟ που έχουν μεγάλη διάρκεια και χαρακτηρίζονται ως δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (κατά πόσο αυτό μπορεί να ισχύει;), στ) το είδος των εκπαιδευτικών προγραμμάτων από τους διάφορους φορείς και ζ) ποιες είναι οι εντυπώσεις των μαθητών από τη συμμετοχή τους στα προγράμματα.

Τα ζητήματα που αναδείχθηκαν, σε συνάρτηση με το πρώτο κεφάλαιο που αναφέρεται στις πολιτικές της ΕΕ, ήταν αρχικώς το «άνοιγμα των σχολείων» στη συνεργασία με ιδιωτικούς φορείς και ΜΚΟ, στην πρόσκληση εκπροσώπων των φορέων προκειμένου να υλοποιήσουν προγράμματα στον χώρο του σχολείου. Είναι εμφανές το πέρασμα της εκπαιδευτικής κοινότητας από το πλαίσιο της τυπικής μάθησης σε ένα ευρύτερο πλαίσιο που έχει να προσδώσει μη τυπικές μορφές γνώσεων πέρα από τα τετριμμένα. Το σχολείο έτσι ανεβάζει τον πήχη της δυναμικής των μαθητών με το να μην εφησυχάζεται αλλά να αναζητά την επιπρόσθετη γνώση. Συχνά αυτή η γνώση μεταφέρεται μέσα από τους «ειδικούς» πιο επιστημονικά, από εξειδικευμένους επαγγελματίες που έχουν ειδίκευση πάνω σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα, όπως για παράδειγμα η οδική ασφάλεια. Οι δάσκαλοι μπορεί να μην μπορούν να προσφέρουν άμεσα, γιατί δεν διαθέτουν αυτές τις εξειδικευμένες γνώσεις, όμως τις χρησιμοποιούν όταν τους παρέχονται από τους φορείς. Έτσι με τη διαθεματικότητα γίνεται η σύνδεση μαθημάτων με το

αναλυτικό πρόγραμμα. Η στροφή λοιπόν σε παρόχους εκπαιδευτικών προγραμμάτων που απευθύνονται στα σχολεία είναι μια νέα τάση, που έχει προωθηθεί από τους παιδαγωγούς τα τελευταία χρόνια και φαίνεται να συνεχίζεται, καθώς υπάρχει μεγάλη ανταπόκριση και από τις δύο πλευρές με ξεχωριστά συμφέροντα, που εξυπηρετούν και τις δύο πλευρές. Σχετικά με τις πολιτικές της ΕΕ, η παραπάνω τάση συνδέεται με το πρόγραμμα 2010 όταν η κυβέρνηση προώθησε ένα σύνολο αλλαγών στην υποχρεωτική εκπαίδευση και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όπως και στην ανώτερη, στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής πολιτικής «Πρώτα ο Μαθητής» – «Πρώτα η Σχολική Μονάδα - Νέα Διοίκηση για το Νέο Σχολείο». Αυτό σήμανε και την έναρξη για το άνοιγμα προς την ευρύτερη κοινωνία και τη γενική εκπαίδευση με στόχο ο μαθητής να κατακτήσει νέους γνωστικούς κόσμους.

Ένα ακόμα θέμα που συνδέεται με τις πολιτικές της ΕΕ είναι το σύστημα αξιολόγησης όπως είναι διαμορφωμένο στα σχολεία. Στο πλαίσιο της σχολικής αυτονομίας η αξιολόγηση εγκαθιδρύεται με σκοπό να αλλάξει τα νέα δεδομένα, να φέρει αλλαγές στη δομή και το περιεχόμενο και να ελέγξει με εγκυρότητα και σαφήνεια το εκπαιδευτικό έργο. Επιτυγχάνεται η έγκυρη ανατροφοδότηση της σχολικής μονάδας, η ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου, η ανάπτυξη δράσεων με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας και των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Εδώ γίνεται λόγος για τον θεσμό αξιολόγησης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων των ιδιωτικών φορέων με τη μορφή ενός φύλλου αξιολόγησης, που δίνεται από τους εκπαιδευτικούς στους μαθητές και καταγράφονται οι εντυπώσεις των μαθητών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι εκπαιδευτικοί να έχουν άμεση ανατροφοδότηση και να αποφασίζουν με βάση αυτό αν θα καλέσουν μελλοντικά τον ίδιο φορέα στο σχολείο είτε θα προτιμήσουν κάποιο σχετικό πρόγραμμα που προκάλεσε μεγάλο ενδιαφέρον και είχε τη συμμετοχή όλων των παιδιών. Το φύλλο αξιολόγησης μέσω γραπτού λόγου ή ζωγραφικής, μπορεί να αποδώσει αυτά τα οποία θέλει να εκφράσει ο μαθητής. Μέσα από αυτό ο εκπαιδευτικός μπορεί πιθανότατα να καταλάβει τι τελικά είναι αυτό που κάθε μαθητής έχει εμπεδώσει και προτιμάει ή δεν αναγνωρίζει ή τι είναι αυτό που δεν ενδιαφέρει τον κάθε μαθητή. Ωστόσο, η αξιολόγηση δεν ορίζεται μόνο μέσα από ένα φύλλο αξιολόγησης. Αυτό δίνεται στα παιδιά. Οι εκπαιδευτικοί επίσης μεταξύ τους αξιολογούν τα προγράμματα, συζητούν τις απόψεις τους και αποφασίζουν ανάλογα και με την ανταπόκριση των μαθητών. Και οι ίδιοι οι φορείς αξιολογούν το πρόγραμμα που παρέχουν για να δουν τα αποτελέσματα σχετικά με τις αρχικές προδιαγραφές που είχαν θέσει και με το τι τελικά κατόρθωσαν να υλοποιήσουν με τους μαθητές στα σχολεία, σε συνάρτηση και με τα εκπαιδευτικά υλικά που διέθεταν και τον χρόνο υλοποίησης. Με αυτό τον τρόπο και οι φορείς επιδιώκουν να βελτιώνουν συνεχώς την ποιότητα της δουλειάς τους.

Επιπρόσθετα στο ερώτημα αν οι εκπαιδευτικοί είναι υπέρ ή κατά της σύμπραξης δημοσίου με ιδιωτικού φορέα αποδεικνύεται ότι η σύμπραξη αυτή έχει καλή προβολή και για τις δύο πλευρές με θετικά αποτελέσματα. Ο δημόσιος τομέας (σχολεία) έχει ανοδική πορεία και σημειώνει πρόοδο. Οι εκπαιδευτικοί και τα ίδια τα σχολεία που διοργανώνουν παρουσιάσεις βιοματικών εναλλακτικών δραστηριοτήτων, πράγμα που ολοένα και αυξάνεται στη σημερινή εποχή, αποκτούν φήμη και έτσι ενισχύεται η εκπαιδευτική μονάδα. Επίσης, οι γονείς νιώθουν ενδεχομένως ευχαριστημένοι όταν επιλέγουν ένα σχολείο για τα παιδιά τους που προσπαθεί να παρέχει νέα στοιχεία, κάτι που το

κατατάσσει σε σχολική μονάδα που «κάνει την διαφορά». Οι γονείς νιώθουν ικανοποίηση με το να βλέπουν τα παιδιά τους να χαίρονται μέσα από το ταξίδι της γνώσης. Αυτό επομένως είναι άλλη μια μορφή αξιολόγησης.

Σχετικά με τον θεσμό της αξιολόγησης, το 1997 μετά από σχετικό αίτημα του υπουργείου παιδείας ο ΟΟΣΑ προχώρησε μετά από αξιολόγηση της ελληνικής εκπαίδευσης στη σύνταξη μιας έκθεσης για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα με τίτλο «Επανεξέταση των εθνικών πολιτικών για την εκπαίδευση». Γίνεται σύνδεση με την τωρινή πραγματικότητα. Τα προγράμματα των περισσότερων φορέων περνούν από έγκριση και αξιολόγηση του Υπουργείου Παιδείας και του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Αποτυπώνεται έτσι η θέση του Υπουργείου Παιδείας υπέρ των αλλαγών από το γεγονός ότι εγκρίνει πολλά προγράμματα εκτός αναλυτικού προγράμματος και επιλέγει να συνεργαστεί με φορείς ακολουθώντας μια ολιστική και βιωματική προσέγγιση. Φανερόνεται ξανά το άνοιγμα προς μορφές άτυπης εκπαίδευσης.

Σχετικά με τα κύρια θέματα που προέκυψαν από τις συνεντεύξεις και συσχετίζονται με το δεύτερο κεφάλαιο της βιβλιογραφικής επισκόπησης, ένα σημείο αναφοράς είναι το πρόγραμμα «The Aceso Project». Μία από τις συνεντεύξεις αναφέρεται σε αυτό το πρόγραμμα. Αυτό όπως έχει προαναφερθεί είναι ένα πρόγραμμα αγωγής υγείας που πραγματοποιήθηκε σε παιδιά νηπιακής ηλικίας. Αυτό αποτελεί παράδειγμα σύμπραξης ιδιωτικού-δημοσίου και ουσιαστικά παρουσιάζεται θα λέγαμε ένας συνδυασμός φορέων με μια ΜΚΟ, μια ιδιωτική εταιρεία και ένα δημόσιο σχολείο, κάτι που μέχρι τώρα δεν έχει παρουσιαστεί από τα υπόλοιπα δείγματα συμπράξεων.

Δεύτερο σημείο αναφοράς σχετικά με συμπράξεις δημοσίων και ιδιωτικών φορέων, όπως αναφέρεται σε μια συνέντευξη, είναι η περίπτωση δημοτικού σχολείου που οργάνωσε εκπαιδευτικά προγράμματα σε συνεργασία με το βρετανικό συμβούλιο με θέμα την αλλαγή κουλτούρας, καθώς και με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων με θέμα τη συναισθηματική νοημοσύνη, μέσα από εφαρμογές σε tablet, με χρήση δηλαδή εκσυγχρονισμένων τεχνολογικών μέσων. Επίσης στην επισκόπηση αναφέρεται η σύμπραξη του Πανεπιστημίου Αιγαίου -ως προς τα μεταπτυχιακά προγράμματα του- με ιδιωτικούς φορείς εκπαίδευσης όπως ιδιωτικά ΙΕΚ, κολλέγια κλπ. Συναντάμε δηλαδή δύο πυλώνες, τον δημόσιο και τον ιδιωτικό, που παρέχει εξειδίκευση. Η πρώτη περίπτωση αφορά στα εκπαιδευτικά προγράμματα πρωτοβάθμιας και η δεύτερη σε μεταπτυχιακά.

Τρίτο ζήτημα είναι το δίλημμα «Ιδιωτικό ή Δημόσιο;» που αναφέρεται στην επισκόπηση στο πλαίσιο της έρευνας «Το δημόσιο σχολείο: Όψεις και τάσεις μιας αναδυόμενης ιδιωτικοποίησης». Επικεντρώνεται στο πού τελικά κινείται ο εκπαιδευτικός κόσμος με την επιλογή φορέων αλλά και προς τα πού κατευθύνονται οι ίδιοι οι φορείς με βάση τα συμφέροντα και τις δυνατότητές τους. Εκφράζεται εδώ η επιλογή για δημόσιο ή ιδιωτικό σχολείο, ποια είναι τα υπέρ και τα κατά σε κάθε περίπτωση, τι ωθεί τον γονέα να αποφασίσει για το παιδί του, η σχέση και η συνεργασία δημοσίου με φορείς και τέλος η αλληλοϋποστήριξη μεταξύ των εκπαιδευτικών δημοσίου και των κρατικών φορέων.

Τέταρτο ζήτημα, από το οποίο προκύπτουν και πολλά άλλα στοιχεία, είναι η επιχειρηματικότητα. Συσχετίζεται η παγκοσμιοποιημένη αγορά της επιχειρηματικότητας με την εκπαίδευση. Η αγορά «ιδιωτικοποιείται», νέες επιχειρήσεις ανοίγουν και οι μορφές εκπαίδευσης μετασχηματίζονται. Αυτό συνδέεται με το γεγονός ότι πλέον δεν παρέχονται από τους φορείς προγράμματα που μένουν μόνο στο τυπικό πλαίσιο, αλλά έχουν πιο πολύ ελεύθερο χαρακτήρα, χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει ότι δεν ακολουθείται το αναλυτικό πρόγραμμα. Ακόμα διαπιστώνεται το άνοιγμα όλο και περισσότερων εταιρειών στην εκπαιδευτική αγορά. Κάτι που σύμφωνα με τις συνεντεύξεις, φαίνεται να απασχολεί τους εκπροσώπους των φορέων ως προς τον ανταγωνισμό. Από την άλλη όμως τους χαροποιεί η μεγάλη ανταπόκριση και ζήτηση από τα σχολεία. Επιπλέον, τέθηκε το ερώτημα σχετικά με την ανταπόκριση των σχολείων στα εκπαιδευτικά προγράμματα. Επίσης, παρατηρείται το γεγονός ότι οι ιδιωτικοί φορείς, με βάση την οικονομική κατάσταση, προσπαθούν να προσαρμοστούν στις κοινωνικές συνθήκες και να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με τα οικονομικά κριτήρια της κάθε ελληνικής οικογένειας ως προς τη δυνατότητα αγοράς εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Τέλος, τίθεται το ερώτημα αν οι φορείς επιθυμούν να συνεχίσουν το έργο τους και αν είναι μέσα στα σχέδια του κάθε φορέα η επένδυση σε εκπαιδευτικές δράσεις με στόχο να διαδραματίσουν μεταγενέστερα σημαντικό ρόλο στην παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών στα σχολεία.

Κεφάλαιο 6^ο

6.1 Γενικά συμπεράσματα

Με βάση τα παραπάνω θέματα προέκυψαν συμπεράσματα τόσο για τους εκπαιδευτικούς των δημοσίων σχολείων όσο και για τους μη δημόσιους φορείς, ΜΚΟ και φορείς της κοινωνίας των πολιτών. Αυτή η σύμπραξη δημοσίου- ιδιωτικού που έχει δύο όψεις και κάθε φορά ανάλογα με ποια οπτική εξετάζεις το θέμα, έχει να σου δώσει απαντήσεις σε διλήμματα και τελικές αποφάσεις.

Όπως προκύπτει λοιπόν από τη μία πλευρά βρίσκονται οι φορείς που επιδιώκουν να λειτουργούν επικουρικά στο διδακτικό έργο του εκπαιδευτικού τάξης και να σχεδιάζουν εκπαιδευτικά προγράμματα με βάση το αναλυτικό πρόγραμμα αλλά σε πιο ελεύθερη μορφή, προσδίδοντας την δική τους ξεχωριστή νότα με τρόπο ζηλευτό και ιδιαίτερο για εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς. Ευαισθητοποιούνται με το να προσαρμόζονται στις ανάγκες της κάθε σχολικής μονάδας και κατ'επέκταση κάθε μαθητή με στόχο τα ενδιαφέροντα των μαθητών και παρέχοντας σε αυτά ποιοτικό περιεχόμενο. Η ευαισθητοποίηση όμως δε σταματά στο συναισθηματικό μέρος αλλά κυριαρχεί και στο πρακτικό ζήτημα με το πλέον βασικότερο τις οικονομικές ανάγκες. Άρα λοιπόν γίνεται προσαρμογή στον οικονομικό τομέα, αναγνωρίζοντας τις δαπάνες και τα έξοδα κάθε νοικοκυριού που προσπαθεί για το καλύτερο που μπορεί και αντέχει οικονομικά. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η Actionaid που παρέχει προγράμματα ενδυνάμωσης για τις κοινωνικά ευάλωτες ομάδες. Επιπλέον, κάτι ακόμα που απορρέει ως συμπέρασμα με επίκεντρο πάλι τον οικονομικό άξονα, είναι η υλοποίηση βιωματικών εργαστηρίων και δραστηριοτήτων κυρίως εντός της σχολικής μονάδας προς αποφυγή εξόδων λόγω του κόστους μεταφοράς. Τα βιωματικά εργαστήρια και δραστηριότητες έχουν στόχο την κινητοποίηση των μαθητών ώστε να έχουν πιο άμεση επαφή με το

γνωστικό αντικείμενο, να το επεξεργασθούν και τελικώς να βιώσουν όλη τη διαδικασία. Ακόμα, η γίνεται προσπάθεια από την πλευρά των υπευθύνων της ομάδας του κάθε φορέα για τη συμμετοχή και την παρακίνηση των εκπαιδευτικών για ένταξη τους στα προγράμματα είτε με ρόλο βοηθού είτε με την ίδια την παρουσία τους, αποτελώντας μέρος του προγράμματος.

Όπως προκύπτει από τα λεγόμενα των εκπροσώπων των φορέων, η σχέση τους με τα δημόσια σχολεία είναι πολύ καλή και επιδιώκουν πάντα να έχουν επικοινωνία και συνεργασίες αφού καταλαβαίνουν ότι οι εκπαιδευτικοί τους αναγνωρίζουν τη δουλειά τους αλλά και οι μαθητές. Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ιδίως στα νηπιαγωγεία είναι κοινώς παραδεκτό ότι το πρόγραμμα είναι πιο ευέλικτο οπότε υπάρχει χρόνος για διαμόρφωση και υλοποίηση προγραμμάτων, ενώ στη δευτεροβάθμια είναι λίγο πιο πιεσμένα τα πράγματα, καθώς ο όγκος διδασκαλίας είναι μεγαλύτερος και οι μαθητές βρίσκονται σε άλλο ηλικιακό πλαίσιο όπου απαιτείται άλλου είδους προσέγγιση. Τα δημόσια σχολεία έχουν λοιπόν την διάθεση και παίρνουν πρωτοβουλίες για τέτοιου είδους δράσεις, επιλέγοντας να γίνονται στο χώρο τους και όχι σε εξωτερικούς λόγω μη οικονομικής δυνατότητας για μεταφορικά έξοδα. Οι εκπρόσωποι μαρτυρούν ότι με τα ιδιωτικά λόγω των διαθέσιμων πόρων που έχουν υπάρχει άνεση και η ανταπόκριση είναι ακόμα μεγαλύτερη. Όμως στην ουσία των πραγμάτων, υλοποιούνται τα ίδια ακριβώς προγράμματα γιατί όπως δηλώνουν «Σημασία έχει και ο πυρήνας της κάθε τάξης πως λειτουργεί, δηλαδή ο εκπαιδευτικός με τα παιδιά». Αυτά τα σχολεία που ίσως έχουν περισσότερη ανάγκη και επιθυμούν συνεργασίες με τους φορείς, είναι τα απομακρυσμένα σχολεία από το αστικό τοπίο, είναι τα σχολεία της επαρχίας. Εκεί οι δυνατότητες είναι ελάχιστες και τα παιδιά δεν λαμβάνουν την επιμόρφωση και την εκμάθηση συγκριτικά με τα παιδιά των πόλεων. Έτσι, ανάλογα με τις δυνατότητες του κάθε φορέα, προσπαθεί να δοθεί έμφαση και ενίσχυση για να μην νιώθουν τα παιδιά παραγκωνισμένα αλλά βεβαίως και η φήμη του κάθε φορέα να επεκταθεί στην αγορά. Επομένως οι φορείς πασχίζουν να συνεχίσουν τις συνεργασίες τους με τα σχολεία και κάθε φορά που αυτή η ανταπόκριση από πλευρά τους μεγαλώνει, τόσο περισσότερο εφοδιάζονται για να ανταπεξέλθουν καλύτερα την επόμενη φορά. Επιπλέον, οι φορείς ισχυρίζονται ότι τα προγράμματα αξίζει να πραγματοποιούνται με βάση τις ουσιαστικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών πάνω σε διάφορα ζητήματα με τη διαμόρφωση διαθεματικών προγραμμάτων, καλύπτοντας έτσι ερωτήματα, πιθανές αμφιβολίες και δίνοντας ιδέες και λύσεις για το πώς οι ίδιοι να διαμορφώσουν την δική τους οπτική. Ένα άλλο ζήτημα είναι ότι οι φορείς που μεταδίδουν αξίες και ιδανικά στη σχολική κοινότητα, οφείλουν να σέβονται την διαδικασία για εγκυρότητα και καταλληλότητα των προγραμμάτων τους. Σαν απαραίτητη διαδικασία για έναν διεθνή οργανισμό ορίζεται το θέμα έγκρισης προγραμμάτων από την ημέρα που κάθε φορέας τα κοινοποιεί στα σχολεία μέχρι την τελική εγκύκλιο που αναρτάται από το ΥΠΠΕΘ ή τουλάχιστον για τους ιδιωτικούς φορείς μικρότερης εμβέλειας το να περνούν από έγκριση του συλλόγου διδασκόντων και του διευθυντή με ειδική οδηγία που τους ορίζεται για επιλογή ποιοτικών προγραμμάτων. Τέλος, σε ότι αφορά τον ανταγωνισμό είναι θεμιτός γιατί μέσα από εκεί παρατηρείται η κινητικότητα και η ανάγκη για διαμόρφωση όλο και περισσότερων προγραμμάτων, η εκπαιδευτική αγορά αναπτύσσεται και οι απαιτήσεις αυξάνονται, οπότε σε ένα σημείο διακρίνονται με τα χρόνια κάποιοι φορείς για το έργο και την ποιότητα τους.

Σε ότι αφορά τα λεγόμενα των εκπαιδευτικών Α/βάθμιας εκπαίδευσης δημοσίων σχολείων αν οι

σύλλογοι διδασκόντων υποστηρίζουν πρωτοβουλίες για υλοποίηση προγραμμάτων στο σχολείο, δίνεται μεγάλη βαρύτητα στην αξία των προγραμμάτων που χαρακτηρίζεται προστιθέμενη και προσδίδει κύρος, καινοτομία και πρωτοτυπία που όλο αυτό βέβαια συνδυάζεται και εξελίσσεται με το προφίλ του κάθε εκπαιδευτικού μέσα από τις ακαδημαϊκές και ευρύτερες γνώσεις του και με τους αρχικούς στόχους που θέτει στη αρχή της χρονιάς σαν ένα στοίχημα για το τι θα έχει καταφέρει μέχρι τη λήξη της σχολικής περιόδου. Οι εκπαιδευτικοί με βάση τους στόχους του αναλυτικού προγράμματος και τη μεθοδολογία, προσπαθούν σε συνάρτηση με τα εκπαιδευτικά προγράμματα που γίνονται κατά διαστήματα στο σχολείο τους να αποδώσουν μια άλλη κουλτούρα που μέχρι τότε οι μαθητές δεν είχαν υιοθετήσει. Σίγουρα ένας φορέας δεν παρεμβαίνει στο έργο του δασκάλου και δεν μπορεί να καταφέρει να καλύψει τα γνωστικά κενά των μαθητών αν δεν έχει δουλέψει ο ίδιος ο εκπαιδευτικός με τη τάξη του όπως υποστηρίζουν οι εκπαιδευτικοί αλλά «έρχεται» επικουρικά στο έργο του και λειτουργεί ως συνοδοιπόρος. Σε ότι αφορά την γενικότερη εκπαίδευση και την τοπική κοινωνία, οι γνώσεις και η προβολή των φορέων σε κάθε σχολείο διαχέονται ως προς τα άλλα σχολεία και τους συναδέλφους εκπαιδευτικούς και έτσι οι μαθητές κινητοποιούνται για το παραπάνω. Ένα άλλο ζήτημα που τίθεται είναι η δράση και το είδος των φορέων σε συνάρτηση με το έργο τους προς τα σχολεία. Οι ιδιωτικοί φορείς είναι πιο περιορισμένοι συγκριτικά με τις ΜΚΟ και τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών. Οι ιδιωτικοί φορείς μπορούν να προσφέρουν περισσότερα. Παρέχουν έξτρα εκπαιδευτικό υλικό και μπορούν να στηρίξουν το έργο του δασκάλου με το υλικό τους ακόμα και σε περιπτώσεις που το σχολείο αδυνατεί. Οι ΜΚΟ παρέχουν εθελοντικά και δωρεάν προγράμματα και το περιεχόμενό τους είναι πιο γενικό. (π.χ. προγράμματα υγείας, οδική ασφάλεια). Επίσης, σχετικά με τους λόγους για συνεργασία των σχολείων με ιδιωτικούς φορείς ή ΜΚΟ, οι εκπαιδευτικοί λένε ότι απευθύνονται σε αυτούς οι οποίοι είναι οι «ειδικοί» των θεμάτων, έχουν εξειδίκευση πάνω σε γνωστικά αντικείμενα που οι δάσκαλοι δεν διαθέτουν. Με αφορμή αυτά αναπτύσσουν τη διαθεματικότητα, μια τάση που έχει προωθηθεί από εκπαιδευτικούς τα τελευταία χρόνια και καταλήγει σε νέες πρακτικές στα σχολεία. Οι εκπαιδευτικοί προτιμούν ενδοσχολικές δραστηριότητες γιατί αλλιώς είναι πολυδάπανη μεταφορά των μαθητών που αυτό συνεπάγεται με εξωσχολικές δραστηριότητες. Οπότε γίνεται επιλογή προγραμμάτων αμειβόμενων με κάποιο πιο μικρό κόστος (απουσία μεταφορικών εξόδων), το κόστος το οποίο επωμίζονται οι γονείς ανά παιδί. Αυτό είναι ένα εύρημα που κατατίθεται από δημόσιο εκπαιδευτικό, συγκεκριμένα νηπιαγωγό. Οι εκπαιδευτικοί οδηγούνται στην ανάγκη να απευθυνθούν σε φορείς για επιπρόσθετες δραστηριότητες είτε επειδή νιώθουν πίεση από συναδέλφους/διευθυντή είτε επειδή θέλουν να ενισχύσουν τη φήμη του σχολείου ως πρότυπο ή επειδή έχουν τη συνείδηση να νιώθουν παιδαγωγικά χρήσιμο και αποτελεσματικό να κάνουν επιπρόσθετες δραστηριότητες προς όφελος των μαθητών. Ένα άλλο ερώτημα σχετικά με την άποψη των εκπαιδευτικών για τα προγράμματα σε συνάρτηση με το αναλυτικό πρόγραμμα και τις μεθόδους διδασκαλίας, είναι η βιωματική δράση και η παιγνιώδης μορφή που απαιτεί συνδυασμό του σχεδιασμού και υλοποίησης από τον φορέα (τεχνολογικά, καινοτόμα μέσα) «έρχεται» ο εκπαιδευτικός με τη συμβολή του παρέχοντας γνώσεις (θεωρητικό πεδίο) που με τη δράση του και τη δράση του εκάστοτε φορέα υλοποιείται το πρακτικό μέρος. Όσο αφορά τη διάχυση του εκπαιδευτικού υλικού, πραγματοποιείται με ανταλλαγή απόψεων των συναδέλφων για το ποια θεωρούνται ποιοτικά και κατάλληλα, ώστε να

αναγνωρίζουν και να επιλέγουν ανάλογα με τους στόχους τους. Ένα πολύ σημαντικό συμπέρασμα σχετικά με το αν συμφωνούν ή διαφωνούν οι εκπαιδευτικοί στη σύμπραξη δημοσίου –ιδιωτικού, οι εκπαιδευτικοί μαρτυρούν ότι τα σχολεία θέλουν να συνεργάζονται με φορείς είτε ιδιωτικοί είτε φορείς της κοινωνίας των πολιτών που έχουν να προσδώσουν πάντα κάτι παραπάνω και να δώσουν μια ξεχωριστή νότα στον ατελείωτο δρόμο της μάθησης που πάντα θα εξελίσσεται και θα αποζητά το «παραπάνω» για συμφέρον όλων (εκπαιδευτικοί με συνεχείς επιμορφώσεις, μετεκπαιδεύσεις) ώστε να μην αρκούνται μόνο στις βασικές γνώσεις, καθιστώντας έτσι τους ιδιωτικούς φορείς και ΜΚΟ απαραίτητους, δίνοντας κίνητρα για αυτενέργεια και δραστηριοποίηση σε θέματα που δεν αφορούν μόνο το τώρα αλλά είναι διαχρονικά. Με τη σύμπραξη αυτή προβάλλονται όλα τα θετικά και για τις δύο πλευρές. Από τη μία η αναγνώριση του φορέα από τους εκπαιδευτικούς, γονείς και μαθητές για τη συνδρομή τους και από την άλλη η ανοδική πορεία και εξέλιξη της σχολικής μονάδας, ενίσχυση φήμης των εκπαιδευτικών και του σχολείου και οι θετικές εντυπώσεις των γονέων από την εξέλιξη των παιδιών τους τόσο στο γνωστικό τομέα όσο και σε αυτόν της συμπεριφοράς. Σχετικά με τις απόψεις των εκπαιδευτικών για δράσεις ΜΚΟ που διαρκούν κατά ένα χρονικό διάστημα και χαρακτηρίζονται ως δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας, κάποιοι εκπαιδευτικοί δεν το αναγνωρίζουν καθόλου αυτό, ενώ κάποιοι άλλοι ισχυρίζονται ότι δεν μπορεί να τεθεί κάτι τέτοιο γιατί λειτουργεί μόνο υποστηρικτικά και όχι τόσο σαν βασικός παράγοντας εκμάθησης. Δεν έχει δηλαδή παρεμβατικό ρόλο στη διδασκαλία. Επιπλέον, τα σχολεία δημιουργούν καλές σχέσεις και επαφές με τους φορείς και αντίστροφα με αποτέλεσμα να κρίνονται απαραίτητες τέτοιου είδους συνεργασίες. Το είδος των εκπαιδευτικών προγραμμάτων από φορείς έρχεται ως επιπρόσθετο σε προγράμματα (πχ. πολιτιστικού ή περιβαλλοντικού περιεχομένου). Τέλος, στα πλαίσια της σχολικής αυτονομίας που είναι πολιτική της ΕΕ συντάσσεται και το ζήτημα της αξιολόγησης. Εδώ αυτό συνδέεται με τον θεσμό της αξιολόγησης των προγραμμάτων, όπου οι εκπαιδευτικοί παρέχουν φύλλο αξιολόγησης για να δηλώσουν τα παιδιά τι τους άρεσε και τι όχι, αν απαντούσε στα ερωτήματα τους και αν είχε ενδιαφέρον για την ευρύτερη μάθηση τους.

Η δημόσια εκπαίδευση μπορεί να παρέχεται δωρεάν ή όχι τελείως δωρεάν, ενώ τα προγράμματα των ιδιωτικών φορέων σίγουρα δεν είναι δωρεάν. Όποιο αγαθό δεν προσφέρεται δωρεάν, πρόσβαση έχει μόνο αυτός που μπορεί να το πληρώσει. Άρα λοιπόν αμέσως γίνεται ένας διαχωρισμός και τελικώς η παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών απευθύνεται σε αυτούς που επί το πλείστον μπορούν να αναλάβουν το κόστος. Έτσι, το προφίλ της εκπαίδευσης μεταβάλλεται και δεν αποτελεί τόσο κοινωνικό δικαίωμα αλλά προνόμιο όσων πληρούν τις προϋποθέσεις. Η εκπαίδευση δεν εντάσσεται τόσο στο φάσμα που δημιουργούν οι κοινωνίες για να «περιφρουρήσουν» τους πολίτες για την επιβίωση και την ευημερία τους. Σε αυτό το σημείο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι ακόμα και η υποτιθέμενη δωρεάν παιδεία παρέχεται μέσα από την κάλυψη του κόστους της με τη φορολογία των πολιτών. Είναι δηλαδή παροχή όχι εξ' ολοκλήρου του κράτους αλλά παροχή που πληρώνεται από τους πολίτες. Η πολιτεία όμως παραβλέπει προφανώς κάτι τέτοιο και δεν φροντίζει οργανωμένα να παρέχει όλα όσα χρειάζονται τα σχολεία σήμερα (διαθέσιμους πόρους, υλικά, τεχνολογικά μέσα) και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να καταφεύγουν σε ιδιωτικούς φορείς. Ένας κράτος πρόνοιας οφείλει να σέβεται και να προνοεί για τις ανάγκες των πολιτών, παρέχοντας όλα όσα χρειάζονται. Ιδίως ο τομέας της εκπαίδευσης πρέπει να είναι πάντα σε πρώτη γραμμή καθώς είναι

μείζων για τις τωρινές και μελλοντικές γενιές που καλούνται να φοιτήσουν και να προαχθούν ώστε να αποκτήσουν επαγγελματική κατάρτιση.

6.2 Αναστοχασμός

Η εκπαίδευση προβάλλεται ως δωρεάν αγαθό σε πολλές χώρες του κόσμου όμως πίσω από αυτό πολλές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται επενδύοντας στον βωμό της προσφοράς αγαθών με την κατασκευή εκπαιδευτικού υλικού και προγραμμάτων. Τα κράτη έχουν «περάσει» μια νέα εκπαιδευτική τάση με το να απευθύνονται σε τέτοιες ιδιωτικές εταιρείες προκειμένου να παράγουν την προστιθέμενη γνώση. Ο όρος «δημόσια εκπαίδευση» έχει καταργηθεί σε ένα μεγάλο ποσοστό και κυριαρχεί η ιδιωτικοποίηση της δημόσιας εκπαίδευσης με συμπληρωματικά ή παραπληρωματικά εκπαιδευτικά εφόδια.

Η σύμπραξη αυτή δεν πρέπει να έχει χρησιμοθηρικό χαρακτήρα. Δηλαδή οι φορείς να προσφέρουν ποιοτικά προγράμματα στα σχολεία για κάλυψη ουσιαστικών εκπαιδευτικών αναγκών στο πλαίσιο του σχολικού προγράμματος και όχι για την ανάδειξη κάποιου φορέα ή το όφελος. Οι ιδιωτικοί φορείς και ΜΚΟ συμφωνώ ότι προσδίδουν βιωματική δράση και μια οργανωμένη και πολύ καλά σχεδιασμένη γνώση που επιτρέπει στους μαθητές να εμβαθύνουν και να μην περιοριστούν. Υπάρχουν ιδιωτικοί φορείς που αποσκοπούν σε οικονομικά οφέλη παρέχοντας έργο, έχοντας κερδοσκοπική βάση αλλά ταυτόχρονα δηλώνουν ενδιαφέρον για την εκμάθηση των μαθητών. Η βάση τους είναι κερδοσκοπική αλλά παρέχουν εκπαιδευτικό υλικό και προγράμματα δωρεάν σε συνεργασίες με ΜΚΟ. Υπάρχουν φορείς της κοινωνίας των πολιτών/ΜΚΟ που απευθύνονται σε όλους, παρέχοντας δωρεάν και εθελοντικά προγράμματα.

Σε προσωπικό επίπεδο, ως εκπαιδευτικός Α/βάθμιας μη ενεργή προς το παρόν, θα ήθελα μελλοντικά να συνεργαστώ με φορείς που θα παρείχαν στα παιδιά κάτι το οποίο εγώ δεν θα είχα τη δυνατότητα να τους μεταδώσω και από την άλλη να νιώσουν τα ίδια δημιουργικά, δοκιμάζοντας νέο υλικό και με το να εξοικειωθούν περισσότερο. Ως μεταπτυχιακή φοιτήτρια που έχω ασχοληθεί με την τυπική και άτυπη εκπαίδευση, θα ήθελα μελλοντικά να συνεργαστώ με μια ομάδα σχεδίασης και υλοποίησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων και να αποτελέσω μέρος της, προσφέροντας και εγώ με τις γνώσεις και την εμπειρία μου, βαδίζοντας σε νέους δρόμους που μόνο όφελος μπορεί να είναι για εμένα, εξελίσσοντας με στην καλύτερη εκδοχή του εαυτού μου. Θα αποσκοπούσα να συνεργαστώ όσο το δυνατό καλύτερα με τους υπόλοιπους συναδέλφους/συνεργάτες και να σχεδιάσουμε ότι πιο πρωτοποριακό έχει δημιουργηθεί μέχρι τώρα, να φωτίσουμε με χαμόγελα τις ψυχές των μαθητών και να γίνουμε αρωγοί στο έργο των εκπαιδευτικών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Al Shatti, H. (2011). Parents' perspectives of government & private kindergarten systems in Kuwait. ARECLS e-journal, 8, 1-24.
- Apple M. W. (1982). Cultural and economic reproduction in education: Essays on class, ideology, and the state. London, Boston: Routledge & Kegan Paul.
- Ball, J. S. (2009). Privatising Education, Privatising Education Policy, Privatising Educational Research: Network Governance and the "Competition State". Journal of Educational Policy, 24(1), 83-99.
- Ball, S. J., & Youdell, D. (2008) Η Κρυφή Ιδιωτικοποίηση στη Δημόσια Εκπαίδευση. Έκθεση του Stephen Ball και της Deborah Youdell, Ινστιτούτο της Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Λονδίνου, Επιμ. Γ. Γρόλλιος, μεταφρ. Β. Παππή. Ι.Π.Ε.Μ.-Δ.Ο.Ε., Εκπαιδευτική Διεθνής
- Bazzano, M. (2014). After mindfulness: New perspectives on Psychology and Meditation. Palgrave Macmillan.
- Beavis, A. (2004). Why parents choose public or private schools. Research Developments, 12, 2-4. Ανακτήθηκε (1-3-2018) από <https://research.acer.edu.au/resdev/vol12/iss12/3>
- Burns, T., F. Köster and M. Fuster (2016), Education Governance in Action: Lessons from Case Studies, OECD Publishing, Paris.
- Carnoy, M. (1998b). National Voucher Plans in Chile and Sweden: Did privatization reforms make for better education? Comparative Education Review, 42(3), 309-337.
- Chaichian, A. (2011). The new phase of globalization and brain drain: Migration of educated and skilled Iranians to the United States. International Journal of Social Economics, 1/2(39), σσ. 18-38.
- Chubb, J. E. & Moe, T. M. (1988). Politics, markets, and the organization of schools. American Political Science Review, 82(4), 1065-1087.
- Creswell, J. (2016). Η έρευνα στην εκπαίδευση: Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας (μτφ. Κουβαράκου, Ν.). Αθήνα: Ίων.
- Didonna, F. (2008). Clinical handbook of mindfulness. Springer Science & Business Media
- Eleftherakis, Th. & Oikonomidis, V. (2015). Public and Private Kindergarten from the perspectives of teachers in Greece: the case of Crete. In Karras, K., Kalogiannakis, P., Kontogianni, D. & Wolhuter, C. (Eds.), Education and Teacher Education in the modern world: problems and challenges (pp. 229-241). Newcastle: Cambridge Scholars Publishing
- Friedman, M. (1962). Capitalism and Freedom. Chicago: University of Chicago Press.
- Jessop, B. (2017). On academic capitalism. Critical Policy Studies.
- Junemann, C., & Ball, S.J. (2015). Pearson and PALF. The Mutating Giant, Brussels: Education International
- Kantzara, V. (2016). Education in Conditions of Crisis in Greece: An Empirical Exploration (2000-2013), Social Cohesion and Development, Vol. 11 (1), 45-66. Proceedings of the 3rd Panhellenic Congress of Sociology of Education, "Public and Private Education", L. Symeos, Th. Thanos, M. Vryonidis, European University of Cyprus 2018

- Klitgaard, M. B. (2007). Do welfare state regimes determine public sector reforms? Choice reforms in American, Swedish and German schools. *Scandinavian Political Studies*, 30(4), 444-468.
- Lackeus, M. (2015). *Entrepreneurship in education: What, why, when, how*. OECD: European Commission.
- Lazzarato, M., (2014), *Η Κατασκευή του Χρεωμένου Ανθρώπου*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα.
- Lingard, B., Sellar, S., Hogan, A. & Thompson, G. (2017). *Commercialisation in Public Schooling (CIPS) (Final Report Summary)*, Sydney: News South Wales Teachers Federation
- Mason, J. (2011). *Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας* (μτφ. Δημητριάδου). Αθήνα: Πεδίο.
- Merriam Webster Dictionary (2018). Privatisation, (www.merriam-webster.com)
- OECD (2018). *Education for a Bright Future in Greece. Reviews of National Policies for Education*.
- OECD.(2017). *Education Policy in Greece: A preliminary assessment*. Διαθέσιμο στο <http://www.oecd.org/edu/Education-Policy-in-Greece-Preliminary-Assessment-2017.pdf>
- Rasmussen Palle, Larson Anne, Linda Rönnberg, and Anna Tsatsaroni (2015) Introduction. Policies of ‘modernisation’ in European education: Enactments and consequences. *European Educational Research Journal*, vol. 14 (Nov.) no. 6, 479-486
- Reich, M. (2002). *Public-private partnerships for public health. Public-Private*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Savas, E. S. 2000. *Privatization and Public-Private Partnerships*. New York, Chatham House Publishing.
- Theodoropoulos, D., Kyridis, A., Zagkos, C., & Konstantinidou, Z. (2015). The brain drain phenomenon in Greece: Young Greek scientists on their way to immigration in an era of crisis: Attitudes, opinions and beliefs towards the prospect of migration, *Journal of Education and Human Development*, 3(4) 229-248.
- Tsatsaroni, A. Sifakakis, P. & Sarakinioti, A. (2015). Transformations in the field of symbolic control and their implications for the Greek educational administration. *European Educational Research Journal*, 14 (6), 508-530. doi:10.1177/1474904115611911
- Treasury, H. M. (2003). *PFI: Meeting the Investment Challenge*. London: Her Majesty’s Stationery Office.
- Verger, A., Fontdevila, C., & Zancajo, A. (2016). *The Privatization of Education. A political economy of global education reform*, Columbia University, New York: Teachers College Press.

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Αθανασιάδου & Βοσκοπούλου (2019), ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΩΙΜΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ «THE ACESO PROJECT». Πρακτικά 5^ο Διεθνές Επιστημονικού Συνεδρίου ΙΑΚΕ, Η διεπιστημονικότητα ως γνωστική, εκπαιδευτική και κοινωνική πρόκληση. Τόμος Α’, Ηράκλειο, 5-7 Απριλίου. https://iake.weebly.com/uploads/1/5/0/4/15045854/%CE%A0%CF%81%CE%B1%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%952019_%CE%A4%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82_a_web2.pdf
- Γιάννης Καμαριανός, Αργύρης Κυρίδης, Νίκος Φωτόπουλος, Δημήτρης Χαλκιώτης (2019), Έρευνα Ιδιωτικοποίησης: Το δημόσιο σχολείο στην Ελλάδα Όψεις. Τάσεις μιας αναδυόμενης ιδιωτικοποίησης, Αθήνα [researchgate.net/publication/337622170_To_demosio_scholeio_sten_Ellada_Opseis_kai_taseis_mias_anadyomenes_idiotikopoiyses](https://www.researchgate.net/publication/337622170_To_demosio_scholeio_sten_Ellada_Opseis_kai_taseis_mias_anadyomenes_idiotikopoiyses)

Διαρκής Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής (2016), Διαπιστώσεις, Προτάσεις και Χρονοδιαγράμματα Υλοποίησης, Εθνικός και Κοινωνικός Διάλογος για την Παιδεία. Πορίσματα (2016), Αθήνα, διαθέσιμο στο: <http://dialogos.minedu.gov.gr/>

Ζιωντάκη Ζ. Η διερεύνηση των εκπαιδευτικών πρακτικών και στρατηγικών των γονέων στα χρόνια της οικονομικής κρίσης: Η σχέση της τυπικής εκπαίδευσης με την συμπληρωματική εκπαίδευση και η ιδεολογική ερμηνεία της χρηματοδότησης της φροντιστηριακής εκπαίδευσης. Πρακτικά 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης, «Δημόσια και Ιδιωτική Εκπαίδευση», Λ. Συμεού, Θ. Θάνος, Μ. Βρυωνίδης, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου 2018 https://www.researchgate.net/publication/329813845_Demosia_kai_Idiotike_Ekpaideuse_Praktika_3ou_Panelleniou_Synedriou_Koinoniologias_tes_Ekpaideuses

Θεριανός, Κ. & Κάτσικας, Χ. (2011). Το αόρατο λεξικό της ιδιωτικοποίησης των πανεπιστημίων, στο Alfavita.gr, αναδημοσίευση στο tvxs.gr

Ίσαρη, Φ. & Πουρκός, Μ. (2015). Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας, Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην Εκπαίδευση, Αθήνα: Ελληνικά ακαδημαϊκά ηλεκτρονικά συγγράμματα και βοηθήματα (Κάλλιπος)

Ιωσηφίδης, (2008). Σύμβολα απομαγνητοφώνησης, σελ. 171

Ιωσηφίδης, Θ. (2003). Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων στις κοινωνικές επιστήμες. Αθήνα: Κριτική.

Κασσωτάκης Μ., (2000) Η μεταρρύθμιση «Αρσένη». Ιστορική αναφορά στην προετοιμασία της και στην πρώτη εφαρμογή της, στο Σ. Μπουζάκης (Επιμ.), Πρακτικά 1ου Επιστημονικού Συνεδρίου Ιστορίας Εκπαίδευσης, Πάτρα, 28-30 Σεπτεμβρίου.

Κάτσικας, Χ. (2017α). Και με τη βούλα η επιχειρηματική λειτουργία των πανεπιστημίων, Εφημερίδα των Συντακτών, 25/6.

Κάτσικας, Χ. (2017β). Και με τη βούλα η εμπορευματοποίηση-ιδιωτικοποίηση των Πανεπιστημίων, Εφημερίδα των Συντακτών, 17/7.

Κουλαϊδής, Β. (Επιμ.) (2006). Αποτύπωση του εκπαιδευτικού συστήματος σε επίπεδο σχολικών μονάδων. Αθήνα: Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας.

Κυριαζή, Ν. (2000). Η κοινωνιολογική έρευνα: Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Κυρίδης, Α. (2010). Συνεργασία σχολείου και οικογένειας: θεωρία και έρευνα με έμφαση στην προσχολική εκπαίδευση, στο: Χρυσάφιδης, Κ & Σιροπορόλου, Π. (επιμ. Εκδ.). Αρχές και προοπτικές της προσχολικής αγωγής. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.

Λακασάς, Απ. (2012). Σχέδιο...διάσωσης στα ιδιωτικά σχολεία. Μετά τις συνεχείς διαρροές μαθητών, εκπτώσεις και επιμήκυνση των εγγραφών. Η Καθημερινή, 5/2/2012.

Μαλαπάνη, Α.Ν. Η επιχειρηματικότητα στην εκπαίδευση: Επιπτώσεις από την εισαγωγή του επιχειρείν στη σημερινή εκπαίδευση. Πρακτικά 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης, «Δημόσια και Ιδιωτική Εκπαίδευση», Λ. Συμεού, Θ. Θάνος, Μ. Βρυωνίδης, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου 2018 https://www.researchgate.net/publication/329813845_Demosia_kai_Idiotike_Ekpaideuse_Praktika_3ou_Panelleniou_Synedriou_Koinoniologias_tes_Ekpaideuses

Μπαμπινιώτης, Γ. (2002). Λεξικό της Νέας Ελληνικής. Κέντρο Λεξικολογίας ΕΠΕ: Αθήνα.

Νόμος 4521/2018. Ίδρυση Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και άλλες διατάξεις. Άρθρο 33, παρ.3. Φ.Ε.Κ. 38, τεύχ. Α΄. 2-3-2018

Νόμος 2525/1997 ΦΕΚ 188/Α/23-9-1997, «Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις.» <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/n-2525-1997.html>

Νόμος 4547/2018 - ΦΕΚ 102/Α/12-6-2018, «Αναδιοργάνωση των δομών υποστήριξης της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις», <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/nomos-4547-2018-phkek-102a-12-6-2018.html>

Οικονομίδης, Β. (2010). Η θέσπιση της υποχρεωτικής Προσχολικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Στο Πυργιωτάκης, Ι. Ε. & Οικονομίδης, Β. Δ. (Επιμ.), *Περί Παιδείας Διάλογος* (99-113). Ρέθυμνο: Πανεπιστήμιο Κρήτης. Σχολή επιστημών Αγωγής. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (1997). *Κριτική Επισκόπηση του Ελληνικού Εκπαιδευτικού Συστήματος από τον Ο.Ο.Σ.Α.*

ΟΟΣΑ (2011) Καλύτερες Επιδόσεις και Επιτυχείς Μεταρρυθμίσεις στην Εκπαίδευση. Προτάσεις για την Εκπαιδευτική Πολιτική στην Ελλάδα. ΟΟΣΑ. https://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/5699/1537_01_%CE%9F%CE%9F%CE%A3%CE%91%20%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CF%84%CE%B7%20%28%CF%84%CE%B5%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%B4%CE%BF%CF%84%CE%AD%CE%BF%20%CE%B3%CE%B9%CE%B1%20%CE%95%CE%9A%CE%A4%29.pdf

Παπακωνσταντίνου, Α-Α. *Ιδιωτική Εκπαίδευση: Λύση ανάγκης ή συνειδητή γονική επιλογή; Πρακτικά 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης, «Δημόσια και Ιδιωτική Εκπαίδευση», Λ. Συμεού, Θ. Θάνος, Μ. Βρυωνίδης, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου 2018,* https://www.researchgate.net/publication/329813845_Demosia_kai_Idiotike_Ekpaideuse_Praktika_3ou_Panellenio_u_Synedriou_Koinoniologias_tes_Ekpaideuses

Παπάνης, Ε., Πακλατζόγλου, Σ., Πρασά, Έ., κ.ά. Συμπράξεις του Πανεπιστημίου Αιγαίου με ιδιωτικούς εκπαιδευτικούς φορείς στα πλαίσια των προγραμμάτων επαγγελματικής ενδυνάμωσης και συμβουλευτικής: Η εμπειρία τριών ετών παράλληλων δράσεων. Πρακτικά 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης, «Δημόσια και Ιδιωτική Εκπαίδευση», Λ. Συμεού, Θ. Θάνος, Μ. Βρυωνίδης, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου 2018, https://www.researchgate.net/publication/329813845_Demosia_kai_Idiotike_Ekpaideuse_Praktika_3ou_Panellenio_u_Synedriou_Koinoniologias_tes_Ekpaideuses

Συμεού, Λ. (2003). Σχέσεις σχολείου-οικογένειας: έννοιες, μορφές και εκπαιδευτικές συνεπαγωγές. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 36, 101-113.

Τσακαλώτος, Ε. (1998). *Ιδιωτικοποίηση και Πανεπιστημιακή εκπαίδευση: Τι διακυβεύεται;*, Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, τχ. 11, 27-53.

Τσαούσης, Δ. (2005). *Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική. Βασικά κείμενα για την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση.* Αθήνα: Gutenberg

Τσατσαρώνη, Α. Το «Δημόσιο και Ιδιωτικό» στη σύγχρονη εκπαιδευτική πολιτική: Ο λαϊκισμός στο δημόσιο λόγο και οι νέες προκλήσεις για την κοινωνιολογική θεωρία και έρευνα, Πρακτικά 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης, «Δημόσια και Ιδιωτική Εκπαίδευση», Λ. Συμεού, Θ. Θάνος, Μ. Βρυωνίδης, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου 2018

Χασάπης, Δ. (2003). Η ιδιωτικοποίηση της δημόσιας εκπαίδευσης, *Εποχή*, 12/10.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

<https://www.esos.gr/arthra/63965/sholiki-aytonomia-eyropaiki-empeiria-kai-elliniki-pragmatikotita>

<http://glotta.ntua.gr/posdep/concrete/OECD/2005-oosa.htm#ini>

<http://www.opengov.gr/ypepth/?p=853>

<https://www.naftemporiki.gr/story/645767/auksanetai-to-orario-ton-kathigiton>

https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/207513_etoimi-i-nea-ekthesi-toy-oosa-gia-tin-elliniki-ekpaideysi

https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/306214_o-oosa/pisa-kai-pagkosmia-diakybernisi-stin-ekpaideysi-ena-afigima-apo-tin-pleyra

https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/253126_ayti-einai-i-ekthesi-toy-oosa-ekpaideysi-gia-ena-lampro-mellon-stin-ellada

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – ΟΔΗΓΟΙ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Ια. Οδηγός συνέντευξης με εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης δημοσίου σχολείου

Αξιότιμη κυρία/Αξιότιμε κύριε,

Η παρούσα έρευνα γίνεται στο πλαίσιο των μεταπτυχιακών μου σπουδών στο Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Η παρούσα έρευνα έχει ως σκοπό να μελετήσει τις απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τις συνεργασίες που αναπτύσσουν τα σχολεία της δημόσιας εκπαίδευσης με μη δημόσιους φορείς (ιδιωτικούς, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.) και να διερευνήσει τα κίνητρά τους και τους τρόπους με τους οποίους οι μη δημόσιοι φορείς εμπλέκονται με τη δημόσια εκπαίδευση.

Πριν ξεκινήσουμε τη συνέντευξη, επειδή είναι δύσκολο να κρατάω σημειώσεις κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, θα ήθελα να ζητήσω τη συγκατάθεσή σας προκειμένου να μαγνητοφωνήσω τη συνέντευξη. Σας διαβεβαιώνω ότι το ηχητικό υλικό θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για τους σκοπούς της έρευνας και η ταυτότητα σας θα προστατευθεί. Κατά τη δημοσίευση των ερευνητικών δεδομένων θα τηρηθεί η ανωνυμία του σχολείου και των ατομικών σας στοιχείων, σύμφωνα με τους κανόνες της ερευνητικής δεοντολογίας.

Σας ευχαριστώ πολύ, εκ των προτέρων, για τον χρόνο που θα διαθέσετε για τη συμμετοχή σας σε αυτή την έρευνα.

Άξονας 1^{ος}: Στοιχεία για το δημόσιο σχολείο

1. Θα ήθελα να περιγράψετε το μαθητικό δυναμικό του σχολείου σας (εθνικότητα των μαθητών, κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο των οικογενειών τους, σχολικές επιδόσεις).
2. Υπάρχουν ιδιαιτερότητες στην περιοχή στην οποία λειτουργεί το σχολείο σας και αν ναι με ποιον τρόπο επηρεάζουν τη λειτουργία του (προβλήματα των κατοίκων της περιοχής, αν και πώς επηρεάζουν τους μαθητές);
3. Πώς θα περιγράφατε τη δική σας τάξη σε σχέση με τις επιδόσεις και τη συμπεριφορά των μαθητών;
4. Ποιες ανάγκες των μαθητών ως προς τον γνωστικό και τον συμπεριφοριστικό τομέα προκύπτουν;
5. Οι σύλλογοι γονέων και διδασκόντων υποστηρίζουν πρωτοβουλίες για την υλοποίηση εκπαιδευτικών

προγραμμάτων στο χώρο του σχολείου;

Άξονας 2^{ος}: Στοιχεία για τα εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούνται ή υλοποιήθηκαν στο σχολείο από ιδιωτικούς φορείς ή φορείς της κοινωνίας των πολιτών (ΜΚΟ ή άλλους εθελοντικούς φορείς)

6. Τι είδους εκπαιδευτικά προγράμματα υλοποιούνται τα τελευταία χρόνια στο σχολείο σας από ιδιωτικούς φορείς ή φορείς της κοινωνίας των πολιτών;

7. Ποιοι συγκεκριμένα ήταν οι φορείς αυτοί, ποιοί ήταν οι στόχοι τους, το περιεχόμενό τους και οι δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν;

8. Ποιος πήρε την πρωτοβουλία για να πραγματοποιηθούν αυτά τα προγράμματα; Ήταν πρωτοβουλία του σχολείου ή του ιδιωτικού φορέα/φορέα της κοινωνίας των πολιτών;

9. Ποιος αποφάσισε για τις/τη συνεργασίες/-α αυτές/ή; Ο διευθυντής, ο σύλλογος των διδασκόντων, ο σύλλογος των γονέων; όλοι μαζί;

- Ήταν ομόφωνη η απόφαση ή υπήρξαν αντιρρήσεις και από ποιούς;

10. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ή τα προγράμματα ήταν αμειβόμενα ή προσφέρονταν εθελοντικά;

- Αν ήταν αμειβόμενα, πώς καλύφτηκε το κόστος;

11. Ποιοι ήταν οι λόγοι για τους οποίους επιδιώξατε αυτές τις συνεργασίες με φορείς του ιδιωτικού τομέα ή της κοινωνίας των πολιτών;

12. Οι δραστηριότητες έγιναν στο σχολικό χώρο και χρόνο ή εκτός αυτών; Τι διάρκεια είχαν;

13. Οι εκπαιδευτικοί συμμετείχαν σε αυτές τις δραστηριότητες; ποιος ήταν ο ρόλος τους;

Εσείς συμμετείχατε σε αυτά τα προγράμματα; ποιος ήταν ο δικός σας ρόλος;

14. Ποιες τάξεις ή ομάδες παιδιών συμμετείχαν σε αυτές τις δραστηριότητες; Συμμετείχαν παιδιά από τη δική σας τάξη; Υπήρξαν περιπτώσεις παιδιών που δεν συμμετείχαν; Αν όχι, για ποιο λόγο;

Άξονας 3^{ος}: Πληροφορίες σχετικά με τις συνέπειες της υλοποίησης του εκπαιδευτικού προγράμματος ή των προγραμμάτων

15. Συζητήσατε τα προγράμματα μετά την υλοποίησή τους με τους μαθητές; Ποια είναι η άποψη και οι εντυπώσεις των μαθητών σας από τη συμμετοχή τους στα προγράμματα;

16. Συζητήσατε κάποιο/-α πρόγραμμα/-τα μετά την υλοποίησή τους με τους συναδέλφους σας; Ποιες εντυπώσεις και απόψεις διατυπώθηκαν;

- Από όσο γνωρίζετε, οι γονείς πώς αποτίμησαν το πρόγραμμα;

17. Ποια είναι η προσωπική σας άποψη για το πρόγραμμα αυτό; Θεωρείτε ότι ακολούθησε το αναλυτικό πρόγραμμα ή ήταν πιο “ελεύθερο” ως προς την μορφή αποφεύγοντας να μοιάζει με τα τυπικά σχολικά μαθήματα;

18. Ποια είναι η προσωπική σας άποψη για το πρόγραμμα αυτό σχετικά με τις συνέπειές τους για τους μαθητές που συμμετείχαν (γνώσεις που απέκτησαν ή άλλα οφέλη που τυχόν αποκόμισαν), το αναλυτικό πρόγραμμα και τις μεθόδους διδασκαλίας,

την κοινότητα του σχολείου σας και των άλλων δημόσιων σχολείων της περιοχής,

τη δημόσια εκπαίδευση, γενικότερα, και

την τοπική κοινωνία.

Άξονας 4^{ος}: Απόψεις των εκπαιδευτικών για τη συνεργασία του δημοσίου με τον ιδιωτικό τομέα

19. Είστε υπέρ ή κατά των συμπράξεων δημόσιων σχολείων με ιδιωτικούς φορείς; Πώς κρίνετε αυτή τη συνεργασία; (Απαριθμήστε μου δυο βασικούς λόγους)

20) Ποια είναι η γνώμη σας σχετικά με δράσεις ΜΚΟ που υλοποιούνται από διάφορους φορείς, έχουν μεγάλη διάρκεια, καλύπτοντας ολόκληρο το σχολικό έτος, και χαρακτηρίζονται ως δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας;

Ιβ. Οδηγός Συνέντευξης με εκπροσώπους ΜΚΟ – ιδιωτικών εκπαιδευτικών φορέων

Αξιότιμη κυρία/Αξιότιμε κύριε,

Η παρούσα έρευνα γίνεται στο πλαίσιο των μεταπτυχιακών μου σπουδών στο Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Η παρούσα έρευνα έχει ως σκοπό να μελετήσει τις απόψεις των εκπροσώπων ΜΚΟ και μη δημόσιων φορέων για τις συνεργασίες που αναπτύσσουν με τα σχολεία της δημόσιας εκπαίδευσης και να διερευνήσει τα κίνητρά τους και τους τρόπους με τους οποίους οι μη δημόσιοι φορείς εμπλέκονται με τη δημόσια εκπαίδευση.

Πριν ξεκινήσουμε τη συνέντευξη, επειδή είναι δύσκολο να κρατάω σημειώσεις κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, θα ήθελα να ζητήσω τη συγκατάθεσή σας προκειμένου να μαγνητοφωνήσω τη συνέντευξη. Σας διαβεβαιώνω ότι το ηχητικό υλικό θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για τους σκοπούς της έρευνας και η ταυτότητά σας θα προστατευθεί. Κατά τη δημοσίευση των ερευνητικών δεδομένων θα τηρηθεί η ανωνυμία του φορέα και των ατομικών σας στοιχείων, σύμφωνα με τους κανόνες της ερευνητικής δεοντολογίας.

Σας ευχαριστώ πολύ, εκ των προτέρων, για τον χρόνο που θα διαθέσετε για τη συμμετοχή σας σε αυτή την έρευνα.

1ος Άξονας: Γενικά στοιχεία για τις εκπαιδευτικές δράσεις των ιδιωτικών φορέων/φορέων της κοινωνίας των πολιτών

1. Θα ήθελα να μου μιλήσετε για το εκπαιδευτικό υλικό που έχετε αναπτύξει και υλοποιείτε στα διάφορα σχολεία. Για ποιο λόγο ασχοληθήκατε με αυτόν τον τομέα;

2. Τα προγράμματά σας απευθύνονται στα σχολεία του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα; Για τα δημόσια σχολεία χρειάζεστε άδεια από το Υπουργείο Παιδείας; Ποια ακριβώς είναι η διαδικασία που ακολουθείτε για την έγκρισή τους;

3. Πώς διακινείτε το εκπαιδευτικό υλικό στα σχολεία; Ποια μέσα χρησιμοποιείτε για την προώθησή τους;

4. Ποια είναι η ανταπόκριση των σχολείων;

-Παρατηρείτε διαφορές στη ανταπόκριση μεταξύ των δημοσίων και των ιδιωτικών σχολείων;

-Παρατηρείτε διαφορές στη ανταπόκριση των σχολείων ανάλογα με την περιοχή;

5. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ή τα προγράμματα είναι αμειβόμενα ή προσφέρονται σε εθελοντική βάση;
- Αν είναι αμειβόμενα, πώς καλύπτεται το κόστος;

2^{ος} Άξονας: Η υλοποίηση των προγραμμάτων στα σχολεία και η ανταπόκριση των εμπλεκομένων φορέων/φορέων της κοινωνίας των πολιτών

6. Ποιος είναι ο στόχος και το περιεχόμενο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων (ή του εκπαιδευτικού υλικού) που υλοποιείτε στα σχολεία;
7. Οι δραστηριότητες γίνονται στο σχολικό χώρο και χρόνο ή εκτός αυτών; Τι διάρκεια έχουν;
8. Τα άτομα που αναπτύσσουν το εκπαιδευτικό υλικό ή/και υλοποιούν τις δραστηριότητες είναι εκπαιδευτικοί ή προέρχονται από διάφορους επαγγελματικούς χώρους;
9. Σε ποιες ηλικιακές ομάδες μαθητών απευθύνεστε?
10. Με ποια κριτήρια επιλέγετε τα εκπαιδευτικά προγράμματα που αναπτύσσετε και υλοποιείτε στα σχολεία;
11. Τα προγράμματά σας (ή εκπαιδευτικό υλικό) ακολουθούν το αναλυτικό πρόγραμμα ή είναι πιο “ελεύθερα” ως προς την μορφή αποφεύγοντας να μοιάζουν με τα τυπικά σχολικά μαθήματα;
12. Οι εκπαιδευτικοί των σχολείων συμμετέχουν σε αυτές τις δραστηριότητες; Ποιος είναι ο ρόλος τους;
13. Τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι γονείς πως αποτίμησαν το πρόγραμμα/ τα προγράμματα;
14. Ποια είναι η προσωπική σας άποψη για το πρόγραμμα ή τα προγράμματα αυτά σχετικά με τις συνέπειές τους για τους μαθητές που συμμετείχαν (γνώσεις που απέκτησαν ή άλλα οφέλη που τυχόν αποκόμισαν), το αναλυτικό πρόγραμμα και τις μεθόδους διδασκαλία
15. Θεωρείτε ότι τα προγράμματα (ή εκπαιδευτικό υλικό) ικανοποιεί/ούν υπαρκτές ανάγκες των μαθητών που συμμετέχουν σε αυτό/ά;

3^{ος} Άξονας: Η συνεργασία δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και οι συνέπειές της για τη λειτουργία των δημόσιων σχολείων

16. Κατά πόσο είστε ικανοποιημένοι από τη συνεργασία σας με τα σχολεία του δημοσίου τομέα;
17. Τα σχολεία αναγνωρίζουν το έργο που παρέχετε;
18. Κατά τη γνώμη σας, γιατί τα σχολεία επιλέγουν να συνεργαστούν με φορείς του ιδιωτικού τομέα ή εθελοντικές οργανώσεις για την παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών;
- Εκτιμάτε ότι τα σχολεία είναι περισσότερο «ανοικτά» σήμερα σε τέτοιου είδους συνεργασίες;
19. Θεωρείτε ότι στις σημερινές συνθήκες, ειδικά το δημόσιο σχολείο χρειάζεται να αναπτύξει συνεργασίες με φορείς του ιδιωτικού τομέα ή φορείς της κοινωνίας των πολιτών; Για ποιους λόγους;
20. Θα υπάρξει συνέχεια σε αυτές τις δράσεις σας ή είναι μια σύλληψη για την κάλυψη καιρίων αναγκών της εποχής; Γενικότερα, είναι στις φιλοδοξίες σας να διαδραματίσετε έναν σημαντικό ρόλο στην παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών στα δημόσια σχολεία;
21. Σε μια δυσχερή, οικονομικά, περίοδο θεωρείτε ότι ο φορέας σας είναι ευαισθητοποιημένος σχετικά με τα προβλήματα της ελληνικής οικογένειας και τη δυνατότητά της για «αγορά» εκπαιδευτικών υπηρεσιών;

22. Σε περίπτωση που σχεδιάζετε να συνεχίσετε το εγχείρημά σας, σας προβληματίζει ο ανταγωνισμός που είναι πιθανόν να υπάρξει ανάμεσα στους διαφορετικούς ιδιωτικούς φορείς που ενδιαφέρονται ή θα ενδιαφερθούν για την παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών τόσο στο ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο σχολείο;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Π- ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ (1 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ Α΄ΒΑΘΜΙΑΣ – 2 ΜΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΦΟΡΕΩΝ/ΜΚΟ)

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΜΕ ΜΚΟ-ΙΔΙΩΤΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

1) Συνέντευξη

Αξιότιμη κυρία,

Η παρούσα έρευνα γίνεται στο πλαίσιο των μεταπτυχιακών μου σπουδών στο Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Η παρούσα έρευνα έχει ως σκοπό να μελετήσει τις απόψεις των εκπροσώπων ΜΚΟ και μη δημόσιων φορέων για τις συνεργασίες που αναπτύσσουν με τα σχολεία της δημόσιας εκπαίδευσης και να διερευνήσει τα κίνητρά τους και τους τρόπους με τους οποίους οι μη δημόσιοι φορείς εμπλέκονται με τη δημόσια εκπαίδευση.

Πριν ξεκινήσουμε τη συνέντευξη, επειδή είναι δύσκολο να κρατάω σημειώσεις κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, θα ήθελα να ζητήσω τη συγκατάθεσή σας προκειμένου να μαγνητοφωνήσω τη συνέντευξη. Σας διαβεβαιώνω ότι το ηχητικό υλικό θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για τους σκοπούς της έρευνας και η ταυτότητά σας θα προστατευθεί. Κατά τη δημοσίευση των ερευνητικών δεδομένων θα τηρηθεί η ανωνυμία του φορέα και των ατομικών σας στοιχείων, σύμφωνα με τους κανόνες της ερευνητικής δεοντολογίας.

Σας ευχαριστώ πολύ, εκ των προτέρων, για τον χρόνο που θα διαθέσετε για τη συμμετοχή σας σε αυτή την έρευνα.

Ε- Σχετικά με το πρώτο επίπεδο θα ήθελα γενικά στοιχεία για τις δράσεις του ιδιωτικού φορέα. Θα ήθελα να μου μιλήσετε για το εκπαιδευτικό υλικό που έχετε αναπτύξει και υλοποιείτε στα διάφορα σχολεία. Για ποιο λόγο ασχοληθήκατε με αυτόν τον τομέα;

Σ2- Ωραία ο εκπαιδευτικός τομέας της ΜΚΟ υπάρχει σχεδόν εδώ και 20 χρόνια δηλαδή ουσιαστικά η ΜΚΟ ξεκίνησε το 1998 στην Ελλάδα και από το 2000 ξεκίνησε το έργο του ο εκπαιδευτικός τομέας. Ο στόχος ήταν αρχικά η ευαισθητοποίηση για διάφορα θέματα: η ευαισθητοποίηση των μαθητών, των ελληνικών σχολείων για θέματα όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, η παγκόσμια φτώχεια και τώρα πιο πρόσφατα η κλιματική αλλαγή και άλλα πολλά σημαντικά θέματα όπως η ιδιότητα του παγκόσμιου πολίτη, οι 17 στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης που είναι του ΟΗΕ που είναι πολύ κεντρικό στη δράση μας.

Ε- Τα προγράμματά σας απευθύνονται στα σχολεία του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα; Για τα

δημόσια σχολεία χρειάζεστε άδεια από το Υπουργείο Παιδείας; Ποια ακριβώς είναι η διαδικασία που ακολουθείτε για την έγκρισή τους;

Σ2- Ναι [καταφατική διάθεση] βασικά απευθύνονται στα σχολεία και δημόσια και ιδιωτικά δεν κάνουμε διαχωρισμό ουσιαστικά είναι για όλους τα προγράμματα. Φυσικά μας ενδιαφέρει πάρα πολύ να ανταποκρινόμαστε στα δημόσια σχολεία γιατί θέλουμε να παρέχουμε και δωρεάν υλικό γιατί το περισσότερο υλικό είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα άλλα είναι και δωρεάν. Έχουμε εκπαιδευτικά πακέτα τα οποία μπορώ και να σου τα δώσω μετά.

E- Ευχαριστώ! [ενθουσιασμός, χαμόγελο]

Σ2- Λοιπόν σχετικά με την έγκριση για παράδειγμα τώρα αυτήν την περίοδο τρέχουν διάφορα προγράμματα στο πλαίσιο ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Αυτό που κάνουμε είναι κάθε Απρίλη να καταθέτουμε όλα τα προγράμματα που θέλουμε να υλοποιηθούν την επόμενη χρονιά. Τα καταθέτουμε στο Υπουργείο Παιδείας έτσι ώστε να εκκριθούν και το Υπουργείο Παιδείας τα στέλνει στο Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Αυτή είναι η διαδικασία και εφόσον το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής κρίνει ότι το περιεχόμενο τους είναι κατάλληλο και συνδέεται με τους στόχους του αναλυτικού προγράμματος, δίνει την έγκριση των προγραμμάτων και μετά αναρτά σχετική εγκύκλιο οπότε έτσι και τα σχολεία μπορούν να υλοποιήσουν αυτά τα προγράμματα και να τα εντάξουν στο σχολικό πλαίσιο.

E- Πώς διακινείτε το εκπαιδευτικό υλικό στα σχολεία; Ποια μέσα χρησιμοποιείτε για την προώθησή τους;

Σ2- Το εκπαιδευτικό υλικό αρχικά, σχεδόν όλα μας τα υλικά, βρίσκονται αναρτημένα στη σελίδα μας οπότε ψηφιακά μπορεί ο κάθε εκπαιδευτικός να το κατεβάσει. Από κει και πέρα επειδή έχουμε και κάποια έντυπα υπάρχει μια φόρμα που ζητάνε το υλικό στην ιστοσελίδα μας και μας στέλνουν τη φόρμα συμπληρωμένη και το στέλνουμε πάλι χωρίς κάποια χρέωση. Υπάρχει βέβαια και το υλικό η δανειστική εκπαιδευτική βαλίτσα το οποίο έχει κάποια χρέωση αλλά κυρίως επειδή είναι μια ογκώδης βαλίτσα που πηγαίνει με courier και γυρίζει. Ουσιαστικά το κόστος καλύπτει τα 25 ευρώ που στοιχίζει, καλύπτει τα μεταφορικά και την συντήρηση της βαλίτσας. Ααα και χρησιμοποιούμε πολύ το ιντερνέτ το newsletter έχουμε ένα δίκτυο εκπαιδευτικών όπου λαμβάνουν ενημέρωση για τα εκπαιδευτικά μας προγράμματα μέσω newsletter. Οπότε κυρίως είναι ηλεκτρονικά θα έλεγα τα μέσα που χρησιμοποιούμε για τα εκπαιδευτικά προγράμματα και φυσικά μέσα από το Υπουργείο στη σελίδα όπου αναρτώνται τα εγκεκριμένα προγράμματα.

E- Ποια είναι η ανταπόκριση των σχολείων;

Παρατηρείτε διαφορές στη ανταπόκριση μεταξύ των δημοσίων και των ιδιωτικών σχολείων; Παρατηρείτε διαφορές στην ανταπόκριση των σχολείων ανάλογα με την περιοχή;

Σ2- Γενικά θεωρώ ότι υπάρχει ανάγκη από τα σχολεία αυτό φαίνεται ότι ανταποκρίνεται σε πολλά προγράμματα ειδικά στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση το πρόγραμμα είναι αρκετά πειστικό οπότε δεν χωράνε πολλά πράγματα εκτός του αναλυτικού προγράμματος. Ωστόσο επειδή στο δημοτικό υπάρχει

ευέλικτη ζώνη και στο νηπιαγωγείο επειδή υπάρχει ευελιξία από την πλευρά του εκπαιδευτικού βλέπουμε ενδιαφέρον φυσικά και κυρίως τα σχολεία θα έλεγα έρχονται σε εμάς και εκφράζουν ενδιαφέρον παρά το αντίθετο. Σχετικά με τις περιοχές έχουμε παρατηρήσει ότι τα σχολεία της επαρχίας έχουν πολύ ανάγκη και ενδιαφέρον για οποιοδήποτε έτσι καινοτόμο πρόγραμμα και διαφορετικό και επειδή τρέχουμε μια εκστρατεία με σχολεία κάθε χρόνο την μαθητική εβδομάδα δράσης, βλέπουμε ότι τα σχολεία της επαρχίας είναι αυτά που συμμετέχουν κατά κύριο λόγο.

E- Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ή τα προγράμματα είναι αμειβόμενα ή προσφέρονται σε εθελοντική βάση; Αν είναι αμειβόμενα, πώς καλύπτεται το κόστος; Αυτό αναφέρθηκε κιόλας

Σ2- Ωραία να ουσιαστικά το μόνο πρόγραμμα το οποίο πληρώνουν οι εκπαιδευτικοί από όλα αυτά που τρέχουμε είναι η εκπαιδευτική βαλίτσα που είναι ένα δανειστικό, μια μουσειοσυσκευή που την δανείζονται. Όλα τα υπόλοιπα προγράμματα είναι δωρεάν ακόμα και εκπαιδευτικές επισκέψεις που κάνουν τα σχολεία και έρχονται για να κάνουν βιωματικά εργαστήρια είναι δωρεάν.

E- Ποιος είναι ο στόχος και το περιεχόμενο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων (ή του εκπαιδευτικού υλικού) που υλοποιείτε στα σχολεία;

Σ2- Ο στόχος όπως είπα είναι ουσιαστικά όλα μας τα προγράμματα είναι στο κομμάτι της μη τυπικής εκπαίδευσης. Ο στόχος είναι η ευαισθητοποίηση, η καλλιέργεια ενός αξιακού συστήματος θα έλεγα που θα κάνει τα παιδιά ενεργούς πολίτες όπου θα σέβονται το περιβάλλον, θα σέβονται τα δικαιώματα. Αυτό είναι το πλαίσιο των προγραμμάτων μας. Το θεωρητικό πλαίσιο που στηρίζει το εκπαιδευτικό μας έργο είναι το «global citizens education» ουσιαστικά που είναι στο εξωτερικό. Είναι μια ολόκληρη παιδαγωγική σχολή. Σε πολλές χώρες είναι και κομμάτι του αναλυτικού προγράμματος «τι σημαίνει παγκόσμιος πολίτης;», εμείς το λέμε «προγράμματα για την καλλιέργεια της ιδιότητας του παγκόσμιου πολίτη».

E- Οι δραστηριότητες γίνονται στο σχολικό χώρο και χρόνο ή εκτός αυτών; Τι διάρκεια έχουν;

Σ2- Τώρα ανάλογα με τις δραστηριότητες επειδή πραγματικά έχουμε πολλά προγράμματα συνήθως παίρνουν οι εκπαιδευτικοί την πρωτοβουλία να υλοποιήσουν τις δραστηριότητες και τα προγράμματα όποτε γίνονται στο σχολικό χώρο.

E- Τα άτομα που αναπτύσσουν το εκπαιδευτικό υλικό ή/και υλοποιούν τις δραστηριότητες είναι εκπαιδευτικοί ή προέρχονται από διάφορους επαγγελματικούς χώρους;

Σ2- Στην ΜΚΟ έχουμε μια ομάδα, είμαστε συγγνώμη [μετράει, σκέφτεται] πέντε και έχουμε όλοι εκπαιδευτικό προφίλ. Έχω τελειώσει Φιλολογία, η υπεύθυνη εκπαιδευτικών προγραμμάτων νηπιαγωγός, η ... που σχεδιάζει προγράμματα είναι θεατρολόγος οπότε έχει και λίγο πιο βιωματικό χαρακτήρα, η ... είναι επίσης μουσικοπαιδαγωγός.

E- Οπότε υπάρχει μια ποικιλία ειδικοτήτων.

Σ2- Ναι ναι αλλά προσδίδουμε όλοι εκπαιδευτικό προφίλ.

E- Σε ποιες ηλικιακές ομάδες μαθητών απευθύνεστε?

Σ2- Τα προγράμματα απευθύνονται σε όλα τα παιδιά που παιδιά είναι των 18 και κάτω ουσιαστικά αλλά και οι νέοι αλλά εμένα στο δικό μου τμήμα κυρίως μέχρι 18.

E- Με ποια κριτήρια επιλέγετε τα εκπαιδευτικά προγράμματα που αναπτύσσετε και υλοποιείτε στα σχολεία;

Σ2- Με κριτήριο, με ποια κριτήρια [ρητορική ερώτηση] είναι όπως σας είπα να βασίζονται σε αυτούς τους άξονες αλλά πχ πριν το 2015 όταν υπήρχε προσφυγική κρίση, αναπτύξαμε ένα πρόγραμμα για ευαισθητοποίηση για το προσφυγικό. Θεωρούσαμε ότι είναι σημαντικό. Από κει και πέρα αυτή την περίοδο οι βασικοί άξονες δουλειάς μας είναι: οι 17 στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης που είναι η δράση για το κλίμα, οι βιώσιμες πόλεις, καταπολέμηση φτώχειας, είναι οι 17 sustainable development goals λέγονται και φυσικά στα ευρωπαϊκά προγράμματα που συμμετέχουμε με ένα πρόγραμμα ευρωπαϊκό για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας.

E- Τα προγράμματά σας (ή εκπαιδευτικό υλικό) ακολουθούν το αναλυτικό πρόγραμμα ή είναι πιο “ελεύθερα” ως προς την μορφή αποφεύγοντας να μοιάζουν με τα τυπικά σχολικά μαθήματα;

Σ2- Είναι πιο ελεύθερα και κυρίως η μεθοδολογία θα έλεγα. Δηλαδή εμείς προτείνουμε σχεδόν σε όλα μας τα εκπαιδευτικά υλικά πιο συμμετοχικές και βιωματικές μεθόδους. Δεν στηριζόμαστε τόσο πολύ στο γνωστικό κομμάτι αλλά κυρίως το σχήμα θα έλεγα ότι είναι μαθαίνω, σκέπτομαι και δρω. Δηλαδή δράση τελικά είναι αυτό που θέλουμε να πετύχουμε μέσα από τη δράση των σχολικών προγραμμάτων.

E -Οι εκπαιδευτικοί των σχολείων συμμετέχουν σε αυτές τις δραστηριότητες; Ποιος είναι ο ρόλος τους;

Σ2- Ναι φυσικά είναι συνεργάτες μας οι εκπαιδευτικοί! Τις περισσότερες φορές οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί υλοποιούν προγράμματα εκτός από τις περιπτώσεις που έρχονται οι εκπαιδευτικοί επίσκεψη ας πούμε στο ... και κάνουν ένα εργαστήριο που το κάνουν εκπαιδευτές της ΜΚΟ. Ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι παρά πολύ σημαντικός βέβαια και από αυτούς εξαρτάται στο μεγαλύτερο βαθμό κατά πόσο θα υλοποιηθεί ένα πρόγραμμα.

E- Τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι γονείς πως αποτίμησαν το πρόγραμμα/ τα προγράμματα;

Σ2 - Η αξιολόγηση [χαμόγελο] που έχουμε λάβει είναι πολύ θετική. Υπάρχει ανάγκη για διαφορετικά προγράμματα που ίσως ξεφεύγουν λίγο, όχι ξεφεύγουν από το αναλυτικό πρόγραμμα, θα έλεγα ίσως συμπληρώνουν με κάποια θέματα που δεν θίγονται ή παρουσιάζονται με διαφορετικές μεθοδολογίες. Θεωρώ ότι είναι κάτι που ενδιαφέρει τους εκπαιδευτικούς απλώς δεν έχουν τόσο χρόνο και το περιθώριο και αυτό είναι ένα θέμα.

Ε - Ποια είναι η προσωπική σας άποψη για το πρόγραμμα ή τα προγράμματα αυτά σχετικά με τις συνέπειές τους για τους μαθητές που συμμετείχαν (γνώσεις που απέκτησαν ή άλλα οφέλη που τυχόν αποκόμισαν), το αναλυτικό πρόγραμμα και τις μεθόδους διδασκαλία;

Σ2- Θεωρώ ότι πηγαίνει χέρι χέρι με το αναλυτικό πρόγραμμα μας δηλαδή κατά κάποιο τρόπο ενισχύει λίγο τις γνώσεις που παίρνουν οι μαθητές μέσα από το αναλυτικό πρόγραμμα και όπως είπα προσπαθούμε πάντα να αξιολογούμε τα προγράμματα οπότε είναι πολύ θετικό το feedback που λαμβάνουμε.

Ε- Θεωρείτε ότι τα προγράμματα (ή εκπαιδευτικό υλικό) ικανοποιεί/ούν υπαρκτές ανάγκες των μαθητών που συμμετέχουν σε αυτό/ά;

Σ2 - Θέλω να πιστεύω πως ναι! Για παράδειγμα τώρα το πρόγραμμα που τρέχουμε για την έμφυλη βία στα Γυμνάσια και Λύκεια είναι ένα θέμα που μας λένε ναι είναι ένα θέμα υπαρκτό. Είναι ένα κριτήριο και αυτό να πατάμε πάνω στις υπάρχουσες ανάγκες!

Ε - Σχετικά με τη συνεργασία δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και οι συνέπειές της για τη λειτουργία των δημόσιων σχολείων. Κατά πόσο είστε ικανοποιημένοι από τη συνεργασία σας με τα σχολεία του δημοσίου τομέα;

Σ2- Είμαστε πολύ ικανοποιημένοι θα έλεγα [χαμόγελο], βλέπεις ανθρώπους που έχουν πολλή όρεξη να κάνουν πράγματα και εκτός από τον χρόνο τους και αυτό είναι πάρα πολύ συγκινητικό και μακάρι να γιγαντωθεί αυτό και να είναι πάρα πολλοί εκπαιδευτικοί αλλά γενικά θεωρώ ότι το δημόσιο σχολείο έχει πολύ καλό υλικό, έμπυχο υλικό, εκπαιδευτικούς που κάνουν εξαιρετική δουλειά.

Ε- Τα σχολεία αναγνωρίζουν το έργο που παρέχετε;

Σ2- Θέλω να πιστεύω πως ναι.

Ε - Είναι αμφίδρομο!

Σ2- Ναι [γέλιο] έχουμε καλές συνεργασίες μέχρι στιγμής.

Ε - Κατά τη γνώμη σας, γιατί τα σχολεία επιλέγουν να συνεργαστούν με φορείς του ιδιωτικού τομέα ή εθελοντικές οργανώσεις για την παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών; Εκτιμάται ότι τα σχολεία είναι περισσότερο «ανοικτά» σήμερα σε τέτοιου είδους συνεργασίες;

Σ2- Ναι πιστεύω πως ναι και το Υπουργείο Παιδείας είναι ανοικτό από την άποψη και μόνο ότι εγκρίνει τόσα πολλά προγράμματα εκτός αναλυτικού προγράμματος. Θεωρώ ότι είναι ανοικτό και επιλέγουν να συνεργαστούν με φορείς γιατί είναι ολιστικό γίνεται μια πιο ολιστική προσέγγιση. Είναι πολύ ενδιαφέρον να μιλάς για το κάπνισμα και να καλέσεις έναν φορέα για να ενημερώσει τα παιδιά.

Ε- Γίνεται πιο βιωματικό.

Σ2- Γίνεται πιο βιωματικό και πιο ολιστικό ναι.

E- Θεωρείτε ότι στις σημερινές συνθήκες, ειδικά το δημόσιο σχολείο χρειάζεται να αναπτύξει συνεργασίες με φορείς του ιδιωτικού τομέα ή φορείς της κοινωνίας των πολιτών; Για ποιους λόγους;

Σ2- Τώρα για τον ιδιωτικό τομέα δεν ξέρω, εγώ θα μιλήσω ως φορέας της κοινωνίας των πολιτών γιατί είμαστε μη κερδοσκοπικός φορέας. Θεωρώ ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό γιατί και εμείς σεβόμαστε πολύ το έργο του Υπουργείου Παιδείας και των εκπαιδευτικών και θέλουμε να πατάμε πάνω στις ανάγκες να μην είναι κάτι εκτός των αναγκών των εκπαιδευτικών αλλά μας ενδιαφέρει επίσης και να συνεργαζόμαστε με το Υπουργείο Παιδείας σε θέματα πολιτικών δηλαδή θα θέλαμε να βρούμε περισσότερες ώρες σεξουαλικής αγωγής ή θέματα που έχουν να κάνουν με την ηθική κατανάλωση, με διάφορα τέτοια θέματα που εμείς ασχολούμαστε και πιστεύω ότι πρέπει να είναι και είναι και το Υπουργείο Παιδείας σε διάλογο με φορείς για την χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής

E- Θα υπάρξει συνέχεια σε αυτές τις δράσεις σας ή είναι μια σύλληψη για την κάλυψη καιρίων αναγκών της εποχής; Γενικότερα, είναι στις φιλοδοξίες σας να διαδραματίσετε έναν σημαντικό ρόλο στην παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών στα δημόσια σχολεία;

Σ2- Ναι θα συνεχίσουμε σίγουρα! Είναι ήδη 20 χρόνια που υπάρχει αυτή η πορεία οπότε ναι.

E- Σε μια δυσχερή, οικονομικά, περίοδο θεωρείτε ότι ο φορέας σας είναι ευαισθητοποιημένος σχετικά με τα προβλήματα της ελληνικής οικογένειας και τη δυνατότητά της για «αγορά» εκπαιδευτικών υπηρεσιών;

Σ2- Μμμμ ναι εδώ θα δώσω το παράδειγμα του... που είναι το κέντρο κοινότητας της ΜΚΟ που ουσιαστικά παρέχει όλα τα εκπαιδευτικά προγράμματα δωρεάν και είναι πολύ καινοτόμα προγράμματα. Δεν είναι προγράμματα ευαισθητοποίησης είναι ουσιαστικά προγράμματα ενδυνάμωσης του πληθυσμού και απευθύνεται στις πιο ευάλωτες ομάδες οικονομικά. Είναι κυρίως οικονομικά τα κριτήρια που μπορεί κάποιος να απευθυνθεί στο επίκεντρο και έχει προγράμματα Ρομποτικής, ξυλουργικής, πολύ ενισχυτική διδασκαλία, χορό, τέχνη, έχει ένα πλήθος προγραμμάτων

E- Σε περίπτωση που σχεδιάζετε να συνεχίσετε το εγχείρημά σας, σας προβληματίζει ο ανταγωνισμός που είναι πιθανόν να υπάρξει ανάμεσα στους διαφορετικούς ιδιωτικούς φορείς που ενδιαφέρονται ή θα ενδιαφερθούν για την παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών τόσο στο ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο σχολείο;

Σ2- Θα έλεγα ότι εμάς καθώς ο στόχος μας είναι να υπάρξουν ευαισθητοποιημένοι και ενεργοί πολίτες ότι οποιαδήποτε προσπάθεια είτε ιδιωτική είτε δημόσια μοιράζει αυτές τις ίδιες αξίες και κυρίως την ενεργοποίηση και ευαισθητοποίηση και ενδυνάμωση των παιδιών είναι φυσικά καλοδεχούμενο. Θέλω να πω ότι εφόσον γίνεται με καλή διάθεση και χωρίς κάποιο κέρδος και έχει έναν χαρακτήρα ότι θέλω να ενισχύσω τα παιδιά χωρίς κάποιο αντάλλαγμα επειδή σας λέω δεν είμαστε στον χώρο της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, δεν ξέρω...

E- Ναι ναι

Σ2- Ωστόσο αν κάποια ιδιωτική πρωτοβουλία πραγματικά στοχεύει στην βελτίωση των συνθηκών πχ ενός σχολείου ή στην ενδυνάμωση παιδιών με προγράμματα καινοτόμα γιατί όχι; [ρητορική ερώτηση]

E- Ευχαριστώ παρά πολύ για τις πληροφορίες!

Σ2- Και εμείς ευχαριστούμε!

2) Συνέντευξη

Αξιότιμη κυρία,

Η παρούσα έρευνα γίνεται στο πλαίσιο των μεταπτυχιακών μου σπουδών στο Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Η παρούσα έρευνα έχει ως σκοπό να μελετήσει τις απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τις συνεργασίες που αναπτύσσουν τα σχολεία της δημόσιας εκπαίδευσης με μη δημόσιους φορείς (ιδιωτικούς, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.) και να διερευνήσει τα κίνητρά τους και τους τρόπους με τους οποίους οι μη δημόσιοι φορείς εμπλέκονται με τη δημόσια εκπαίδευση.

Πριν ξεκινήσουμε τη συνέντευξη, επειδή είναι δύσκολο να κρατάω σημειώσεις κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, θα ήθελα να ζητήσω τη συγκατάθεσή σας προκειμένου να μαγνητοφωνήσω τη συνέντευξη. Σας διαβεβαιώνω ότι το ηχητικό υλικό θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για τους σκοπούς της έρευνας και η ταυτότητα σας θα προστατευθεί. Κατά τη δημοσίευση των ερευνητικών δεδομένων θα τηρηθεί η ανωνυμία του σχολείου και των ατομικών σας στοιχείων, σύμφωνα με τους κανόνες της ερευνητικής δεοντολογίας.

Σας ευχαριστώ πολύ, εκ των προτέρων, για τον χρόνο που θα διαθέσετε για τη συμμετοχή σας σε αυτή την έρευνα.

Σ1- Καλημέρα

Ε- Καλημέρα

Σ1- Θα ήθελα να μου μιλήσετε σχετικά με τις εκπαιδευτικές δράσεις του ιδιωτικού φορέα. Θα ήθελα να μου μιλήσετε για το εκπαιδευτικό υλικό που έχετε αναπτύξει και υλοποιείτε στα διάφορα σχολεία. Για ποιο λόγο ασχοληθήκατε με αυτόν τον τομέα;

Ε- Το εκπαιδευτικό υλικό που αναπτύσσουμε είναι πολύ κοντά στα θέματα και στις δράσεις που κάνει το ίδιο το σχολείο, κοντά στο αναλυτικό πρόγραμμα. Ο πρώτος βασικός λόγος ενασχόλησης μας με αυτό είναι γιατί θεωρούμε ότι πάντα μπορούμε να κάνουμε κάτι περισσότερο. Δεν μειώνουμε την προσπάθεια και οτιδήποτε γίνεται μέσα στο πλαίσιο του σχολείου αλλά πιστεύουμε ότι μπορούμε να συμπληρώσουμε και να βάλουμε και κάτι παραπάνω σε ότι χρησιμοποιεί ο εκπαιδευτικός καθημερινά. Ο βασικός λόγος δηλαδή ήταν να γίνουμε βοηθοί, συνοδοιπόροι. [χαμόγελο]

Σ1- Τα προγράμματά σας απευθύνονται στα σχολεία του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα; Για τα δημόσια σχολεία χρειάζεστε άδεια από το Υπουργείο Παιδείας; Ποια ακριβώς είναι η διαδικασία που ακολουθείτε για την έγκρισή τους;

Ε- Τα προγράμματα μας να απευθύνονται και σε σχολεία του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα. Η ειδική άδεια από το Υπουργείο Παιδείας για το υλικό που παράγουμε εμείς δεν δίνεται έτσι και αλλιώς από το Υπουργείο. Δίνεται μια ειδική οδηγία προς τους εκπαιδευτικούς να επιλέγουν τα προγράμματα με κριτήριο την ποιότητα τους. Δηλαδή στην ουσία ο διευθυντής του σχολείου που θα επιλέξει να κάνει ένα πρόγραμμα ή όχι, έχει την ευθύνη για το πρόγραμμα αυτό.

Σ1 - Πώς διακινείτε το εκπαιδευτικό υλικό στα σχολεία; Ποια μέσα χρησιμοποιείτε για την προώθησή τους;

Ε - Η διακίνηση και η προώθηση γίνεται με τυπικούς τρόπους, ανακοινώσεις σε μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου newsletters δηλαδή, με καταχωρήσεις σε ειδικούς οδηγούς που διανέμονται δωρεάν στα σχολεία όπως τον οδηγό παιδικών προγραμμάτων, [σκέφτεται] με προσωπική επαφή, στέλνουμε σε ιδιώτες εκπαιδευτικούς που γνωρίζουμε.

Σ1- Ποια είναι η ανταπόκριση των σχολείων; Παρατηρείτε διαφορές στη ανταπόκριση μεταξύ των δημοσίων και των ιδιωτικών σχολείων; Παρατηρείτε διαφορές στην ανταπόκριση των σχολείων ανάλογα με την περιοχή;

Ε- Ανάλογα με την περιοχή όχι ιδιαίτερα, δηλαδή τουλάχιστον σε αυτά τα 10 χρόνια που δραστηριοποιούμαστε σε αυτόν τον χώρο, είναι μοιρασμένη δραστηριότητα μας σε όλες τις περιοχές του λεκανοπεδίου. Φαίνεται δηλαδή να μην έχει να κάνει με το ποια περιοχή είναι αλλά τυχαία που κάναμε την πρώτη επαφή το πρόγραμμα. Όταν κάνουμε σε μια περιοχή το πρόγραμμα, η ίδια η περιοχή, το ίδιο σχολείο μας ξανακαλεί η μοιράζεται την πληροφορία με τα υπόλοιπα σχολεία της περιοχής και μας καλούν και εκείνα. Τώρα σχετικά με την ανταπόκριση δημοσίων-ιδιωτικών σχολείων, είναι πολύ πιο εύκολο να μας προσεγγίσουν ιδιωτικά σχολεία και εμείς πολύ πιο εύκολα μεταφέρουμε τις πληροφορίες μας στα σχολεία, την προώθηση των προγραμμάτων και κυρίως τα ιδιωτικά νηπιαγωγεία. Είναι πολύ πιο ευέλικτο το πρόγραμμα τους και έτσι μας ζητάνε.

Σ1- Τα προγράμματα είναι αμειβόμενα ή προσφέρονται σε εθελοντική βάση; Αν είναι αμειβόμενα, πώς καλύπτεται το κόστος;

Ε - Το μεγαλύτερο μέρος και η πλειοψηφία των προγραμμάτων και του υλικού μας είναι αμειβόμενη. Όταν είναι με κόστος, το κόστος αυτό καλύπτεται από τα παιδιά ως συμμετοχή οικονομική. Το κόστος αυτό δεν υπερβαίνει τα 5 ευρώ ανά παιδί έτσι και αλλιώς. Όταν δεν είναι αμειβόμενα τα προγράμματα γιατί έχουμε κάνει κατά καιρούς και τέτοια προγράμματα είναι χορηγίες είτε από άλλους φορείς ΜΚΟ είτε από εμάς, έχουμε κάνει και προγράμματα που τα έχουμε χορηγήσει εμείς οι ίδιοι σε σχολεία κυρίως προγράμματα αγωγής υγείας. Ειδικά το πρόγραμμα υγείας ... που έγινε με τον Σύλλογο Νέων Ιατρών για 5 χρόνια υλοποιήθηκε δωρεάν σε σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Σ1- Σε ένα δεύτερο στάδιο τώρα σχετικά με την υλοποίηση προγραμμάτων στα σχολεία και την ανταπόκριση των εμπλεκομένων. Ποιος είναι ο στόχος και το περιεχόμενο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων (ή του εκπαιδευτικού υλικού) που υλοποιείτε στα σχολεία;

Ε - Πρώτα από όλα ευαισθητοποίηση και συμπληρωματική παροχή πληροφοριών και γνώσεων πάνω στο συγκεκριμένο θέμα. Το περιεχόμενο σε μεγάλο βαθμό είναι εκπαιδευτικό αλλά θέλουμε πάντα να το συνδυάσουμε με βίωμα, βιωματικές δράσεις, ακόμα και με ψυχαγωγικό τρόπο σε ορισμένες περιπτώσεις γιατί βασική μας αρχή και φιλοσοφία είναι ότι μπορούμε να μάθουμε καλύτερα μέσα από το παιχνίδι και το βίωμα οπότε το περιεχόμενο είναι πάντα προς αυτήν την κατεύθυνση.

Σ1- Οι δραστηριότητες γίνονται στο σχολικό χώρο και χρόνο ή εκτός αυτών; Τι διάρκεια έχουν;

Ε- Οι δραστηριότητες γίνονται στο σχολικό χρόνο και εντός του ωρολογίου προγράμματος. Η διάρκεια τους είναι από μια-μιάμιση ώρα ανάλογα και με την ηλικιακή ομάδα των παιδιών στην οποία απευθυνόμαστε και μέχρι στιγμής τα δικά μας προγράμματα είναι στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Γίνονται δραστηριότητες και εκτός σχολικού χώρου όταν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα που παρέχουμε είναι σε συνεργασία με άλλον φορέα ΜΚΟ για παράδειγμα σε διάφορους συλλόγους σε διάφορους χώρους άλλους.

Σ1 - Τα άτομα που αναπτύσσουν το εκπαιδευτικό υλικό ή/και υλοποιούν τις δραστηριότητες είναι εκπαιδευτικοί ή προέρχονται από διάφορους επαγγελματικούς χώρους;

Ε - Κατά κύριο λόγο είναι εκπαιδευτικοί, απόφοιτοι παιδαγωγικών σχολών, έχουμε απόφοιτους από το ΦΠΨ και αποφοίτους από το Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής στην Κόρινθο.

Σ1- Σε ποιες ηλικιακές ομάδες μαθητών απευθύνεστε;

Ε - Απευθυνόμαστε από προ νήπια (3-4 ετών) μέχρι Γ λυκείου, δηλαδή δεν υπάρχει όριο σε αυτό το κομμάτι απλώς τα προγράμματα που τελικά υλοποιούνται και γίνονται αποδεκτά από τα σχολεία είναι κατά κύριο λόγο στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Σ1- Με ποια κριτήρια επιλέγετε τα εκπαιδευτικά προγράμματα που αναπτύσσετε και υλοποιείτε στα σχολεία;

Ε- Το βασικό κριτήριο είναι η θεματολογία που υπάρχει μέσα στο αναλυτικό πρόγραμμα και από κει και πέρα από δική μας έρευνα με εκπαιδευτικούς, αναζητούμε τι τους αρέσει περισσότερο, τι τους ενδιαφέρει και κυρίως τι ενδιαφέρει τα παιδιά περισσότερο.

Σ1- Τα προγράμματά σας (ή εκπαιδευτικό υλικό) ακολουθούν το αναλυτικό πρόγραμμα ή είναι πιο “ελεύθερα” ως προς την μορφή αποφεύγοντας να μοιάζουν με τα τυπικά σχολικά μαθήματα;

Ε- Ξεκάθαρα είναι πιο ελεύθερα, το αναλυτικό πρόγραμμα το ακολουθούμε μόνο ως προς τη

θεματολογία. η μορφή τους έχει ακριβώς διαφορετικό ύφος για να προκαλεί το ενδιαφέρον των παιδιών.

Σ1- Οι εκπαιδευτικοί των σχολείων συμμετέχουν σε αυτές τις δραστηριότητες; Ποιος είναι ο ρόλος τους;
Ε -Από την πλευρά του σχεδιασμού του προγράμματος του δικού μας, θέλουμε να συμμετέχουν και προσπαθούμε να τους εντάξουμε. Διαπιστώνουμε ωστόσο ότι τις περισσότερες φορές εκείνοι δεν θέλουν και απομακρύνονται.

Σ1- Τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι γονείς πως αποτίμησαν το πρόγραμμα/ τα προγράμματα;
Ε- Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, η ανταπόκριση τους ήταν πολύ θετική, η αποτίμηση τους ήταν πολύ θετική και η αξιολόγηση σε κάθε κομμάτι υψηλή γιατί δίνουμε και φόρμα αξιολόγησης μετά το τέλος του προγράμματος οπότε παίρνουμε πολύ θετική ανατροφοδότηση.

Σ1- Ποια είναι η προσωπική σας άποψη για το πρόγραμμα ή τα προγράμματα αυτά σχετικά με τις συνέπειές τους για τους μαθητές που συμμετείχαν (γνώσεις που απέκτησαν ή άλλα οφέλη που τυχόν αποκόμισαν) και το αναλυτικό πρόγραμμα και τις μεθόδους διδασκαλίας;
Ε - Η ίδια η ανταπόκριση των παιδιών μας δείχνει ότι κάτι κέρδισαν κάθε φορά από την υλοποίηση, την επαφή με το υλικό μας. Ακόμα και το πιο μικρό που θα κερδίσουν είναι πολύ σημαντικό για εμάς και για εκείνους. Το αναλυτικό πρόγραμμα και οι μέθοδοι διδασκαλίας δεν ξέρω κατά πόσο μπορούν να επηρεαστούν μεμονωμένα από τέτοιους είδους προγράμματα αλλά πάρα πολύ εκπαιδευτικοί μας είπαν ότι πήραν από τα προγράμματα αυτά καινούριες ιδέες και τις αξιοποίησαν αργότερα στην τάξη και σε αλλά project που κάναμε.

Σ1- Θεωρείτε ότι τα προγράμματα (ή εκπαιδευτικό υλικό) ικανοποιεί/ούν υπαρκτές ανάγκες των μαθητών που συμμετέχουν σε αυτό/ά;
Ε- Θεωρώ ότι μόνο τότε αξίζει να γίνονται αυτά τα προγράμματα. Δεν γίνονται απλά για να γίνουν. Όντως καλύπτουν ανάγκες και το μικρότερο όφελος που προκύπτει από αυτά είναι ότι τουλάχιστον βλέπουν το μάθημα με άλλο μάτι και τη σχολική διαδικασία πιο θετικά.

Σ1- Ωραία! Σε σχέση με τη συνεργασία δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και οι συνέπειές της για τη λειτουργία των δημόσιων σχολείων. Κατά πόσο είστε ικανοποιημένοι από τη συνεργασία σας με τα σχολεία του δημοσίου τομέα;
Ε- Εμείς είμαστε πολύ ικανοποιημένοι με αυτή τη συνεργασία και δεν έχει προκύψει δέκα χρόνια τώρα κανένα πρόβλημα με κάποιο δημόσιο σχολείο. Οπότε ναι η συνεργασία μας ήταν πάντα θετική.

Σ1- Ωραία! Τα σχολεία αναγνωρίζουν το έργο που παρέχετε;
Ε- Τουλάχιστον στις φόρμες που δίνουμε αλλά και στην προσωπική επαφή που έχουμε με τους εκπαιδευτικούς δείχνουν ότι το αναγνωρίζουν και αυτός είναι ο λόγος με τα σχολεία που συνεργαζόμαστε έχουμε κάθε χρόνο συνεργασία. Επιλέγουν να μας καλούν και να μας ξανακαλούν.

Σ1- Κατά τη γνώμη σας, γιατί τα σχολεία επιλέγουν να συνεργαστούν με φορείς του ιδιωτικού τομέα ή εθελοντικές οργανώσεις για την παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών; Εκτιμάτε ότι τα σχολεία είναι περισσότερο «ανοικτά» σήμερα σε τέτοιου είδους συνεργασίες;

Ε- Νομίζω ότι είναι πιο ανοικτά σίγουρα σε σχέση με το παρελθόν και επιλέγουν να συνεργαστούν με φορείς του ιδιωτικού τομέα γιατί αντιλαμβάνονται ότι μπορούν μέσω αυτής τη συνεργασίας να πετύχουν ακόμα καλύτερα αποτελέσματα στο καθημερινό τους έργο.

Σ1- Θεωρείτε ότι στις σημερινές συνθήκες, ειδικά το δημόσιο σχολείο χρειάζεται να αναπτύξει συνεργασίες με φορείς του ιδιωτικού τομέα ή φορείς της κοινωνίας των πολιτών; Για ποιους λόγους;

Ε- Ναι πιστεύω ότι αυτό πρέπει να γίνει γιατί η εποχή μας ζητά αυτή τη συνεργασία και την ολιστική προσέγγιση. Δηλαδή η συνεργασία αυτή προσφέρει μια σφαιρική αντιμετώπιση των πραγμάτων που απασχολούν τα παιδιά και τους εκπαιδευτικούς σήμερα.

Σ1- Θα υπάρξει συνέχεια σε αυτές τις δράσεις σας ή είναι μια σύλληψη για την κάλυψη καιρίων αναγκών της εποχής; Γενικότερα, είναι στις φιλοδοξίες σας να διαδραματίσετε έναν σημαντικό ρόλο στην παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών στα δημόσια σχολεία;

Ε- Το αν θα υπάρξει συνέχεια στις δράσεις νομίζω ότι εξαρτάται από πολλούς παράγοντες στις φιλοδοξίες μας φυσικά και είναι μέσα και αυτό δηλαδή να συνεχίσουμε τη συνεργασία και να παρέχουμε υπηρεσίες στα δημόσια σχολεία. Πρέπει όμως και τα δικά μας προγράμματα όχι μόνο της δικής μας εταιρείας αλλά γενικά των εταιρειών σαν και εμάς να προσαρμόζονται κάθε φορά στις ανάγκες των καιρών και αν αλλάζουν.

Σ1- Σε περίπτωση που σχεδιάζετε να συνεχίσετε το εγχείρημά σας, σας προβληματίζει ο ανταγωνισμός που είναι πιθανόν να υπάρξει ανάμεσα στους διαφορετικούς ιδιωτικούς φορείς που ενδιαφέρονται ή θα ενδιαφερθούν για την παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών τόσο στο ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο σχολείο;

Ε- Η αλήθεια είναι ο ανταγωνισμός είναι όλο και πιο μεγάλος. Υπάρχουν αρκετοί φορείς που προέχουν τέτοιες υπηρεσίες αλλά αν ήταν αυτός ο λόγος για να σχηματίσουμε το σχεδιασμό μας και τη δράση μας θα ήταν καταστροφικό για όλους! Νομίζω λόγω του ανταγωνισμού καμιά εταιρεία δεν σταματάει.

Σ1- Σε μια δυσχερή, οικονομικά, περίοδο θεωρείτε ότι ο φορέας σας είναι ευαισθητοποιημένος σχετικά με τα προβλήματα της ελληνικής οικογένειας και τη δυνατότητά της για «αγορά» εκπαιδευτικών υπηρεσιών;

Ε- Αν σκεφτείτε ότι σαν εταιρεία ξεκινήσαμε μαζί με την κρίση δηλαδή αυτή η δεκαετία μας βρήκε σε μια πολύ δύσκολη περίοδο όλους. Νομίζω ότι ναι αυτή η ευαισθητοποίηση είναι φανερή και αυτό φαίνεται και από την παροχή δράσεων σε τακτά χρονικά διαστήματα καθώς και με την υλοποίηση

προγραμμάτων χωρίς κόστος για πολλά παιδιά.

Σ1- Ωραία και τώρα μια τελευταία ερώτηση. Παρατήρησα ότι στο site στην ιστοσελίδα του φορέα σας ότι θα δημιουργήσετε ένα νέο εκπαιδευτικό υλικό για ένα πρόγραμμα στα νηπιαγωγεία σχετικά με την δημιουργική γραφή. Πως σκέφτεστε να κινηθείτε σε αυτό το πρόγραμμα. Πιστεύετε ότι θα έχει ανταπόκριση στα νηπιαγωγεία που απευθύνεται δηλαδή σε ένα πιο μικρό θα λέγαμε ηλικιακό πλαίσιο από ότι στο δημοτικό;

Ε- Το πρόγραμμα αυτό ήδη έχει ξεκινήσει πιλοτικά και γίνεται σε νηπιαγωγεία και εμείς δεν περιμέναμε την τόσο άμεση και σημαντική ανταπόκριση των νηπίων. Σε ένα σεμινάριο που έκανα πρόσφατα σε εκπαιδευτικούς δέχθηκα την ερώτηση "Πως είναι δυνατόν τα νήπια να κάνουν δημιουργική γραφή όταν δεν γράφουν;" Η απάντηση μου ήταν η εξής δηλαδή αν ένας άνθρωπος δεν έχει χέρια δεν μπορεί να γράψει ένα βιβλίο;" Δηλαδή το θέμα δεν είναι όντως αν μπορούμε να γράψουμε τις λέξεις πάνω στο χαρτί αλλά αν μπορούμε να σκεφτούμε και να δημιουργήσουμε την ιστορία. Τι καλύτερο για την ανάπτυξη του λεξιλογίου και την ανάπτυξη αντίληψης περί χρόνου και χώρου για τα νήπια από το να προσπαθήσουμε να φτιάξουμε παραμύθια και ιστορίες. Σε αυτό το επίπεδο η προ νηπιακή γραφή μπορεί να λειτουργήσει και σε προ νηπιακό και σε νηπιακό επίπεδο και ευτυχώς για εμάς το βλέπουμε τώρα στην πράξη να γίνεται.

Σ1- Ωραία! Ήσασταν πολύ κατατοπιστική! Εύχομαι ότι καλύτερο στην ομάδα σας και πάντα να έχετε επιτυχίες!

Ε- Σας ευχαριστούμε και εμείς πολύ! Να'στε καλά!

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ Α/ΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Συνέντευξη

Αξιότιμη κυρία,

Η παρούσα έρευνα γίνεται στο πλαίσιο των μεταπτυχιακών μου σπουδών στο Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Η παρούσα έρευνα έχει ως σκοπό να μελετήσει τις απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τις συνεργασίες που αναπτύσσουν τα σχολεία της δημόσιας εκπαίδευσης με μη δημόσιους φορείς (ιδιωτικούς, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.) και να διερευνήσει τα κίνητρά τους και τους τρόπους με τους οποίους οι μη δημόσιοι φορείς εμπλέκονται με τη δημόσια εκπαίδευση.

Πριν ξεκινήσουμε τη συνέντευξη, επειδή είναι δύσκολο να κρατάω σημειώσεις κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, θα ήθελα να ζητήσω τη συγκατάθεσή σας προκειμένου να μαγνητοφωνήσω τη συνέντευξη. Σας διαβεβαιώνω ότι το ηχητικό υλικό θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για τους σκοπούς της έρευνας και η ταυτότητα σας θα προστατευθεί. Κατά τη δημοσίευση των ερευνητικών δεδομένων θα

τηρηθεί η ανωνυμία του σχολείου και των ατομικών σας στοιχείων, σύμφωνα με τους κανόνες της ερευνητικής δεοντολογίας.

Σας ευχαριστώ πολύ, εκ των προτέρων, για τον χρόνο που θα διαθέσετε για τη συμμετοχή σας σε αυτή την έρευνα.

E - Καλημέρα

Σ4- Καλημέρα

E- Σχετικά με κάποια πράγματα για το σχολείο σας. Θα ήθελα να περιγράψετε το μαθητικό δυναμικό του σχολείου σας (εθνικότητα των μαθητών, κοινωνικό-οικονομικό υπόβαθρο των οικογενειών τους, σχολικές επιδόσεις)

Σ4- Οι μαθητές μας είναι σε μέσο γνωστικό επίπεδο. Είναι 246, οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν είναι 12, δάσκαλοι και περίπου 9 ειδικότητες. Οι μαθητές είναι από καλό οικονομικό και οικογενειακό περιβάλλον. Στο σχολείο έχουμε μόνο έναν Ρομά και οι υπόλοιποι μαθητές οι περισσότεροι είναι Έλληνες και κάποιοι ελάχιστοι είναι αλβανικής καταγωγής 6-7.

E - Ωραία. Υπάρχουν ιδιαιτερότητες στην περιοχή στην οποία λειτουργεί το σχολείο σας και αν ναι με ποιον τρόπο επηρεάζουν τη λειτουργία του (προβλήματα των κατοίκων της περιοχής, αν και πώς επηρεάζουν τους μαθητές);

Σ4 -Δεν υπάρχουν ιδιαιτερότητες όχι. Το σχολείο απευθύνεται σε Έλληνες μαθητές με πολύ καλό οικονομικό και γνωστικό και μορφωτικό επίπεδο. Οι οικογένειες δεν έχουν κανένα απολύτως πρόβλημα.

E -Πώς θα περιγράφατε τη δική σας τάξη σε σχέση με τις επιδόσεις και τη συμπεριφορά των μαθητών;

Σ4- Η τάξη μου είναι μια τυπική τάξη δημοτικού σχολείου. Έχει τους μαθητές που έχουν δυνατότητες και ικανότητες, έχει και τους αδύνατους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες, έχει μαθητές δηλαδή σε όλα τα επίπεδα, τους αδύνατους μαθητές, τους πάρα πολύ κάλους μαθητές. Βοηθάμε όλα τα παιδιά με ότι τρόπο μπορούμε μέσα από τη διδακτική μας πρακτική να κάνουμε. Θεωρώ λοιπόν ότι η τάξη μου είναι σε πολύ καλό επίπεδο.

E- Πάρα πολύ ωραία! Ποιες ανάγκες των μαθητών ως προς τον γνωστικό και τον συμπεριφοριστικό τομέα προκύπτουν;

Σ4- Ε τα παιδιά αλλάζουν τις δικές τους απόψεις που αυτό είναι και το ζητούμενο. Οι ενέργειες που γίνονται μέσα από το πρόγραμμα οδηγούν σε μια αποτελεσματική γνώση η οποία τροποποιεί την πρότερη γνώση και έτσι λοιπόν ξεκινάει η αλλαγή της κουλτούρας των μαθητών ώστε να μπορούν να εννοήσουν αυτό που συμβαίνει γύρω τους με το δικό τους απλό και όμορφο τρόπο.

E- Οι σύλλογοι γονέων και διδασκόντων υποστηρίζουν πρωτοβουλίες για την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων στο χώρο του σχολείου;

Σ4 - Φυσικά και υποστηρίζουν! Και μάλιστα στα σχολεία μας έχουν γίνει πολλές φορές προγράμματα τα οποία είναι προγράμματα από φορείς που έχουν αποδώσει πολύ καλά αποτελέσματα των προγραμμάτων αυτών. Να προσθέσω κάτι η προστιθέμενη αξία των προγραμμάτων είναι σημαντική για τους μαθητές διότι τα παιδιά αποκτούν μια άλλη κουλτούρα από αυτήν που μπορεί ο δάσκαλος απλά να δώσει μέσα από τις γνώσεις και από ένα βιβλίο. Η κοινωνική δράση που προκύπτει από αυτό και η διάχυση που γίνεται είναι πάρα πολύ σημαντικές αξίες τα οποία παίρνουν τα παιδάκια για το σπίτι τους. Είναι πάρα πολύ σημαντικό αυτό! Έτσι λοιπόν αυτές οι πρωτοβουλίες ενισχύονται από το σύλλογο διδασκόντων για αυτόν ακριβώς τον λόγο.

E- Σχετικά με τα εκπαιδευτικά προγράμματα τι είδους εκπαιδευτικά προγράμματα υλοποιούνται τα τελευταία χρόνια στο σχολείο σας από ιδιωτικούς φορείς ή φορείς της κοινωνίας των πολιτών;

Σ4- Λοιπόν ακούστε από φορείς της κοινωνίας των πολιτών υλοποιούνται προγράμματα εφαρμογής νέων τεχνολογιών, προγράμματα που έχουν σχέση με την ασφάλεια των μαθητών στο διαδίκτυο, ζητήματα που έχουν σχέση με την οδική ασφάλεια των μαθητών, ζητήματα που αφορούν τις διαπροσωπικές σχέσεις και την καλή σχέση των μαθητών με τον εαυτό τους, τα θέματα τα οποία έχουν για την ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης ουσιαστικά αυτό που προσπαθεί να κάνει το σχολείο αυτή τη στιγμή είναι να αποδώσει στους μαθητές μια νέα κουλτούρα. Λοιπόν οι ιδιωτικοί φορείς βοηθούν πολύ σε αυτό πραγματικά και έτσι και για εμάς είναι απολύτως απαραίτητη η δική τους συμβολή στο έργο μας.

E- Ποιοι συγκεκριμένα ήταν οι φορείς αυτοί, ποιοί ήταν οι στόχοι τους, το περιεχόμενό τους και οι δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν;

Σ4- Το διοικητικό συμβούλιο Ερυθρός Σταυρός, αν θυμάμαι καλά, είχε έρθει με το ίδρυμα Πάνος Μυλωνάς που μιλούσε για την οδική ασφάλεια, κάναμε με το βιωματικό σχολείο δυο τρία προγράμματα για την διατροφή των μαθητών, φτιάξαμε τις δεξιότητες και την αλλαγή κουλτούρας πάλι με το βρετανικό συμβούλιο, κάναμε πρόγραμμα το οποίο υλοποιήθηκε εδώ στο σχολείο σχετικά με την συναισθηματική νοημοσύνη μέσα από κάποιες εφαρμογές tablet οι οποίες χρησιμοποιούνται από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και μετά από αυτό το tablet το εμπλουτίσαμε και με μαθήματα ώστε να μπορούν κάποια πράγματα να υλοποιούνται μέσα σε αυτό για αλλαγή διδακτικής κουλτούρας των μαθητών. Αυτά από ότι θυμάμαι μέχρι στιγμής.

E- Ωραία. Ποιος πήρε την πρωτοβουλία για να πραγματοποιηθούν αυτά τα προγράμματα; Ήταν πρωτοβουλία του σχολείου ή του ιδιωτικού φορέα/φορέα της κοινωνίας των πολιτών;

Σ4- Ήταν πρωτοβουλία του σχολείου

E- Ποιος αποφάσισε για τις/τη συνεργασίες/-α αυτές/ή; Ο διευθυντής, ο σύλλογος των διδασκόντων, ο σύλλογος των γονέων; όλοι μαζί;

Σ4- Ο σύλλογος διδασκόντων αποφασίζει με πρόταση του εισηγητή εκπαιδευτικού ή του διευθυντή του σχολείου

Ε - Ήταν ομόφωνη η απόφαση ή υπήρξαν αντιρρήσεις και από ποιους;

Σ4- Υπήρξε αντίρρηση από δυο εκπαιδευτικούς οι οποίοι εκ προοιμίου ήταν αντίθετη με κάθε μορφής πρόγραμμα είτε είναι από ιδιωτικό φορέα είτε από δημόσιο.

Ε- Ωραία. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ή τα προγράμματα ήταν αμειβόμενα ή προσφέρονταν εθελοντικά; Αν ήταν αμειβόμενα, πώς καλύφτηκε το κόστος;

Σ4- Ήταν εθελοντικά

Ε- Ποιοι ήταν οι λόγοι για τους οποίους επιδιώξατε αυτές τις συνεργασίες με φορείς του ιδιωτικού τομέα ή της κοινωνίας των πολιτών;

Σ4- Η ανάγκη του σχολείου να δώσει μια συγκεκριμένη κατεύθυνση στη μάθηση των μαθητών, να προωθήσει δηλαδή τους μαθητές με κάποιο συγκεκριμένο τρόπο ως προς μια κατεύθυνση. Παραδείγματος χάριν για την οδική ασφάλεια των μαθητών πρέπει να έρθουν κάποιοι ειδικοί να μιλήσουν εδώ. Για ζητήματα που έχουν να κάνουν με τον ερυθρό Σταυρό ή με το ζήτημα ασφάλειας τι γίνεται με τους σεισμούς πρέπει να μιλήσουν οι ειδικοί. Άρα λοιπόν οι ειδικοί είναι αυτοί που δίνουν την σωστή απάντηση απέναντι στους μαθητές.

Ε- Ωραία! Οι δραστηριότητες έγιναν στο σχολικό χώρο και χρόνο ή εκτός αυτών; Τι διάρκεια είχαν;

Σ4- Έγιναν στον σχολικό χώρο και έγιναν με διάρκεια δυο διδακτικών ωρών ανά τάξη

Ε- Οι εκπαιδευτικοί συμμετείχαν σε αυτές τις δραστηριότητες; ποιος ήταν ο ρόλος τους; Εσείς συμμετείχατε σε αυτά τα προγράμματα; ποιος ήταν ο δικός σας ρόλος;

Σ4- Συμμετείχαν βιωματικά οι ίδιοι και προσπαθούσαν με κάποιον τρόπο μαζί με τους εκπαιδευτές να συμμετέχουν στα βιωματικά εργαστήρια που προέκυπταν από αυτό.

Ε- Ποιες τάξεις ή ομάδες παιδιών συμμετείχαν σε αυτές τις δραστηριότητες;

Σ4- Ε', Δ', Ε', ΣΤ' για τα προγράμματα συναισθηματικής νοημοσύνης και της ασφάλειας στο διαδίκτυο και της προστασίας από φυσικές καταστροφές και τα μικρότερα παιδάκια Α', Β', Γ' για την ασφάλεια, την ατομική υγιεινή και την ασφάλεια τους.

Ε- Συμμετείχαν παιδιά από τη δική σας τάξη; Υπήρξαν περιπτώσεις παιδιών που δεν συμμετείχαν; Αν όχι, για ποιο λόγο;

Σ4- Συμμετείχαν όλα τα παιδιά και μάλιστα το ήθελαν πάρα πολύ!

Ε- Ωραία! Τώρα σχετικά με συνέπειες της υλοποίησης των προγραμμάτων. Συζητήσατε τα προγράμματα μετά την υλοποίησή τους με τους μαθητές; Ποια είναι η άποψη και οι εντυπώσεις των μαθητών σας από τη συμμετοχή τους στα προγράμματα;

Σ4- Βεβαίως έγινε αξιολόγηση των προγραμμάτων εννοείται και μάλιστα η αξιολόγηση των προγραμμάτων έτσι όπως προέκυψε έβγαλε και αποτελέσματα ότι οι μαθητές είχαν δικά τους ερωτήματα τα οποία τα έλυσαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος. Έλυσαν λοιπόν απορίες και έτσι λοιπόν άλλαξαν και την οπτική που έβλεπαν τα πράγματα.

Ε- Συζητήσατε κάποιο πρόγραμμα μετά την υλοποίησή τους με τους συναδέλφους σας; Ποιες εντυπώσεις και απόψεις διατυπώθηκαν; Από όσο γνωρίζετε, οι γονείς πώς αποτίμησαν το πρόγραμμα;

Σ4- Τα προγράμματα καταρχήν όπως τέλειωσαν συζητήθηκαν με τους συναδέλφους ειδικά το πρόγραμμα της Actionaid με τον κύριο 2Π ο οποίος υλοποιήθηκε στο σχολείο από το 2015 όπως και τα εκπαιδευτικά προγράμματα τα οποία κάθε φορά η Actionaid αναφέρει και μας δίνει το στίγμα για να μπορούμε να τα διαχειριστούμε στην σχολική κοινότητα. Πραγματικά οι συνάδελφοι τα αγκάλιασαν πάρα πολύ. Τους άρεσαν πάρα πολύ, τα παιδιά απέκτησαν μια συγκεκριμένη κουλτούρα πάνω σε αυτό και προσπάθησαν να αλλάξουν την οπτική που βλέπουν την καθημερινότητα τους, να μουν μέσα στον παγκόσμιο ιστό και να δουν γενικά όλα τα προβλήματα. Έγιναν μέλος μια παγκόσμιας κοινότητας και κατάλαβαν ότι πρέπει να έχουν ενεργό δράση. Μάλιστα πολλά παιδιά μέσα στην εφημερίδα της τάξης έγραψαν τις απόψεις τους όπως και οι συνάδελφοι και θεώρησαν πολύ σημαντικό να μπορούν να το μεταδώσουν αυτό και στα μικρότερα παιδιά. Έτσι λοιπόν στο τέλος του χρόνου πέρσι και πρόπερσι οι μαθητές οι μεγαλύτεροι είπαν στους μικρότερους την εμπειρία τους αυτή και έτσι λοιπόν ξεκίνησε να γίνεται μια δράση και στα μικρότερα παιδάκια σε πιο απλό ρυθμό αλλά με ένα σλόγκαν που η κάθε μια τάξη έβρισκε και έλεγε για το πως μπορεί να αλλάξει ο κόσμος έτσι ώστε όλα τα παιδιά να έχουν μόρφωση, να έχουν την εκπαίδευση η οποία τους ανήκει και τους πρέπει και να προσπαθήσουν τα παιδάκια να δείξουν στο σπίτι τους μια διαφορετική εικόνα και μια διαφορετική έτσι από την παγκόσμια κοινότητα.

Ε- Καταπληκτικά! Ποια είναι η προσωπική σας άποψη για το πρόγραμμα αυτό; Θεωρείτε ότι ακολούθησε το αναλυτικό πρόγραμμα ή ήταν πιο “ελεύθερο” ως προς την μορφή αποφεύγοντας να μοιάζει με τα τυπικά σχολικά μαθήματα;

Σ4- Συνέβαλε στο να αναπτυχθεί το αναλυτικό πρόγραμμα ουσιαστικά μπόρεσε να κάνει μια προστιθέμενη αξία σε αυτό. Θεωρώ ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό να μπορεί αυτό το πρόγραμμα να συνεχιστεί και να διευρυνθεί για μένα είναι σημαντικό ότι η Actionaid βοηθάει και εμάς τους ίδιους διότι δίνει την αίσθηση της γενικότερης εικόνας του κόσμου κάτι που μέσα στα αναλυτικά μας προγράμματα δεν υπάρχει. Υπάρχει μια μονομέρεια πάνω σε αυτό και νομίζω ότι είναι αρκετά βασικό αυτό το ζήτημα και θεωρώ ότι μάλλον με βοηθάει και θα το ξανακάνω αυτό μάλλον θα το κάνουμε και φέτος αυτό. Τουλάχιστον εμείς οι δυο τρεις συνάδελφοι που παρακινούμε και όλους τους υπολοίπους γι’ αυτό.

E- Ωραία! Ποια είναι η προσωπική σας άποψη για το πρόγραμμα αυτό σχετικά με τις συνέπειές τους για τους μαθητές που συμμετείχαν (γνώσεις που απέκτησαν ή άλλα οφέλη που τυχόν αποκόμισαν)

Σ4- Για τους μαθητές άλλαξε η οπτική που έβλεπαν τον μικρόκοσμο τους. Έτσι αυτό ήταν το πιο βασικό. Για ποιους αλλού θέλετε; Για τους εκπαιδευτικούς;

E - Το αναλυτικό πρόγραμμα και τις μεθόδους διδασκαλίας;

Σ4 - Η μέθοδος διδασκαλίας κοιτάζετε επειδή η Actionaid πάντοτε χρησιμοποιεί έναν δικό της τρόπο να μας παρακινεί είτε αυτό λέγεται παιχνίδι είναι μια καινούρια οπτική που οι συνάδελφοι και εγώ προσωπικά μας αρέσει να υιοθετούμε δίνει μια άλλη αίσθηση. Όμως ο εκπαιδευτικός ξέρετε βάζει πάντα την προσωπικότητα σε αυτά τα ζητήματα και θεωρώ ότι είναι πάρα πολύ βασικό το να μπορεί να βλέπει μια διδακτική πράξη με πρόσθεση όλων των στοιχείων που δίνει η Actionaid. Δεν είναι μόνο το στοιχείο της Actionaid αλλά και ο δάσκαλος με την προσωπικότητα του συν αυτό που δίνει η Actionaid για να πετύχει έναν συγκεκριμένο στόχο. Εξάλλου αυτό το εκτίμησαν και οι γονείς πάρα πολύ και ο σύλλογος γονέων συμμετείχε σε αυτό αρά νομίζω ότι είμαι διπλά ευχαριστημένη για αυτό το ζήτημα.

E- Ωραία! Τώρα για άλλα δημόσιων σχολεία της περιοχής, τη δημόσια εκπαίδευση, γενικότερα, και την τοπική κοινωνία.

Σ4- Κοιτάζετε όταν γίνεται διάχυση ενός προγράμματος συμμετέχουν οι άνθρωποι μάλλον ανακοινώνεται στους ανθρώπους οι οποίοι είναι ενδιαφερόμενοι εν προκειμένω στον εκπαιδευτικό κόσμο. Εμείς όταν κάναμε τη διάχυση του προγράμματος μας είτε από το blog μας είτε από τη σχολική εφημερίδα που φτιάξαμε μπορώ να πω ότι αρκετοί συνάδελφοι μας πήραν να μας ρωτήσουν πως ακριβώς γίνεται αυτό. Είχαμε μια πολύ καλή επαφή με το σχολείο ... όπου συνάδελφος τμήματος ένταξης είχε κάνει τέτοιο πρόγραμμα, διαχειρίστηκε αισθήματα τα οποία μας βοήθησαν και εμάς και ανταλλάξαμε απόψεις. Πολλά σχολεία το ... ας πούμε έκαναν πολλά και στοιχεία μας έδωσαν άρα λοιπόν είχαμε πάρα πολύ καλή διάχυση σε σχέση με το πρόγραμμα.

E- Καταπληκτικά τώρα σε ένα τελευταίο επίπεδο θα ήθελα την άποψη σας σχετικά με την συνεργασία δημοσίου-ιδιωτικού φορέα. Είστε υπέρ ή κατά των συμπράξεων δημοσίων σχολείων με ιδιωτικούς φορείς; Πώς κρίνετε αυτή τη συνεργασία; (Απαριθμήστε μου δυο βασικούς λόγους)

Σ4- Προσωπικά είμαι υπέρ διότι το σχολείο από μόνο του ως δημόσιος φορέας και αφού λαμβάνει υπόψη τα αναλυτικά προγράμματα σέβεται και ακολουθεί επειδή είναι ο νόμος του κράτους αυτός. Χρειάζεται τον ιδιωτικό φορέα για να μπορεί να βάλει ένα ακόμα στοιχείο μέσα από την διδακτική εκπαιδευτική και να αφομοιωθεί κατά εξειδίκευση βέβαια έτσι. Όλο αυτό που τα παιδιά λαμβάνουν ως γνώσεις. Ο ιδιωτικός φορέας τι κάνει; [ρητορική ερώτηση]. Προσπαθεί με έναν τρόπο να εξειδικεύσει την άποψη των μαθητών σε μερικά ζητήματα, τον δάσκαλο τον βοηθάει να δώσει μια ειδική κουλτούρα για ζητήματα και πράγματα την οποία δεν την έχει ο εκπαιδευτικός ή δεν αναφέρονται μέσα στο αναλυτικό πρόγραμμα ή προκύπτουν από τα ζητήματα της κοινωνίας όπως είναι η ασφάλεια στο διαδίκτυο, όπως είναι η παγκόσμια κοινότητα που έχει ανάγκη για ζητήματα φτώχειας και εκπαίδευσης. Άρα λοιπόν ο ιδιωτικός

τομέας είναι απαραίτητος για την ενεργοποίηση μέσω της διδακτικής ενέργειας και πράξης.

Ε- Τέλεια και μια τελευταία ερώτηση. Ποια είναι η γνώμη σας σχετικά με δράσεις ΜΚΟ που υλοποιούνται από διάφορους φορείς, έχουν μεγάλη διάρκεια, καλύπτοντας ολόκληρο το σχολικό έτος, και χαρακτηρίζονται ως δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας;

Σ4- Δεν νομίζω ότι μπορώ να συμφωνήσω με αυτό αν είναι δράση ενισχυτικής διδασκαλίας. Να σας πω κάτι. Όταν κάποιος έρχεται στο σχολείο από την αρχή του χρόνου μέχρι το τέλος και δεν έχει την εικόνα της γενικότερης τάξης ή δεν είναι εκπαιδευτικός θεωρώ ότι δεν μπορεί έτσι από μια ΜΚΟ να έρθει και να παρέμβει στο σχολείο. Θεωρώ ότι ο εκπαιδευτικός είναι ο κύριος μοχλός του σχολείου, ο άξονας του σχολείου, ο κορμός του σχολείου άρα λοιπόν δεν νομίζω ότι μπορεί να βοηθηθεί κάποιος από ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα που έχει διάρκεια 9 μηνών όσο λειτουργεί το σχολείο. Θεωρώ λοιπόν ότι είναι καλύτερα το έργο να είναι υποστηρικτικό παρά παρεμβατικό.

Ε- Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για τον χρόνο σας!

Σ4- Να'στε καλά!

Ε- Να'στε καλά!

E= Ερευνητής

Σ= όνομα συνεντευξιαζόμενου

Σύμβολα απομαγνητοφώνησης¹⁹

¹⁹Ιωσηφίδης 2008, σελ.171